

KAUHAVAN KAUPUNGIN

TALOUSARVIO

2025

& taloussuunnitelma 2025–2027

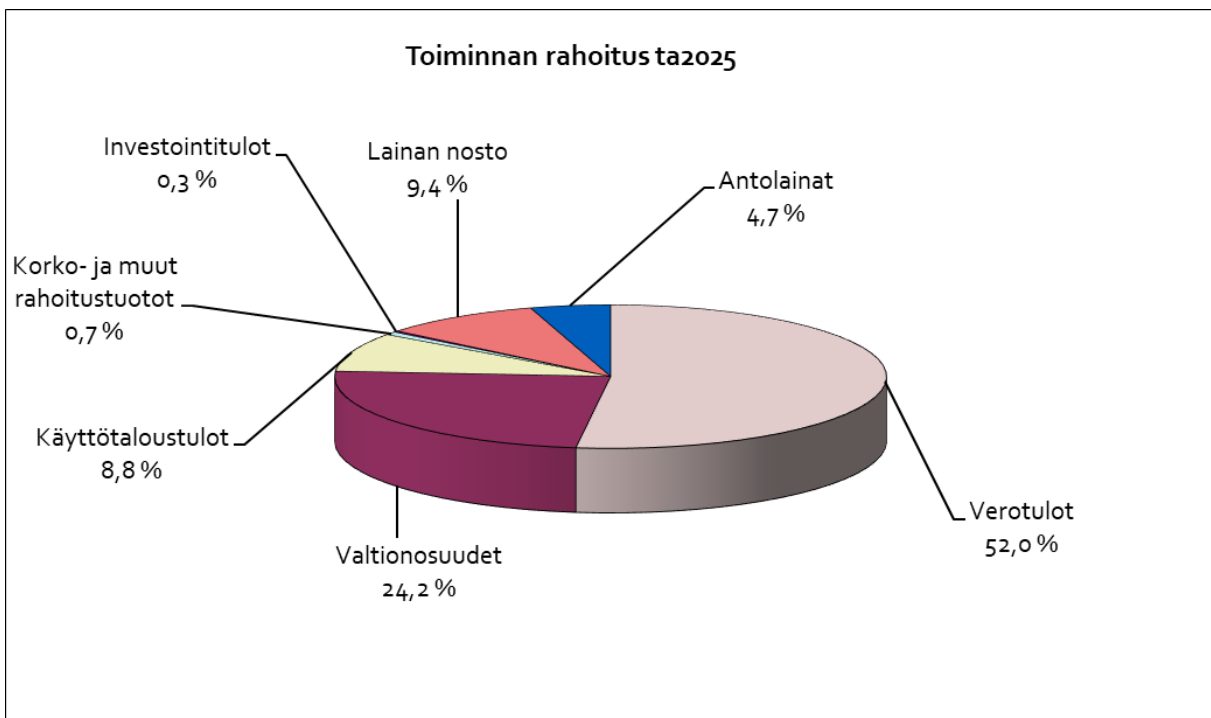
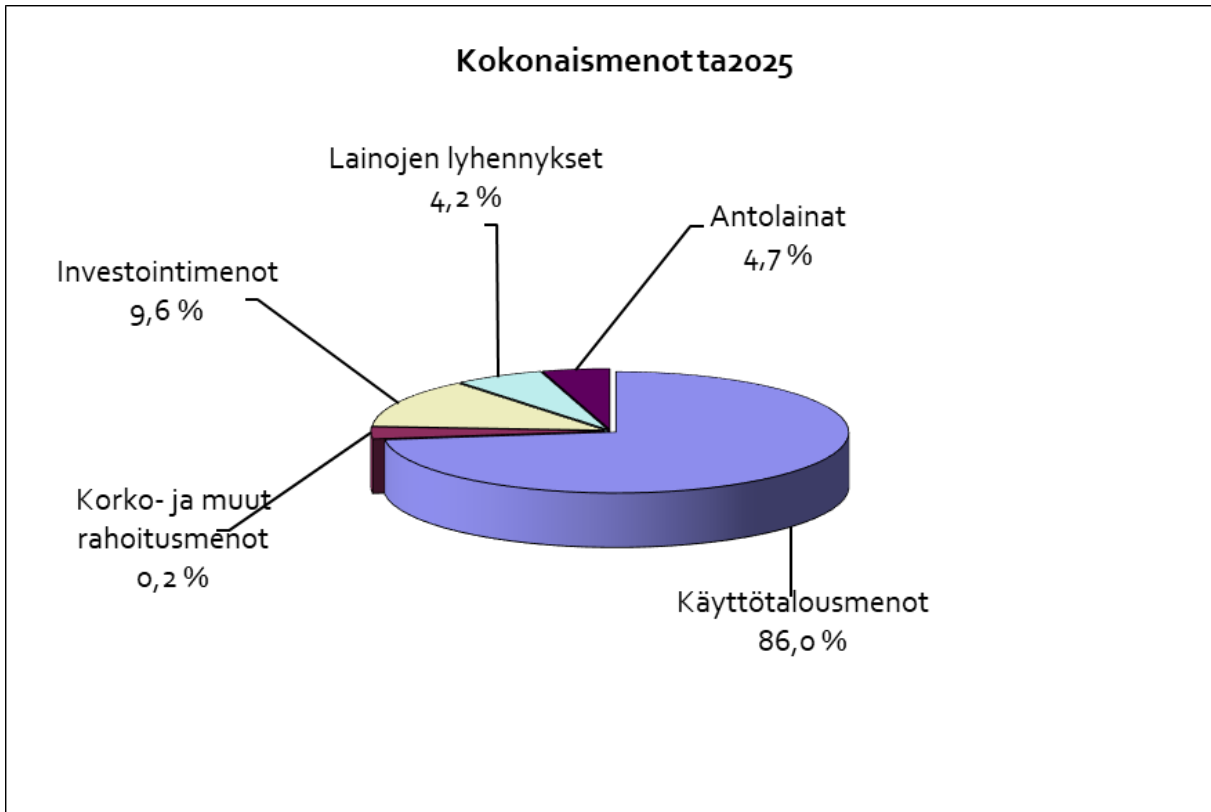
Kaupunginjohtajan ehdotus 14.11.2024

Kaupunginhallitus 18.11.2024

Valtuusto 9.12.2024

KAUHAVA

Sisällys

Sisällys.....	3
Kaupunginjohtajan katsaus vuoteen 2025	6
Talousarvion yleiset lähtökohdat	10
Yleinen taloudellinen tilanne.....	10
Kuntien verorahoituksen, vuosikatteen ja tuloksen kehitys.....	11
Kauhavan kaupungin talouden ja toiminnan lähtökohdat.....	13
Harmaan talouden torjunta	17
Kauhavan kaupunkistrategia.....	18
Riskien arviointi ja hallinta	23
Käsitteet.....	23
Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta.....	24
Tytäryhteisöjen varautuminen	25
Talousarvion laadintaperusteet.....	25
Verotulot	27
Valtionosuudet.....	28
Henkilöstö ja henkilöstökulut	30
Henkilöstösuunnitelma.....	30
Henkilöstön määrä ja rakenne	30
Työsuhdemuodot, työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitäminen	31
Koulutussuunnitelma.....	31
Seuranta	32
Henkilöstökulut.....	32
Talousarvion sitovuus	35
Kuntalain säännökset talousarviosta	35
Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet.....	35
Kauhavan kaupungin tilivelvolliset	36
Talousarviolainat, maksuvalmiuden ylläpitäminen ja lainanottovaltuus	36
Talousarvioasetelma ja sitovuustasot.....	38
Tavoitteet kaupunkikonsernin tytäryhteisöille.....	39
Kauhavan kaupungin kaupunkikonsernin jäsenyhteisöt.....	39

Konsernin yhteiset tavoitteet.....	40
Tytäryhteisöille annettavat tavoitteet.....	40
Kauhavan Vuokra-asunnot Oy	41
Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy	42
Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy	42
Kauhavan Kaukolämpö Oy.....	43
Kauhavan Vesi Oy	44
Kauhavan Jäähalli Oy	45
Suomen Yrittäjäopisto Oy	46
Kiinteistösaakeyhtiö Kauhavan Säästökeskus.....	47
Osakkuusyhtiöihin liittyviä tavoitteita	47
Käyttötalous ja sitovat tavoitteet.....	48
Keskusvaalilautakunta.....	50
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	50
Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	50
Tarkastuslautakunta	51
Lautakunnan määräraha	51
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	51
Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	51
Valtuusto	52
Valtuuston määräraha	52
Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	52
Kaupunginhallitus.....	53
Kaupunginhallituksen määräraha ja tuloarvio	53
Kaupunginhallituksen strategiset ja sitovat tavoitteet	53
Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	54
Kasvatus- ja opetuslautakunta.....	64
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	64
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	64
Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	65
Elämänlaatulautakunta	69
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	69
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	69
Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	70

Tekninen lautakunta	74
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	74
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	74
Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	75
Ympäristölautakunta	78
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	78
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	78
Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	79
Yhdistelmä käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista	81
Tuloslaskelma	83
Taloussuunnitelma 2025–2027	88
Investoinnit	90
Yhteenveto investoinneista	90
Usealle vuodelle kohdistuvat investointihankkeet	92
Investointihankkeet	94
Rahoituslaskelma	96
Liitteet	98
Henkilöstösuunnitelma	98
Investointisuunnitelma	102
Palveluista perittävien maksujen yleiset perusteet	104
Talousarvion tuloarvioiden ja määrärahojen yhteenveto	109

Kaupunginjohtajan katsaus vuoteen 2025

Talouden suhdannenäkymät

Suomen talous näyttäisi selättäneen taantuman. Bruttokansantuote supistuu vielä 0,2 prosenttia vuonna 2024, mutta kasvu on käynnistynyt vuoden alkupuoliskolla. Loppuvuotta kohden talouden toipumisen odotetaan vahvistuvan. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukevat kulutusta ja investointeja. Vuosina 2025 ja 2026 kasvu nopeutuu ja on 1,7 ja 1,5 prosenttia vuodessa. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson.

Suomen talouden kehitys on ollut viime vuosina selvästi heikompaa kuin euroalueella keskimäärin. Suomessa tuotanto laski vuoden 2022 toisen neljänneksen jälkeen vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä noin 2,5 prosenttia. Tuotannon laskun takana olivat hintojen ja korkojen nousu sekä Venäjän hyökkäyksen suorat vaikutukset Suomen talouteen. Sekä sodan että korkojen nousun epäsuotuisat vaikutukset ovat olleet Suomessa suuremmat kuin euroalueen maissa keskimäärin. Venäjän talouden ja kaupan merkitys Suomelle oli ennen hyökkäystä suurempi kuin useimmille euroalueen maille. Korkojen nousun vaikutus on ollut muita maita voimakkaampi, koska Suomessa asuntoluotoista 94 prosenttia on vaihtuvakorkoisia ja korkojen nousu on välittänyt reaali-talouteen nopeasti.

Euroalueella ja erityisesti Saksassa talouden kasvu on heikkoa vielä tänä vuonna. Euroalueella kasvu on kuitenkin käynnistynyt jo kuluvan vuoden alkupuoliskolla ja ensi vuodesta alkaen myös kasvun odotetaan nopeutuvan. Talouden piristymisen taustalla on inflaation hidastuminen ja korkojen lasku. Yhdysvalloissa talouden kasvu jatkuu, vaikka vauhti hieman hidastuukin ensi vuonna. Maailmankaupan ennustetaan toipuvan vauhdikkaammin kuin maailmantalouden, mikä hyödyttää Suomen tavaravientiä. Suomen kustannuskilpailukyky on säilynyt kohtuullisen hyvänä ja tukee vientiä, kun kysyntä vientimarkkinoilla elpyy.

Yksityinen kulutus on kasvanut läpi koko sen ajan, kun hintojen ja korkojen nousu ovat heikentäneet kotitalouksien ostovoimaa. Inflaation nopea hidastuminen ja korkojen lasku helpottavat kotitalouksien taloudellista tilannetta. Yksityinen kulutus kasvaa lähes prosentin vuonna 2024, vaikka sosiaalietuuksien leikkaukset ja arvonlisäveron nosto syyskuussa hidastavatkin kulutuksen toipumista. Vuonna 2025 kulutuksen kasvu nopeutuu, kun korot laskevat edelleen ja työllisyys kasvaa.

Inflaatio on hidastunut selvästi ja myös jatkossa varsinkin kotimaiset hintapaineet ovat vähäisiä. Arvonlisäveron korotus nostaa hintoja ja hidastaa inflaation laskua erityisesti ensi vuonna. Hallituksen keväällä kehysriihessä ja aiemmin päättämien välillisen verotuksen muutosten arvioidaan kiihdyttävän inflaatiota suoraan yhteensä noin 0,9 prosenttiyksikköä vuosina 2024–2026. Tästä huolimatta inflaatio on pysymässä matalana. Inflaatio laskee 1,8 prosenttiin tänä vuonna.

Työllisyys vähenee tänä vuonna reilulla 10 000 hengellä tuotannon laskun vanavedessä. Voimakkainta työllisyyden väheneminen on ollut rakentamisessa. Sen sijaan palveluissa työllisyys on edelleen noussut. Ensi vuonna, kun talous toipuu, työllisyys alkaa kasvaa ja kasvu jatkuu myös vuonna 2026. Hallituksen työllisyystoimet sekä maahanmuutto lisäävät työvoiman tarjontaa ja luovat työllisyydelle tilaa kasvaa, kun tuotanto elpyy.

Työttömien määrä kasvoi alkuvuonna laaja-alaisesti, mutta kesällä työttömyyden kasvu näyttäisi pysähtyneen. Vuonna 2024 työttömyysaste nousee kahdeksaan prosenttiin. Ensi vuodesta alkaen työttömyys

vähenee, mutta jää 7,2 prosenttiin vuonna 2026. Tämä ylittää edelleen rakenteellisen työttömyyden tason Suomessa.

Euroalueen ja maailmantalouden elpyminen saattaa toteutua odotettua hitaammin. Erityisesti miten Saksan ja Kiinan taloudet luovivat ulos pitkittyneistä ongelmistaan pitää yllä epävarmuutta. Suomessa rakentamisen lama voi olla pidempi ja työllisyyden kuoppa syvempi kuin mitä ennusteissa on oletettu. Jos näin käy, kulutus toipuu ennustettua hitaammin. Hallituksen toimien vaikutus kysyntään voi poiketa ennusteissa arvioidusta, varsinkin jos talouden muu toipuminen on odotettua hitaampaa. Investointihankkeiden toteutumisen liittyy suurta epävarmuutta kumpaankin suuntaan.

Jos talous kasvaa ennustettua heikommin, julkisen talouden alijäämät kasvavat ennustettua suuremmiksi. Sama tapahtuu, jos sopeutustoimien vaikutukset viivästyvät tai osoittautuvat arvioitua tai suunniteltua vähäisemmiksi. Korkeiden nopeiden liikkeiden puolestaan haastavat erityisesti työeläkelaitosten omaisuustulosten ennustamista. Lisäksi lähivuosina toteutetaan suuria puolustusinvestointeja, joiden ajoittuminen vaikuttaa merkittävästi valtion menoihin ja alijäämään.

Kaupunkistrategia ohjaa kaupungin suuntaa

Kesäkuussa 2023 valtuuston hyväksymä kaupunkistrategia 2030 on ohjannut talousarvion 2025 valmistelua, sekä kaupunkitasoisen strategisia toimenpiteitä että tuloalueiden strategisia toimenpiteitä. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttääkin kaupunkimme päätöksenteolta poikkeuksellista pitkäjänteisyyttä ja näkemyksellisyyttä.

Huhtikuussa 2025 valittava uusi valtuusto aloittaa syksyllä myös uuden kaupunkistrategian laadinnan. Millainen visio kaupungilla tulee olemaan, ja millaisten arvojen kanssa viemme yhteistä kaupunkiamme eteenpäin. Strategia on kokonaisuus, joka muodostuu yhdestä strategiasta, sitä toteuttavista poikkihallinnollisista ohjelmista sekä toimiala- ja yksikkökohtaisista tulkinnoista tai suunnitelmista sekä tekemisestä.

Uuden valtuustokauden alkaessa otamme käyttöön uudet kotisivut, ja muutto uuteen kaupungintaloon tapahtuu Q3 aikana.

Työ- ja elinkeinopalvelu-uudistuksesta valtiosuusuudistukseen sekä hyvinvointialueuudistuksen rippeet

Eduskunta hyväksyi keväällä 2023 lakipaketin julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä. Vastuu työnhakijoille ja työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirretään valtiolta kuntien tai kuntien yhteistoiminta-alueiden vastuulle 1.1.2025. Vuoden 2025 alusta Kauhavan kaupunki toimii Kuntayhtymä Kympin kotipaikkana, ollen sekä asukasmäärällisesti että työllisten osalta suurin kaupunki.

Vuoden 2025 aikana selviää myös millaisen valtiosuusuudistuksen Suomen hallitus toteuttaa. Valtiosuusuudistuksen työryhmän tehtävänä on arvioida kuntien peruspalvelujen valtiosuusuudistuksen kehittämistarpeita suhteessa kuntien tehtäviin ja toimintaympäristön muutoksiin, arvioida eri ratkaisuvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia taustaselvityksiin perustuen sekä laatia hallituksen esitysluonnos järjestelmän muutostarpeista sekä lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Samassa yhteydessä selviää lukiokoulutuksen rahoituksen tulevaisuus.

Hyvinvointialueuudistukseen liittyvä sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen käytössä olevien kiinteistöjen yhtiöittäminen tulee toteutettavaksi talousarviovuoden aikana.

Investointeja kasvuun ja elinvoimaan tarvitaan

Vuoden 2025 investointimenojen kokonaismääräksi muodostuu 8.675.000 euroa. Investointeihin saadaan rahoitusosuuksia 140.000 euroa ja investointituloja kertyy 50.000 euroa. Nettoinvestointien määräksi muodostuu 8.485.000 euroa.

Raskas investointiohjelma painaa käyttötaloutta poistojen vuoksi

Talouteen kohdistuvat muutospaineet ovat mittaluokaltaan niin suuria, että ne vaativat sekä tulopohjan vahvistamista että talouden jatkuvaa sopeuttamista. Talouden sopeuttamiseen pyritään varautumaan rakenteellisin muutoksin jo ennakkollisesti. Ensisijaisina keinoina luottamustoimielinorganisaation ja viranhal-tijaorganisaation uudistaminen, prosessien sujuvoittaminen ja kiinteistökustannusten hallinta. Uusi hallin-tosääntö tulee hyväksyttäväksi ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Kaupungin veroperusteet pysyvät en-nallaan vuonna 2025. Ei-lakisääteisten tehtävien kokonaisuutta on tarkasteltava uudelleen jatkuvasti.

Kauhava on perinteisesti ollut vahva elinkeinoelämän keskus, ja yrittäjyys on juurtunut syvälle kulttuu-riimme. Haluamme olla alue, jossa yritykset voivat menestyä ja jossa työmahdollisuudet kasvavat, samalla kun ylläpidämme sujuvia ja ajantasaisia palveluita niin asukkaille kuin yrityksillekin.

Kauhava on tunnettu palveluidensa korkeatasoisesta laadusta, joten palveluiden laatuun ja palveluverk-koon tehtävät muutokset tulee toteuttaa vakaalla harkinnalla, mutta siihenkin on löydettävä kyvykkyyttä, muuttaa sitä vastaamaan ikärakennetta ja palvelutarvetta. Viimesijaisina sopeuttamistoimenpiteinä ote-taan käyttöön henkilöstöön vaikuttavat toimenpiteet. Henkilöstö on myös Kauhavan kaupungin palvelu-tuotannon arvokkain voimavara.

Lautakunnissa käsittelyssä olleet toimialojen talousarviot suunnitelmakausineen pohjasivat parhaaseen mahdolliseen tietoon ja yhteiseen käsitykseen vastuullisesta yhteiskunnallisten varojen käytöstä. Kii-tos myös lautakunnille rakentavasta otteesta talousarvioesitysten käsittelyssä. Kaupunginjohtajan esitys pohjaa lautakuntien esityksiin, jotka osoittivat selkeän poliittisen tahtotilan investointien aikataulutuk-sesta.

Kauhavan kaupungin talousarvio vuodelle 2025 kuvastaa vahvaa tahtoa investoida tulevaisuuteen, kehit-tää palveluitamme ja tukea kestävästä kasvusta. Olemme kaupunkimme vakaasta pohjasta, jonka ansiosta voimme suunnata resursseja rohkeasti tulevaisuuteen. Talousarvion laatimista on ohjannut tavoite säilyt-tää kaupunkimme elinvoima ja mahdollistaa laadukkaat palvelut.

Tämä talousarvio on yhteinen suunnitelmamme Kauhavan tulevaisuuden rakentamiseksi. Vuoden 2025 aikana kaupungin kehittämisen painopisteet tukevat elinkeinoelämän kasvua ja asukaslähtöisten palvelui-den kehittämistä. Kauhava on kaupunki, joka uskaltaa uudistua, mutta joka samalla kunnioittaa juuriaan ja asukkaitaan. Yhteistyöllä ja eteenpäin katsovalla asenteella luomme paikan, jossa niin nykyiset kuin tule-vat kauhavalaiset voivat elää turvallista, mielekästä ja onnellista arkea.

Yhdysvaltalainen sosiologi Richard Sennett on kuvannut kaupunkeja osuvasti. Hänen mukaansa ”kaupun-git ovat paikkoja, joissa tuntemattomat tapaavat”. Määritelmä ei tarkastele kaupunkeja niiden koon, väki-luvun tai infrastruktuurin kautta, vaan korostaa sitä, että kaupungit ovat ensisijaisesti paikkoja, joissa syn-tyy merkityksellisiä kohtaamisia – ihmisten välisiä yhteyksiä, jotka muovaavat sekä kaupungin että sen asukkaiden elämää.

Kauhava on ja pysyy eteläpohjalaisten ytimessä, ja meidän tiärrämme, notta tääl'ei vain pärjätä – täälä eletähän parhaaten.

Kauhavalla 14.11.2024

Vesa Rantala
kaupunginjohtaja

Taloustarvion yleiset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen tilanne

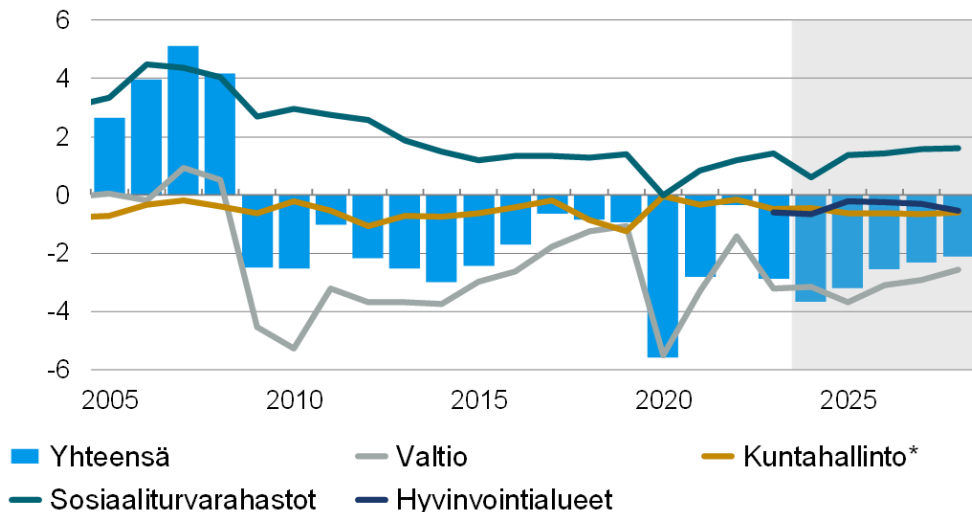
Suomen talouden taantuman pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta.

Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien tuotannon kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin.

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2024. Alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistua talouden elpymisen sekä hallituksen toimien myötävaikutuksella. Vuonna 2025 alijäämä on 3,2 prosenttia ja vuonna 2028 2,1 prosenttia.

Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti ennustejakson alussa. Vuonna 2024 velkasuhde nousee yli 80 prosentin suhteessa BKT:hen, josta se kasvaa vähitellen 86 prosenttiin vuonna 2028. Kestävyysvajeen arvioidaan olevan 2 prosenttia suhteessa BKT:hen.¹

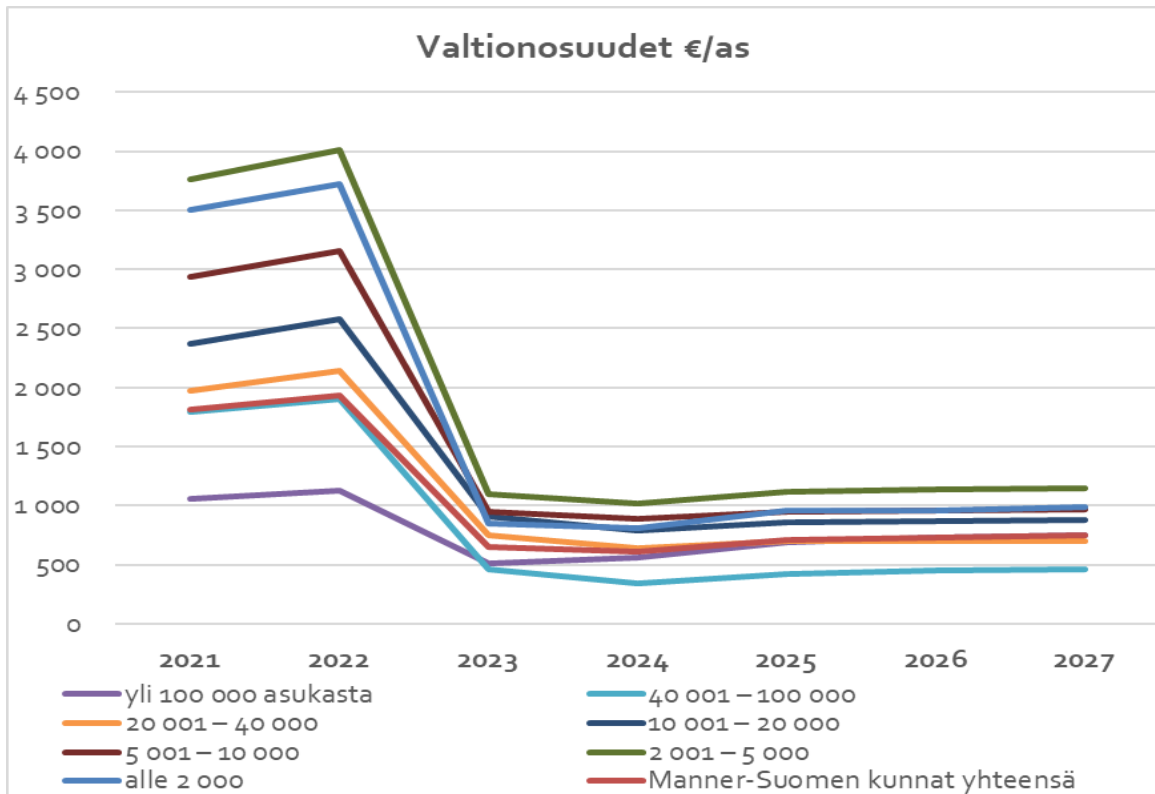
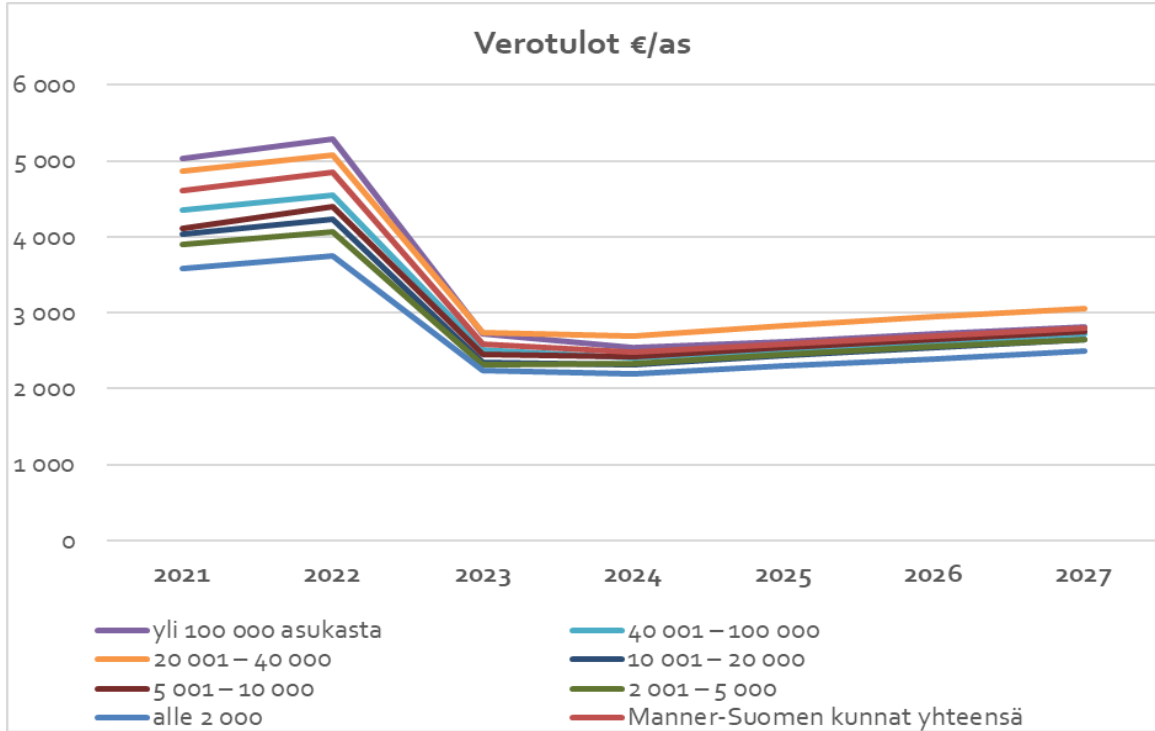
Julkisyhteisöjen rahoitusasema suhteessa BKT:hen, %

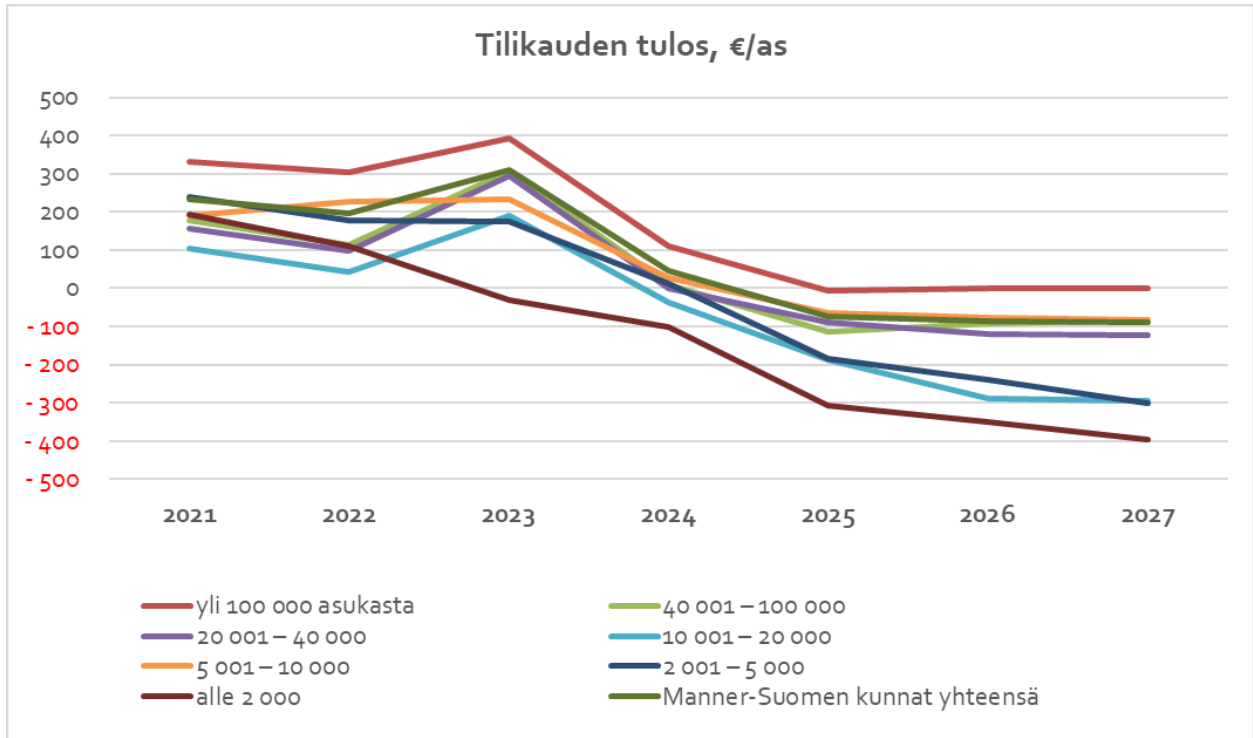
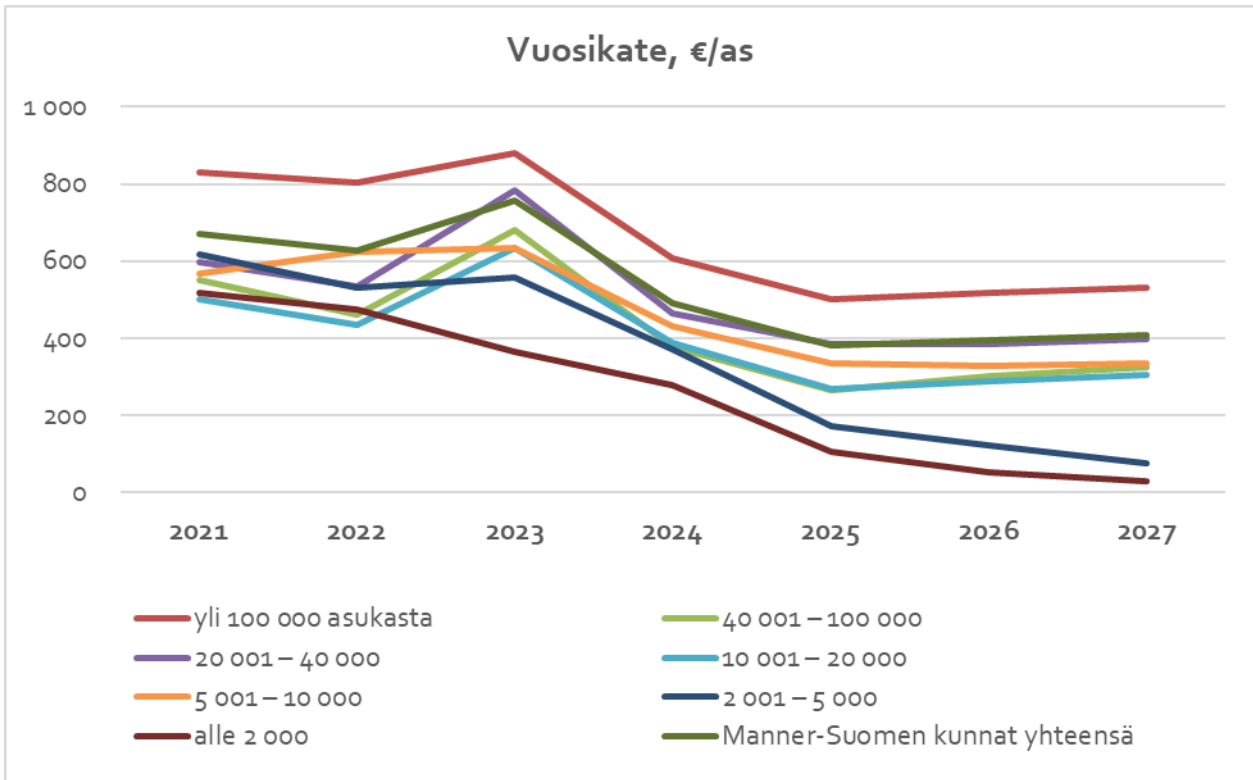

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka
Lähde: Tilastokeskus, VM

¹ Taloudellinen katsaus: Syksy 2024. Talousnäkömät. Valtionvarainministeriön julkaisu 2024:43.

Kuntien verorahoituksen, vuosikatteen ja tuloksen kehitys

Lähde: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2025, syksy 2024; Kuntatalouden painelaskelmakehikko.

Kauhavan kaupungin talouden ja toiminnan lähtökohdat

Kauhavan kaupungin avaavassa taseessa 1.1.2024 on kertynyttä ylijäämää 13,8 miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa on pääomaltaan enintään 200.000 euron henkilökuntarahasto. Lisäksi taseessa on noin 1,0 miljoonan euron poistoero, jota tuloutetaan ao. hyödykkeen suunnitelman mukaisen poistosuunnitelman kanssa samassa tahdissa.

Vuoden 2024 talousarvio oli laadittu noin 792.000 euroa alijäämäiseksi.

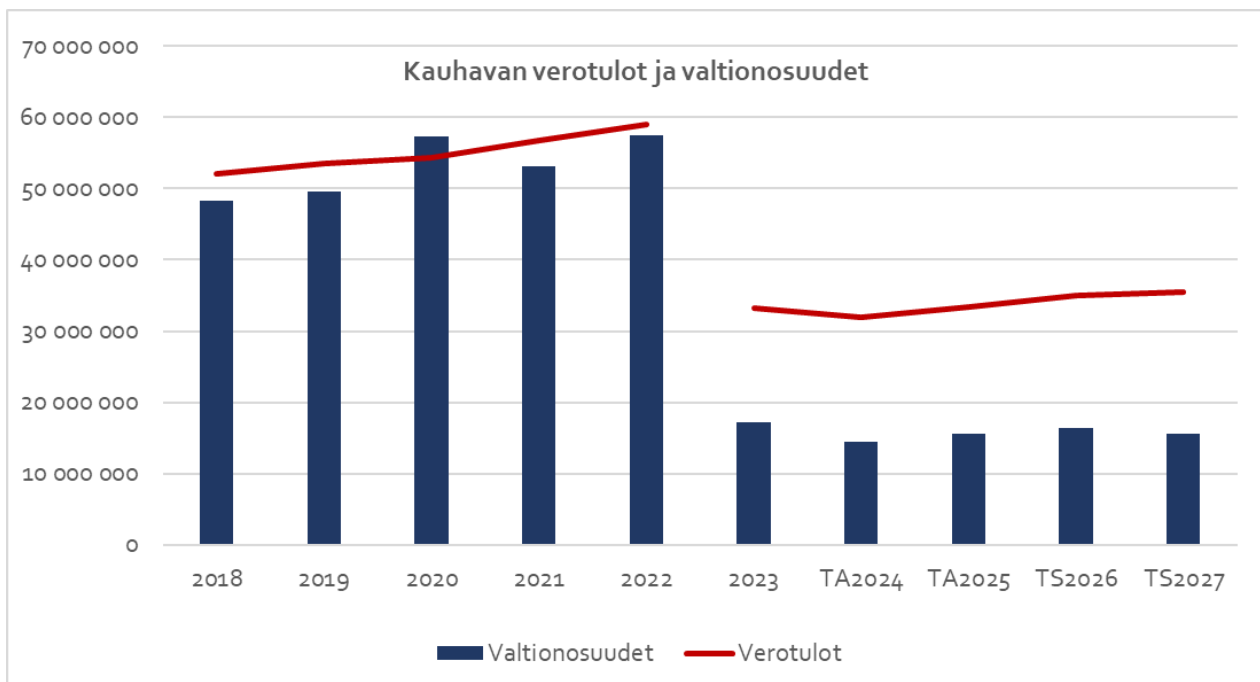
Vuoden 2024 verotulot tulevat syyskuun 2024 ennusteen mukaan toteutumaan noin miljoonaa euroa alku- peräistä talousarviota korkeampina.

Peruspalvelujen valtionosuutta, verotulomenetysten kompensatiota ja muita opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia saadaan hieman budjetoitua enemmän.

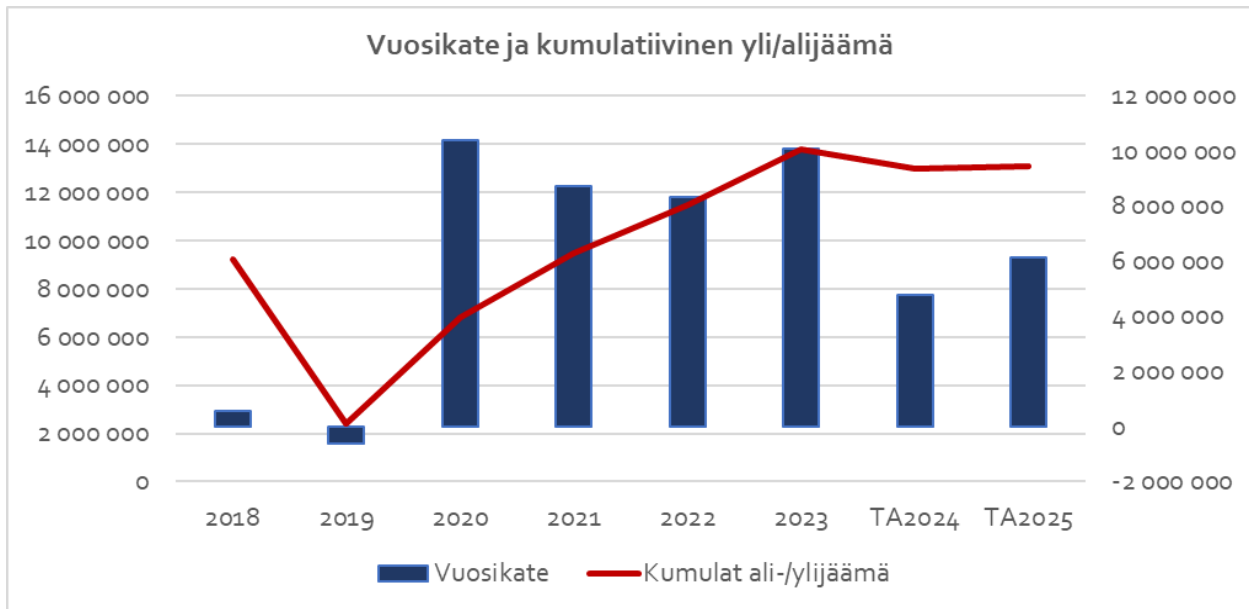
Korkotuotot toteutuvat hieman budjetoitua korkeampina ja korkokulut lähes budjetoidun mukaisena, samoin suunnitelman mukaiset poistot.

Kaupunki saa satunnaisena tulona noin 0,8 miljoonaa euroa kotikunnan maksuosuutta aikaisempien tilikausien palveluihin. Tulo perustuu Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen.

Syyskuun 2024 lopun tilanteeseen perustuvan arvion mukaan vuoden 2024 tulos tulee olemaan budjetoitua parempi. Ennusteen mukaan taseen kumulatiivinen ylijäämä ei alene vuoden 2023 tilinpäätöksen tasosta.

Vuoden 2025 talousarvio osoittaa 116.500 euron ylijäämää. Taloussuunnitelman mukaan vuoden 2026 talous on tasapainossa, mutta vuosi 2027 on selvästi alijäämäinen. Kaupungin tase pysyy taloussuunnitelma-kauden ylijäämäisenä.

Talousarvio on laadittu erittäin tiukaksi, eikä siinä ole varauduttu uusiin, yllättäviin menoihin. Talousarvion mukainen tulos edellyttää hallintokunnilta tarkkaa taloudenpitoa ja seurantaa.

Kunta-alan virka- ja työsopimusten sopimuskausi päättyy 30.4.2025. Talousarvion laadintavaiheessa ei ole tiedossa vuonna 2025 tulevien palkantarkistusten tasoa.

Hallituksen esityksen HE 159/2024 vp mukaan lukiokoulutuksen valtionosuuteen on tulossa muutos. Ns. paras-lain aikana toteutetuissa kuntaliitoksissa (kuten Kauhavan kaupungin perustaminen) liitoskuntien ns. pienten lukioiden korotetut valtionosuudet säilyivät. Nämä korotukset poistuvat vuoden 2026 alussa. Muutos toteutetaan porrastettuna siten, että vuonna 2026 valtionosuusmuutoksesta huomioidaan puolet ja vuodesta 2027 alkaen vaikutus on täysimääräinen. Kauhavan kaupungille muutos tarkoittaa lukiokoulutuksen valtionosuuden pienenemistä noin 500.000 eurolla.

Vuoden 2027 alussa toteutettava valtionosuusuudistus tuo haasteita vuoden 2027 talouden arvioimiseen. Talousarvion laadintavaiheessa ei ole käytettävissä kuntakohtaisia tietoja uudistuksen vaikutuksesta.

Kaupungin talous kiristyy suunnitelmakauden lopulla. Talouden tasapainon säilymiseksi tullaan selvittämään eri keinoja, joilla talous säilyy ylijäämäisenä. Vuoden 2025 aikana tarkastellaan mm. käyttömaksujen määräämistä liikuntatiloille.

Kaupungin taloudellista tilannetta tulee arvioida myös rahoituksen kannalta. Kuntatalouden tasapainoa tarkastellaankin tilikauden yli-/alijäämän lisäksi myös tulorahoitusjäämän kautta. Tulorahoitusjäämä kertoo vuosikatteen ja poistonalaisten investointien omahankintamenon erotuksen. Lähes vastaava tarkastelu voidaan tehdä rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirran avulla. Kauhavan ao. tunnusluku on ollut viime vuosina negatiivinen. Negatiivinen tulorahoitusjäämä tarkoittaa sitä, tulorahoitus ei riitä investointeihin, ja ne rahoitetaan lainalla tai kassavaroja vähentämällä.

Taloudellista tilannetta tarkastellessa tulee seurata myös lainamäärän kehitystä. Mikäli lainakanta kasvaa kaupungin taloudelliseen kantokykyyn nähden liian raskaaksi, joudutaan lainojen takaisinmaksun mahdollistamiseksi lisäämään tuloja eli korottamaan veroja ja leikkaamaan käyttötalousmenoja. Vuonna 2024 uutta lainaa otettiin hieman talousarvioalvutusta vähemmän. Lainakanta kuitenkin kasvaa merkittävästi vuonna 2024 ja jonkin verran vielä vuonna 2026. Vuonna 2026 lainakanta lähtee laskemaan, ja myös siitä eteenpäin lainoja on pystyttävä lyhentämään selvästi enemmän kuin uusia lainoja otetaan. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa kaupungin investointitason tulee olla selvästi alhaisempi. Investointien määrän tulee jäädä vuosikatetason alapuolelle, jotta lainamäärä saadaan käännettyä jatkuvaan laskuun. Tämä on huomioitu vuosien 2026 ja 2027 investointisuunnitelmassa.

Talouden tilannetta rahoituksen kannalta kuvataan seuraavassa taulukossa.

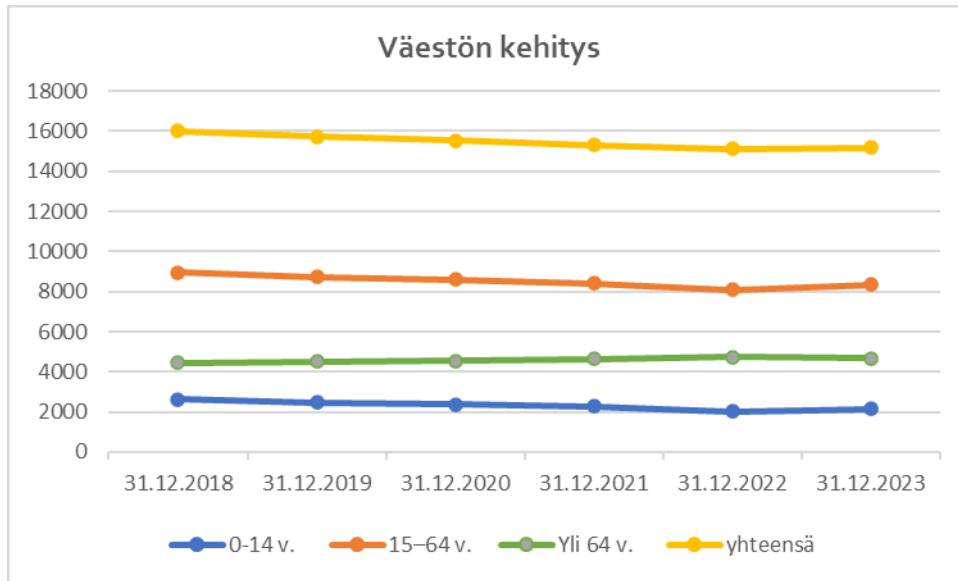
1 000 €	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatulot	7 920	6 229	5 620	3 657	3 731
Valmistus omaan käyttöön	90	106	113	60	60
Toimintamenot	-47 229 756	-46 526	-47 004	-47 467	-48 394
Toimintakate	-39 220	-40 191	-41 271	-43 749	-44 604
Verotulot	33 172	31 902	33 314	35 064	35 480
Valtionosuudet	17 195	14 491	15 650	16 317	15 628
Vuosikate	10 107	4 780	6 137	5 982	4 954
Poistot ja arvonalentumiset	-8 570	-5 763	-6 175	-6 042	-6 342
Investointimenot	-16 882	-15 626	-8 675	-4 250	-2 600
Rahoitusosuudet investointimenoihin	96	486	140		
Investointihyödykkeiden luovutustulot	5 712	50	50	50	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	-612	-10 334	-2 378	1 842	2 374
Lainakanta	67 039	74 168	76 159	74 479	72 104
Tuloveroprosentti	9,11 %	9,1 %	9,1 %	9,1 %	9,1 %

Väestö

Kaupungin asukasluku on ollut laskusuunnassa viimeisten vuosien aikana. Tilastokeskuksen vuoteen 2040 asti tekemän väestöennusteen mukaan Kauhavan asukasluku on vuonna 2025 yhteensä 14.412 ja vuonna 2040 yhteensä 12.144. Kuitenkin kaupungin asukasluku on vuoden 2024 aikana kehittynyt siten, että syyskuun loppuun mennessä (9/2024) kaupunkiin muuttaneita oli 451 henkeä, kun vuonna 2023 vastaavaan aikaan (9/2023) muuttaneita oli 461 henkeä. Kaupungista poismuuttaneita oli (9/2024) yhteensä 430, kun vuotta aikaisemmin (9/2023) poismuuttaneita oli 432 henkeä.

Syyskuun 2024 loppuun mennessä Kauhavalle oli syntynyt 60 lasta, kun edellisenä vuonna vastaavaan aikaan (9/2023) syntyneitä oli 79. Kuolleita (9/2024) oli 162, kun kuolleita tammi-syyskuussa 2023 oli 179 henkeä.

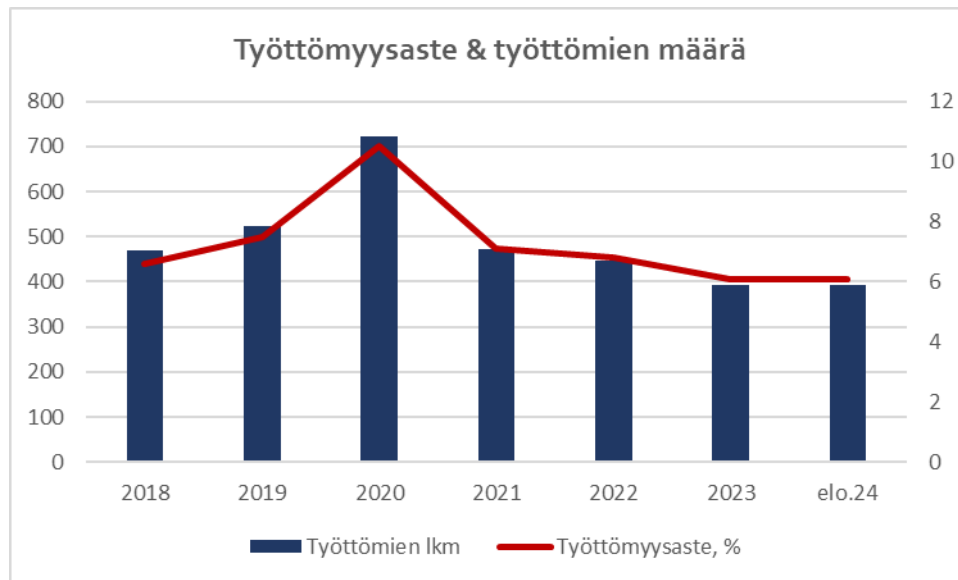
Kauhavalla on marraskuussa 2024 322 ukrainalaista, joiden kotikunta on Kauhava. Kauhavan vastaanotto-keskuksessa on kirjoilla noin 200 henkilöä, jotka tulevat Ukrainasta, Syyriasta, Somaliasta, Kiinasta ja Nicaraguasta. Kaupungin ja Ely-keskuksen välisen sopimuksen perusteella Kauhavalla on muutamia ulkomalaisia henkilöitä ns. kuntapaikoilla. Lisäksi maahanmuuttoasiantuntijalla on noin sata muuta asiakasta.

Työttömyys

Kauhavalla oli elokuun 2024 lopulla 393 työtöntä työnhakijaa. Työttömien määrässä ei ole tapahtunut muutosta vuoden 2023 loppuun verrattuna, jolloin työttömänä oli 392 henkilöä. Elokuun 2024 lopussa Kauhavan työttömyysaste oli 6,1 prosenttia, mikä on sama kuin vuoden 2023 keskimääräinen työttömyysaste.

TE-palvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alusta. Kauhava on yhdeksän muun kunnan kanssa perustanut Kuntayhtymä Kympin työllisyysasioiden hoitoa varten. Kuntayhtymän kotipaikka on Kauhava.

Harmaan talouden torjunta

Hankintojen yhteydessä torjutaan harmaata taloutta. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm.

- selvitys palvelun tai tavaran toimittajan rekisteröitymisestä kauppa-, ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin,
- selvitys verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisesta,
- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisten työehtojen sisällöstä.

Palveluiden tilaajien valvutuneisuus ja vastuullisuus ovat avainasemassa harmaan talouden torjunnassa. Tilaajavastuulain edellyttämien raporttien tarkastaminen ennen palvelun ostamista, ja pidemmissä sopimuksissa kolmen kuukauden välein on erittäin tärkeää. Sillä myös edistetään rehtiä yrittäjyyttä erityisesti toimialoilla, joilla harmaan talouden ongelmat ovat vakavimmat. Kauhavan kaupunki haluaa, että yritykset ovat tasa-arvoisessa asemassa ja tekee töitä harmaan talouden torjumiseksi.

Ostolaskudata on avattu vuodesta 2022 alkaen ja julkistettu kaupungin yleisessä tietoverkossa.

Kauhavan kaupunkistrategia

Kauhavan kaupunkistrategia päivitettiin kesäkuussa 2023, jossa on edunvalvonnan kärjiksi nostettu kauhavalaisen ruuan- ja energiatuotannon kehittäminen, osaava työvoima, liikenne- ja tietoliikenneyhteydet sekä Kauhavan lentokentän harjoitus- ja tukikohtakäytön vakiinnuttaminen.

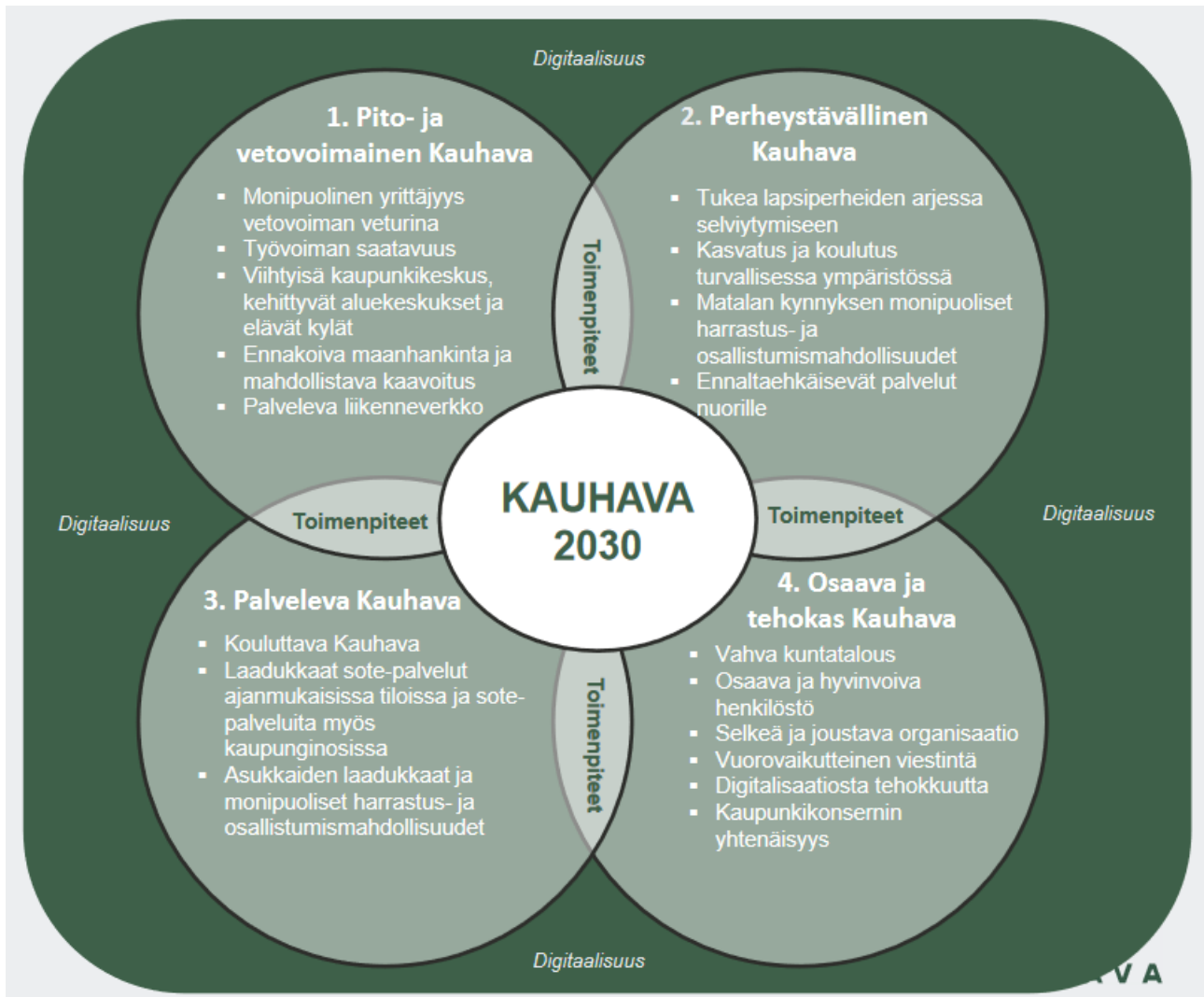
Visio 2030

Kauhava on tunnettu, yhteistyöhaluinen, yhtenäinen, teollisuus- ja palvelutoimintojen kehittyvä seutukaupunki pohjoisella Etelä-Pohjanmaalla.

Kauhavan arvot

Kauhava on avoin, vastuullinen, yhteisöllinen ja rohkea.

Strategiset päämäärät – näitä tavoittelemme

1. Pito- ja vetovoimainen Kauhava

Monipuolinen yrittäjyys vetovoiman veturina

- Elinkeinoelämän tarpeiden mukainen infra (liikenne- ja tietoliikenneyhteydet, riittävä tonttitarjonta), kasvutarpeiden huomiointi infran suunnittelussa.
- Yritysvaikutusten huomiointi päätöksenteossa ja Yrittäjä on ykkönen -asenne.
- Korkean työpaikkaomavaraisuuden ylläpito.
- Yritystoiminnan monipuolistaminen: digi- ja palveluyrittäjyyden edistäminen, matkailuyrittäjyyden edistäminen ja matkailun oheis- ja liitännäispalvelujen lisääminen.
- Yksityisen terveydenhuollon klusterin edistäminen.
- Ajassa kehittyvän maatalouden edistäminen: biotalous, bioenergia, liitännäispalvelut, yhteistyö.
- Paikallisen tuotannon ja palveluiden suosiminen, lähiruokayhteistyö.
- StartUp-toiminnan edistäminen.
- Kansainvälistymisen edistäminen elinkeinoelämässä.

Työvoiman saatavuus

- Työperäisen maahanmuuton edistäminen: maahanmuuttokoordinaattorin tehtävän perustaminen, kotouttamisohjelma kaupungin ja kaikkien yhteiskaupungin sektoreiden yhteistyönä.
- Erilaiset kampanjat maan sisäisen muuttoliikkeen edistämiseksi ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi.
- Maahanmuuttajien kotoutus- ja työhönopastus, työpaikan osoittaminen, kotikuntastatus sekä kouluttaminen Kauhavan elinkeinoelämän tarpeisiin.
- TE 2025 lähipalvelujen saatavuus kaupungissa – uudistuksen palvelujen hyödyntäminen.

Viihtyisä kaupunkikeskus, kehittyvät aluekeskukset ja elävät kylät

- Nykyaikainen ja tarpeenmukainen asuntopolitiikka: riittävä vuokra-asuntotuotanto erilaisiin tarpeisiin.
- Väli aika-asuntotuotanto, vuokraperiaatteella.
- Senioriasumisen kehittäminen ja paluumuuton edistäminen.
- Houkuttelevat lähipalvelut.
- Asuinympäristön viihtyisyyden parantaminen eri tavoin - siisti ympäristö yhteiseksi asiaksi! Erytishuomio keskustaajamiin.
- Laajakaistarakentamisen edistäminen koko kaupungin alueella. Monipaikkaisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Ennakoiva maanhankinta ja mahdollistava kaavoitus

- Maanhankinta ja kaavoitus elinkeinoelämän tarpeisiin. Elinkeinotoiminnan kaavamuuokset ripeästi ja joustavasti.
- Varautuminen suurtuotannon tarpeisiin alkutuotannossa ja teollisuudessa.
- Monipuolinen tonttitarjonta omakotitalo-, kerrostalo ja rivitalotuotantoon.
- Tonttien luovutus omistus- ja vuokrausmahdollisuudella.
- Uusiutuvan energian tuotannon edistäminen ja tuotantoalueet (selvityshanke).

Palveleva liikenneverkko

- Valtatie 19 välityskyvyn parantaminen ja erityisesti välillä Lapua – Kauhava: suunnittelun aloittamiseen vaikuttaminen, määrärahojen osoittaminen valtiolta ELY-keskukselle. Vuorovaikutus, yhteistyö- ja edunvalvontatehtävä.
- Vt. 19 liikennejärjestelyt Alahärmässä.
- Kt 63 kunnostaminen, Kt 63 ja Vt 19 risteysalueen parantaminen.
- Alempiasteisen liikenneverkon kunnon edistäminen. Määrärahojen hankinnassa avustaminen.
- Kaavateiden ja yleisten alueiden kunnon parantaminen.
- Raideliikenteen junavuorojen pysähdysten lisääminen Kauhavalla (erit. Helsinki – Kauhava), yhteistyön kehittäminen VR:n kanssa.
- Palveluliikenteen kehittäminen: Miten Kauhavalla voi liikkua ilman omaa autoa-selvityshanke?

2. Perheystävällinen Kauhava

Tukea lapsiperheiden arjessa selviämiseen

- Kotona hoidon tukeminen (kuntalisä).
- Huolehtiminen lasten laadukkaasta varhaiskasvatuksesta sekä perhepäivähoidon saatavuudesta.
- Maahanmuuttajien lasten kotouttamisen ja oppimismahdollisuuksien tukeminen.
- Yhteistyö 3. sektorin kanssa: aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, kesäkerho- ja leikkikenttätoiminta, saavutettavat perhekahvilat/ kohtaamispaikat.
- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto.

Kasvatus- ja koulutus turvallisessa ympäristössä

- Laadukasta kasvatusta ja koulutusta turvallisessa ympäristössä: maltilliset ryhmäkoot, riittävä henkilöstömitoitus, vanhempainyhdistystoiminnan edistäminen.
- Terveiden ja toimivien oppimisympäristöjen ylläpito.
- Kouluruokailussa lähiruuan suosiminen.
- Kansainvälistymis- ja yrittäjyyskasvatuspolku varhaiskasvatuksesta lukio-opetukseen ja korkeasteelle.
- Yrittäjyyskasvatussuunnitelman laadinta.

Matalan kynnyksen monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet

- Huolehditaan lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksista. Mahdollistetaan edulliset harrastusmahdollisuudet.
- Harrastusmahdollisuuksien järjestäminen yhteistyössä yksityisen sektorin palvelutarjoajien ja 3. sektorin kesken.
- Viestinnän tehostaminen harrastusmahdollisuuksista kaupungin toimesta. Uusien viestintäkanavien ja tilavarausohjelman käyttöönotto.

Ennalta ehkäisevät palvelut nuorisolle

- Lasten ja nuorten terveydenhuollon saatavuus ja laatu (edunvalvonta- ja yhteistyötehtävä yhdessä hyvinvointialueen kanssa).
- Nuorison ennaltaehkäisevien hyvinvointipalveluiden saatavuudesta huolehtiminen (nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, ohjaamopalvelut).
- Nuorisotilat jokaisessa taajamassa.
- Perheiden yhdessäoloa ja asukkaiden kohtaamista tukevien palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien edistäminen.
- 3. sektori mukaan hyvinvointipalveluiden kehittämiseen.

3. Palveleva Kauhava

Kouluttava Kauhava

- Tasapuolisesta perusopetusverkostosta huolehtiminen.
- Tehokas ja ajassa kehittyvä lukiokoulutus, jota tarjoaa kaksi lukiota.
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen alueellisen saatavuuden edistäminen. Riittävä toisen ja korkea-asteen koulutustarjonta eri järjestäjiltä.
- Paikallinen ja saavutettava koulutusverkosto jatkuvan oppimisen tukena.
- Ennakoiva huolehtiminen yritysten koulutustarpeesta (oppisopimuskoulutuksen ja muiden rahoituskanavien hyödyntäminen).

Laadukkaat sote-palvelut ajanmukaisissa tiloissa ja sote-palveluita myös kaupunginosissa

- Uudessa SOTE -kentässä ennaltaehkäisevät palvelut ja kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluvat kaupungille. Edunvalvonta sote-palveluiden kehittämiseksi hyvinvointikeskuksessa. Aktiivisuus yhteistyöverkostoissa.
- Aktiivinen vaikuttaminen hyvinvointialueen strategiaan Kauhavan alueen sote-palveluiden säilyttämiseksi myös aluekeskuksissa.
- Vanhustenhuollon lähipalveluiden säilyttäminen ja kehittäminen tarvetta vastaavaksi väestön ikääntyessä.
- Vaikutetaan palo- ja pelastustoimen palvelutason säilymiseen nykyisissä neljässä aluekeskuksessa.

Asukkaiden laadukkaat ja monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet

- Kaupunki huolehtii monipuolisista harrastus- ja osallistumismahdollisuuksista asukkaille. Eri-laisten toimielimien aktiivisuuden edistäminen (mm. nuorisovaltuusto).
- Toimialojen välinen hyvinvointia edistävä yhteistyö. Hyvinvointisuunnitelma.
- Yhteistyö yhdistysten kanssa.
- Yhteisöllisyyden tukeminen

Osaava ja tehokas Kauhava

Vahva kuntatalous

- Palvelutason ja palveluiden sovittaminen talouden kantokykyyn. Tulorahoituksesta huolehtiminen: tulopohjan laajentaminen (kiinteistövero, yhteisövero, tulovero/asukas).
- Ylijäämäiset budjetit ja tilinpäätökset. Vuosikatteen tulee riittää kattamaan myös poistot.
- Lainakannan alentaminen (tavoite maakaupungin keskiarvo vuoteen 2030 mennessä).
- Investoinnit 2025 alkaen enintään vuosipoistojen tasolle. Investointien suunnittelu, tiukka budjettiseuranta ja budjetissa pysyminen.
- Painopiste liikenneinfraan kohdistuvissa investoinneissa ja korjausrakentamisessa.
- Erialaisten hankerahoitusmahdollisuuksien tehokas hyödyntäminen yhteistyössä 3. sektorin kanssa.
- Osaava hankintojen kilpailuttaminen, paikallisuuden merkityksen korostaminen.
- Käyttämättömistä kiinteistöistä luopuminen.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

- Hyvä ja pitkiä palvelussuhteita arvostava työnantajaimago.
- Joustava täyttölupamenettely.
- Kattava perehdytys, työhönopastus ja perehdytysmateriaali.
- Jatkuvan koulutuksen periaate.
- Henkilöstön osallistaminen erilaisia suunnitelmia ja ohjelmia valmisteltaessa.
- Työhyvinvoinnista ja työterveyspalveluista huolehtiminen ennakkoivasti.
- Osaava johtajuus. Henkilöstöä arvostava ja kannustava työyhteisö.

Selkeä ja joustava organisaatio

- Selkeät tehtävänkuvat ja työsäännöt.
- Mahdollisuus urakehitykseen. Sisäisen rekrytoinnin mahdollistaminen. Mahdollisuus tehtävien vaihtoon organisaation kehittyessä.
- Joustavien työtapojen kehittäminen.

Vuorovaikutteinen viestintä

- Avoimuus viestinnässä.
- Monikielisen ja selkokielen tiedotuksen kehittäminen.
- Vuorovaikutuksen lisääminen kuntalaisten kanssa.
- Viestinnän ja rohkean markkinoinnin avulla kaupungin tunnettavuuden ja houkuttelevuuden lisääminen.
- Viestinnän toimintaperiaatteet, viestinnän toimintaohje koskemaan koko kaupunkikonsernia – kannustetaan monipuoliseen viestintään eri kanavissa.
- Some-viestinnän kehittäminen ja yhtenäistäminen. Viestintäryhmä.
- Kaupungin verkkosivustojen uudistaminen (Kauhava.fi, Visitkauhava.fi ja Investkauhava.fi)

Digitalisaatiosta tehokkuutta

- Digitaalisten palveluiden kehittäminen kaupunkikonsernissa.
- Digipalveluita yhdessä naapurikuntien ja yksityisten tahojen kanssa. Laaja-alaista yhteistyötä verkostoissa

Kaupunkikonsernin yhtenäisyys

- Tehokas luottamushenkilö- ja virasto-organisaatio.
- Konserniyhtiöt toimivat kaupungin strategian mukaisesti.
- Luottamushenkilöiden sitoutuminen tehtyihin päätöksiin.
- Viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden keskinäinen arvostus.

Riskien arviointi ja hallinta

Kuntalain 14 §:n mukaisesti valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoituksena on ohjata kaupunginhallitusta sen huolehtiessa kuntalain 39 §:n velvoittamana kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston päätöstä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista noudatetaan kaupungin lisäksi myös kaupungin tytäryhteisöissä ja näiden tytäryhteisöissä sekä kaupungin määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu. Tytäryhteisön hallitus vastaa kuitenkin aina yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja sen tuloksellisuuden valvonnasta. Valtuusto hyväksyi riskienhallintapolitiikan 15.12.2014.

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Ohjetta noudatetaan myös kaupungin tytäryhteisöissä sekä kaupungin määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu. Kaupunginhallitus hyväksyi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 12.10.2015.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on lisäksi voimassa, mitä kaupungin hallintosäännössä sekä muissa ohjeissa ja määräyksissä on sanottu. Kaupungin hallintosäännön luvussa 10 on määritelty toimielinten ja viranhaltijoiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät sekä sisäisen tarkastuksen tehtävät.

Käsitteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan, toiminta on tuloksellista ja riskit ovat hallinnassa. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut on määritelty luottamushenkilöiden, johtavien viranhaltijoiden, esimiesten ja henkilöstön osalta.

Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta tavoitteisiin. Vaikutus on poikkeama odotetusta, niin myönteisessä kuin kielteisessä mielessä.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan merkitys on korostunut jatkuvasti erityisesti kaupungin tehtävien organisointitapojen monipuolistuessa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla

- tunnistetaan ja kuvataan kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaan liittyviä riskejä
- arvioidaan tunnistetun riskin merkittävyyttä ja sen toteutumisen todennäköisyyttä
- määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi eri menetelmillä
- määritellään toimintatavat riskeistä raportoimiseen ja riskien seurantaan.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintaprosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Kauhavan kaupungin riskiluokitus

Riskienhallinnassa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan riskit on otettava huomioon kokonaisvaltaisesti.

Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat

- taloudelliset riskit: tulo-rahoituksen riittävyys, menojen hallinta, rahoitus
- strategiset riskit: toimintaympäristö, toiminnan kehittäminen, johtaminen
- operatiiviset riskit: toiminta, ICT, juridinen vastuu
- vahinkoriskit: onnettomuudet, toimitilat, koneet ja kalusto, henkilöstö.

Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä ja ulkoisia riskejä. Riskienhallinnan tulee perustua riskiarviointiin. Riskikartassa on esitetty kaupungin toiminnan kannalta merkityksellisiä asiakokonaisuuksia, joita tulee arvioida riskiarviointeja tehtäessä.

Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta

Kauhavan kaupunki on käynnistänyt valmiussuunnitelman päivitystyön syksyllä 2022.

Valmiussuunnitelmassa tunnistetaan kaupunkilaisiin ja kaupungin toimintaan vaikuttavat merkittävimmät uhat ja määritellään vastuutahot erilaisten häiriötilanteiden varalle, huolehditaan kriisiviestinnän perusteista ja suunnitellaan ennalta, millä tavoin toiminnot ja palvelut saadaan jatkumaan keskeytymättä. Merkittävimmistä häiriötilanteista laaditaan raportit. Varautumista harjoitellaan ja tehdään yhteistyötä eri viranomaisistahojen kanssa.

Tytäryhteisöjen varautuminen

Konsernin talous on keskeinen osa kaupungin kokonaistaloudellista toimintaa. Konserniin kuuluvilta yhtiöiltä edellytetään konsernin sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvien ohjeistusten huomioimista sekä toimintaympäristössä tapahtuvien ja mahdollisten muutosten analysointia, uhkaavien riskien tunnistamista ja riskien vaikutusten arviointia.

Myös konserniyhtiöillä tulee olla asianmukaiset suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Konserniyhtiöiden tulee raportoida kaupunkia merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan kehittämisestä osana toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajien kanssa käydään säännöllistä vuoropuhelua.

Talousarvion laadintaperusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Nettomäärärahoja voidaan kunnan ja kuntayhtymän talousarvion laadinnasta annetun yleisohjeen mukaisesti käyttää silloin, kun tehtävän rahoitus tapahtuu sen palvelusuoritteiden luovuttamisesta saatavilla tuloilla. Määrärahoilla rahoitettavien tehtävien budjetoinnissa noudatetaan bruttoperiaatetta, eli määräraha ja tuloarvio ovat sitovia erillisinä.

Kauhavan kaupungin talousarvio on laadittu kuntalain määräysten mukaisesti. Se sisältää yleisperusteluiden lisäksi käyttötalousosan tavoitteineen, tuloslaskelman ja taloussuunnitelman, investointiohjelman ja -suunnitelman sekä rahoituslaskelman.

Käyttötalouden osalta talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimielintasolla ja kaupunginhallitukseen ja lautakuntiin nähden tehtävä- tai osatehtävätasolla. Toimielimelle myönnetään määräraha ja asetetaan tuloarvio. Koska toimielinten toiminta on verorahoitteista, noudatetaan budjetoinnissa bruttoperiaatetta eli talousarvio on sitova sekä tuloarvioiden että määrärahojen osalta.

Investoinnit ovat valtuustoon nähden sitovia hankeryhmittäin toimielintasolla kuitenkin siten, että mikäli yksittäisen investointihankkeen arvo on yli 1.000.000 euroa, käsitellään se erillisenä hankkeena, jolle myönnetään oma määräraha.

Kaupunginhallitus on vahvistanut Kauhavan kaupungin taloussuunnitelmakaudeksi 3 vuotta, eli taloussuunnitelma laaditaan vuoteen 2027 saakka.

Kaupungin hallinnoimat hankkeet on budjetoitu sille toimielimelle, joka vastaa hankkeen hallinnoinnista. Hankkeiden kuntarahaosuuksiin on käyttötalousosaan vuodelle 2025 varattu yhteensä 229.460 euroa.

Palkat on budjetoitu pääsääntöisesti hyväksytyyn vakanssirakenteen mukaisena. Palkkamäärät on eritelty luvussa Henkilöstö ja henkilöstökulut.

Kuntien välinen yhteistyö

Kauhavan kaupunki ostaa kansalaisopistopalvelut Järvilakeuden kansalaisopistolta. Sen toiminnasta vastaa kannatusyhdistys, jonka jäseniä ovat Kauhavan kaupungin lisäksi Evijärven ja Lappajärven kunnat.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut hankitaan Seinäjoen kaupungilta. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat lisäksi Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Isokyrö, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli ja Ähtäri.

Kaupunki on Kuntayhtymä Kymppin, Etelä-Pohjanmaan liiton, Seinäjoen koulutuskuntayhtymän ja Järvisuodun koulutuskuntayhtymän jäsen.

Kuntayhtymä Kymppi järjestää Etelä-Pohjanmaan itäisen ja pohjoisen alueen työllisyyspalvelut, ja sen jäsenkuntia ovat Kauhavan lisäksi Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli ja Ähtäri. Yhtymän kotipaikka on Kauhava.

Kauhavan kaupunki tuottaa Evijärven ja Lappajärven kunnille maaseututoimen viranomaispalvelut ja etsivän nuorisotyön. Evijärven kunnalle kaupunki tuottaa varhaiskasvatuspalvelut sekä työpajan ja nuorten työpajan toiminnan. Lappajärven kunnalle kaupunki myy musiikkiopiston palvelut.

Kaupungin käyttötalouden menoihin sisältyvät seuraavat merkittävät maksusuudet kuntayhtymille ja muille yhteistyökumppaneille:

Kuntayhtymä Kymppi	1.085.700 euroa
Etelä-Pohjanmaan liitto	218.230 euroa
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	0 euroa
Järvisuodun ammatti-instituutin kuntayhtymä	0 euroa
Seinäjoen kaupunki, ympäristöterveydenhuolto	486.800 euroa
Järvilakeuden kansalaisopisto	170.000 euroa

Ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät saavat toimintaansa valtiolta täyden yksikköhinnan mukaisen rahoituksen lisättynä investointilisällä. Tämän ns. ylläpitäjämallin mukaan kotikunnille ei määrätä erillistä maksusuutta, vaan kunnat osallistuvat ammatillisen koulutuksen rahoitukseen niiltä opetus- ja kulttuuri-toimen valtionosuudesta perittävällä asukaskohtaisella rahoitusosuudella. Jäsenkuntien mahdollinen suoritusvelvollisuus kuntayhtymän menoihin on sovittu perussopimuksissa tai erillisillä päätöksillä.

Avustusmäärärahat

Avustusmäärärahat perustuvat osittain sopimukseen ja aikaisemmin tehtyihin päätöksiin. Muilta osin avustuskäytännöt on yhtenäistetty kaupungin taloudellisiin ja toiminnallisiin olosuhteisiin sopiviksi. Asukaslausetakunnat päättävät kaupunginosien alueella toimivien kyläyhdistysten ym. paikallisten toimijoiden avustamisesta.

Kaupunginhallituksella ei ole avustusmäärärahaa.

Toimielimien käytössä olevat avustusmäärärahat on ilmoitettu käyttötaloulososassa kunkin toimielimen kohdalla.

Taloussuunnitelma

Kauhavan kaupungin taloussuunnitelma laaditaan talousarviovuodeksi ja niitä seuraavalle kahdelle vuodelle.

Taloussuunnitelman ja sen laadintaperiaatteet esitetään tuloslaskelma -luvussa.

Verotulot

Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston tulee viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päättää kaupungin tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Kaupungin verotulot koostuvat kunnallisverosta, kiinteistöverosta ja yhteisöverosta. Kunnallisvero on kaupungin suurin tuloerä.

Kaupungin tuloveroprosentiksi vuodelle 2025 on määrätty 9,1. Vuonna 2024 tuloveroprosentti oli 9,1, vuonna 2023 9,11 ja vuosina 2014–2022 21,75. Kuntien vuoden 2022 tuloveroprosenttia leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuodeksi 2023 hyvinvointialueuudistukseen ja sen rahoitukseen liittyen.

Tuloveron määrä on vertailukelpoinen vuodesta 2024 alkaen. Vuonna 2023 kunnat saivat merkittävän määrän vuoden 2022 tuloveroprosentilla tilitettyjä ns. verohäntiä, jotka kasvattivat vuoden 2023 kunnallisveron tuottoa merkittävästi. Vuonna 2023 kaupunki sai kunnallista tuloveroa 25,7 miljoonaa euroa. Vuodelle 2024 tuloveron tuotoksi on budjetoitu 24,2 miljoonaa euroa ja sitä ennustetaan kertyvän 25,9 miljoonaa euroa. Vuodelle 2025 kunnallisveron tuotoksi on budjetoitu 26,1 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueuudistus vaikutti myös yhteisöveron jakautumiseen kuntien ja valtion kesken. Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta leikattiin vuoden 2023 alusta kolmanneksella, ja tämä osuus siirtyi valtion kautta hyvinvointialueiden rahoitukseen. Kun tuloveron lisäksi myös vuoden 2023 yhteisöveron tuottoon sisältyi vuoden 2022 verohäntiä, on yhteisöveron tuotto verrannollinen vain vuoteen 2024.

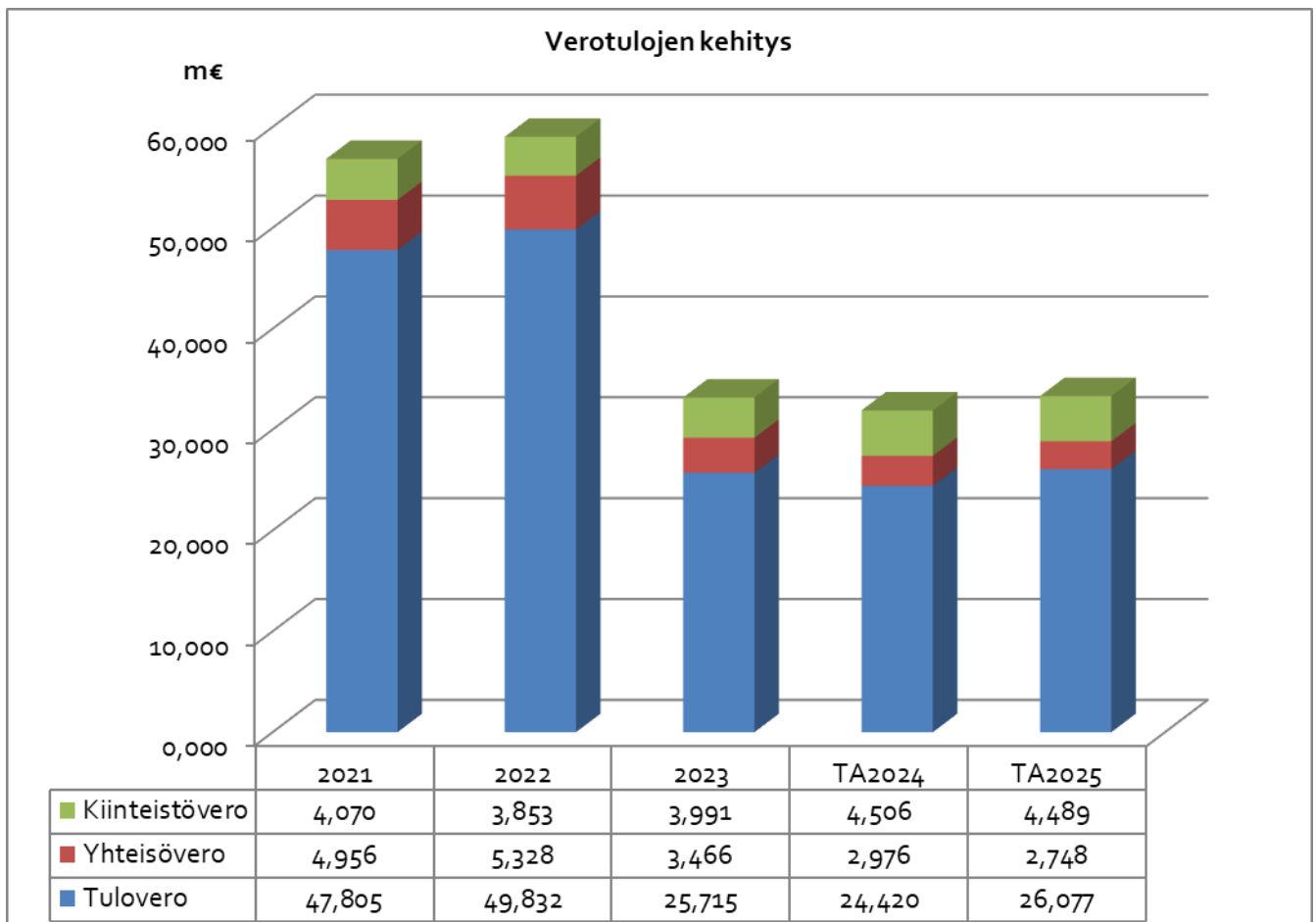
Vuonna 2023 kaupunki sai yhteisöveroa 3,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 yhteisöveroa arvioidaan saatavan 2,8 miljoonaa euroa, mikä on 0,2 miljoonaa budjetoitua (3,0 m€) vähemmän. Vuodelle 2025 yhteisöveron tuotoksi on budjetoitu 2,7 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveron tuotto on budjetoitu kiinteistöjen verotusarvoihin perustuen.

Kauhavan kaupungille on määrätty seuraavat kiinteistöveroprosentit:

Yleinen kiinteistövero	0,95 %
Maapohja	1,30 %
Vakituinen asuinrakennus	0,55 %
Muu asuinrakennus	1,10 %
Voimalaitokset	3,00 %
Rakentamattomat rakennuspaikat	2,00 %.

Kiinteistöveron vuoden 2025 tuotoksi on budjetoitu 4,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talousarviossa kiinteistöveron tuotoksi on arvioitu 4,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 Kauhava sai kiinteistöveroa 4,0 miljoonaa euroa. Muutosta vuoteen 2023 selittää mm vuoden 2024 alussa käyttöön otettu maapohjan erillinen kiinteistöveroprosentti. Aikaisemmin maapohja verotettiin yleisen kiinteistöveroprosentin mukaan.

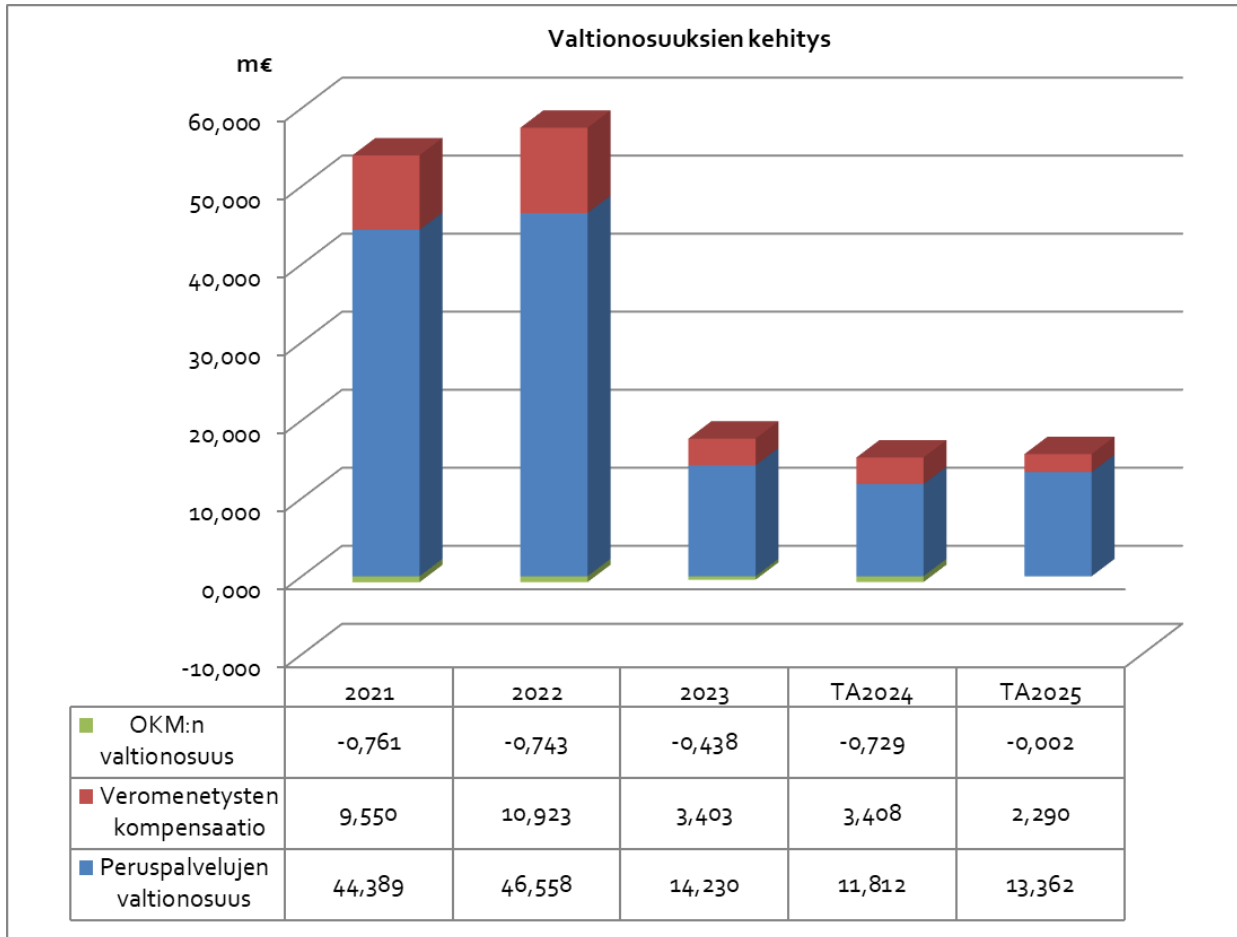
Valtionosuudet

Valtionosuuksiin on budjetoitu valtiovarainministeriön peruspalveluihin maksamat peruspalvelujen valtionosuus ja verotulomenetysten kompensatioerä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät valtionosuudet. Perusopetuksen kotikuntakorvaukset (menot ja tulot) on budjetoitu käyttötalouteen kasvatus- ja opetuslautakunnalle.

1.1.2025 tulevan te-uudistuksen myötä peruspalvelujen valtionosuuteen sisällytetään kunnille siirtyviä kustannuksia vastaava määrä, minkä lisäksi valtionosuuteen lisätään työttömyysetuuskulujen kasvun kompensatioerä. Kauhavalla näiden vaikutus on yhteensä 1,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 toteutettava tuloverotuksesta tehtävien vähennyserien muutos huomioidaan verotulomenetysten kompensatioerässä. Kun ansiotulovähennys poistuu kunnallisverotuksesta, kasvaa kunnallisveron tuotto. Vastaava vähennys tehdään verotulomenetysten korvauserään.

Vuodelle 2025 peruspalvelujen valtionosuuden määräksi on arvioitu 13,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuuden tuotoksi on budjetoitu 11,8 miljoonaa euroa, mutta päätösten mukaan valtionosuutta saatiin noin 11,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 Kauhavan kaupunki sai peruspalvelujen valtionosuutta 14,2 miljoonaa euroa. Verotulomenetysten korvausta arvioidaan saatavan 2,3 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuodelle 2024 korvauksen määräksi on budjetoitu 3,4 miljoonaa euroa ja vuoden 2023 toteutuma oli 3,4 miljoonaa euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaiseen valtionosuuteen on budjetoitu -2.000 euroa. Vuoden 2024 talousarviossa vastaava varaus on -0,7 miljoonaa euroa, mutta perusopetukseen valmistavan opetuksen saama valtionosuus nosti kaupungin vuonna 2024 saaman valtionosuuden +65.000 euroon. Vuonna 2023 toteutunut valtionosuuden määrä oli -0,4 miljoonaa euroa. OKM:n valtionosuudesta vähennetään toisen asteen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen kuntarahoitusosuus, minkä vuoksi se on suurimmalla osalla kunnista negatiivinen.

Henkilöstö ja henkilöstökulut

Henkilöstösuunnitelma

Kauhavan valtuusto vahvistaa kaupungille henkilöstösuunnitelman vuosittain osana talousarviokäsittelyä. Vakanssikohtainen henkilöstösuunnitelma esitetään talousarvion liitteenä. Henkilöstön rekrytointi perustuu henkilöstösuunnitelmaan.

Vuoden 2025 talousarviossa henkilöstösuunnitelmaan on tehty seuraavat muutokset:

Vakinaiset toimet:

- lisätty kaksi työ- ja yksilövalmentajan toimea
- vähennetty yksi työvalmentajan toimi
- lisätty yksi ruokapalvelusuunnittelijan toimi
- vähennetty kaksi ruokapalveluvastaavan toimea
- lisätty yksi ruokapalveluiden tuotannonohjaajan toimi
- vähennetty yksi kokin toimi
- lisätty neljä kokin toimea (nettona kolme)
- vähennetty kolme ruokapalvelutyöntekijän toimea
- vähennetty yksi palvelutyöntekijän toimi

Määräaikaiset virat

- lisätty yksi hyvinvointipäällikön virka 31.12.2026 saakka

Muut, nykyisellä henkilöstöressursilla tehtävä toimenpiteet

- muutetaan kahden palkkasihteerin nimike palkka-asiantuntijaksi
- muutetaan yhden toimistosihteerin nimike hallintosihteeriksi.

Henkilöstösuunnitelmassa henkilöstömäärä esitetään henkilötyövuosina. Henkilötyövuoteen lasketaan kaikki palkalliset työssäolo- ja poissaolopäivät. Htv-luku sisältää vuosilomat ja palkalliset perhevapaat ja palkalliset sairauspoissaolojaksot.

Henkilöstön määrä ja rakenne

Vakinaisen henkilökunnan määrä ja sen kehitys ilmenee liitteenä olevasta henkilöstösuunnitelma –taulukosta. Toteutuneet määrät ja rakenne raportoidaan henkilöstöraportissa.

Henkilöstösuunnitelman mukaan Kauhavan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä vuonna 2025 on 505,16 henkilötyövuotta.

Henkilöstömäärä on ollut aleneva useiden vuosien ajan. Vuonna 2025 henkilöstömäärä vähenee 10,3 henkilötyövuodella verrattuna 31.12.2024 tilanteeseen. Vähentyminen on seurausta te-uudistusta valmistelevan määräaikaisen henkilöstön tehtävien päättymisestä sekä varhaiskasvatuksen, lukioiden rehtoriratkaisun ja koulunkäynninohjaajien määrän vähentymisestä.

Henkilöstörakenteeseen ja henkilöstön määrään kohdistuvia muutoksia tulee myös yllättäen kesken vuoden ja niihin on reagoitava tilannekohtaista harkintaa käyttäen huolimatta henkilöstösuunnitelmassa

olevasta linjauksesta. Tavoitteena on aina kustannustehokas, tarkoituksenmukainen ja toimintojen kannalta järkevä henkilöstöressurssien käyttäminen.

Kaikille toimialoille on annettu ohjeistus sijaisten ja määräaikaisten palvelussuhteiden määrän vähentämisestä koskevan linjauksen noudattamisesta. Määräaikaisten palvelussuhteiden jatkamisen tarvetta tulee arvioida kaikissa tilanteissa kriittisesti.

Eriyistä huomiota on kiinnitettävä myös vakinaisesti täytettäväksi haettujen täyttölupien myöntämisen kriittiseen arviointiin. Täyttölupamenettelyn kaikissa vaiheissa henkilöstöressurssitarvetta tarkastellaan ta-pauskohtaisesti rekrytointiohjeen mukaisesti. Lisäksi toiminnalliset muutokset, kuten esimerkiksi palvelu-tuotannossa tapahtuvat muutokset on huomioitava ennakoivasti, että mahdollinen henkilöstöressurssien lisäämisen tarve huomioidaan ja tiedostetaan jo muutoksen suunnitteluvaiheessa. Mikäli kysymyksessä on muutos, joka vaikuttaa henkilöstöressurssitarpeeseen vähentävästi, on se huomioitava täyttölupien myön-tämisessä ennakoivasti.

Työsuhdemuodot, työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkina-kelpoisuuden ylläpitäminen

Henkilöstöraportissa todetaan periaatteet työsuhdemuotojen käytöstä. Lisäksi on olemassa hyväksytyt menettelytavat työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden yllä-pitämisestä. Tässä tarkoituksessa kaupunki mm. järjestää työkokeiluja ja pyrkii sijoittamaan vajaakuntoiset heille sopiviin tehtäviin kaupungin organisaatioon.

Työnantaja pyrkii yhdessä työterveyshuollon kanssa vaikuttamaan henkilöstön työkykyyn siten, että hen-kilistö pystyisi työskentelemään normaaliin eläkeikään saakka. Tätä voidaan edistää työympäristöä paran-tamalla ja työhyvinvointia yleisesti edistämällä. Työkykyongelmiin puututaan mahdollisimman varhain ja niihin pyritään löytämään ratkaisuja mm. uudelleen koulutuksen, työkokeilujen ja muihin töihin sijoittami-sen avulla. Kaupungilla on voimassa ajantasainen työkyvyn varhaisen tuen toimintamalli.

Työkyvyttömyysuhan alaisille haetaan Kevalta työkokeiluja, mistä kustannetaan tarvittaessa myös uudel-leenkoulutustautumisia.

Ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta järjestetään sisäisenä koulutuksena ja osa ostetaan yhteiskoulu-tuksena tai yksittäisinä päivinä. Mahdollisuudet koulutukseen netin välityksellä paranevat koko ajan. Tämä mahdollistaa yhä useamman osallistumisen ja alentaa koulutuskustannuksia.

Koulutussuunnitelma

Koulutussuunnitelmassa käsitellään henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittä-misellä tarkoitetaan toimia, jotka ovat tarpeen työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaamaan työn ja työtehtävien asettamia vaatimuksia sekä ennakoitavissa olevia muuttu-via osaamistarpeita.

Kaupungin henkilöstön koulutustasotietoja ei ole saatavilla keskitetysti. Vuosittaiset koulutuspäivät esite-tään henkilöstöraportissa.

Kun otetaan huomioon nykyisen henkilöstön ikärakenne, voidaan todeta mm. seuraavaa:

- suurin osa henkilöstöstä on tehtäviinsä muodollisesti pätevää eli heillä on työssä vaadittava koulutus
- osaan tehtävistä (esim. opettajat ja varhaiskasvatuksen henkilökunta) on laissa säädetty kelpoisuusvaatimus.
- useimmilla henkilöillä ammatillisesta koulutuksesta on hyvin pitkä aika ja ammattitaitoa on ylläpidetty työssä vaihtelevasti. Joissakin ammateissa (mm. toimistotöissä ja kiinteistöhuollossa) työmenetelmät ovat muuttuneet merkittävästi, mikä on edellyttänyt/edellyttää koulutusta
- osa henkilöstöstä on pitänyt ammattitaitoaan yllä lisäkoulutuksen avulla
- hallinnossa on haasteita sikäli, että riittävän monella ao. yksiköissä ei ole jonkin erikoisasian osaamista, jolloin toiminta saattaa esim. poissaolojen yhteydessä olla haavoittuvaa.

Työyksiköiden koulutustarpeista saadaan tietoa sekä henkilöstöltä itseltään että esihenkilöiltä.

Seuranta

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain tehtävässä henkilöstöraportissa. Väliseurannat esitetään osavuosikatsauksissa.

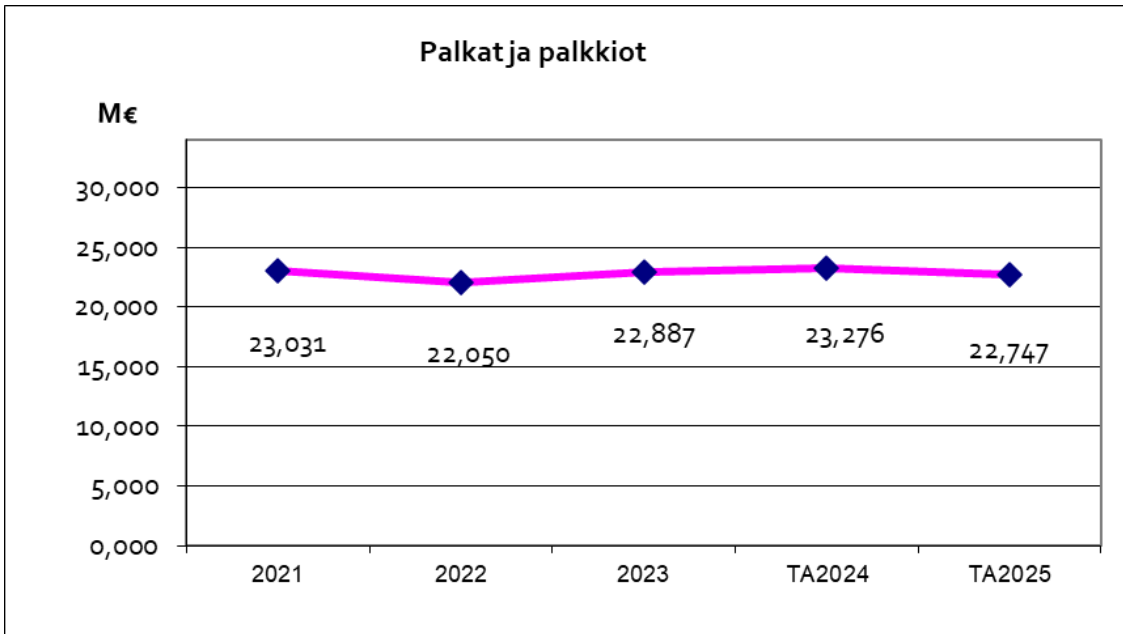
Kehityskeskustelujen toteutumista tarkastellaan vuosittaisella raportoinnilla. Raportti tuodaan tiedoksi konserni- ja henkilöstöjaostolle.

Varhaisen tuen keskustelujen toteutumista seurataan henkilöstöhallinnon järjestelmästä.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut on budjetoitu olemassa olevan henkilöstösuunnitelman mukaisina. Myös välttämättömien sijaisten palkkakuluihin on varauduttu. Sijaisia palkataan kuitenkin vain välttämättömissä tilanteissa.

Talousarviopalkat on budjetoitu siten, että kesäkuun 2024 palkkojen tasoa on korotettu vuositasolla 1,5 prosentilla. Tämä tarkoittaa varautumista 2,5 prosentin palkantarkistuksiin 1.6.2025 alkaen.

Palkat ja palkkiot vuosina 2023-2025

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos % 2024/2025
Maksetut palkat				
Luottamustoimipalkkiot	214 921	246 250	259 250	5,3
Viran- ja toimenhaltijoiden kokouspalkkiot	42 670	50 860	52 360	2,9
Luottamushenkilöiden vuosipalkkiot ja ansionmenetykskorvaukset	38 817	43 500	43 000	-1,1
Vakinaisten viranhaltijoiden kk-palkat	9 952 846	10 680 130	10 715 030	0,3
Työsuhteisten kk-palkat	9 464 245	10 406 230	9 971 750	-4,2
Tilapäisten työntekijöiden palkat	690 364	760 030	713 440	-6,1
Erilliskorvaukset	262 287	252 020	229 670	-8,9
Asiantuntijapalkkiot	20 895	1 950	14 710	654,4
Tunti- ja urakkapalkat	238 506	272 000	250 870	-7,8
Työllisyystukipalkat	197 902	164 500	115 000	-30,1
Laskutettavat palkat	12 318	0	0	
Kaluston kp-palkat	6 231	3 000	4 000	
Sairauslomasijaiset	419 282	214 500	215 000	0,2
Äitiys-, isyysloma, vanhempvap	155 007	65 550	31 000	-52,7
Vuosilomasijaiset	258 573	154 220	135 720	-12,0
Muut sijaiset	934 114	127 500	164 660	29,1
Aktivoitavat palkat	2 552	0	0	
Aktivoitavat luottamustoimip.	7 600	15 000	0	-100,0
Jaksotetut palkat	253 558			
Palkat ja palkkiot (kulu)	23 172 688	23 457 240	22 915 460	-2,3
(tulo)				
Sairausvakuutuskorvaukset	178 179	168 500	168 500	0,0
Tartuntatautikorvaukset	0			
Tapaturmakorvaukset	42 566			
Muut Kelan korvaukset	34 437			
Muut korjauserät	6 060			
Koulutuskorvaukset	14 853	3 000	0	
Kelan perhevapaakorvaus	10 000	10 000	0	
Palkat ja palkkiot yhteensä	22 886 594	23 275 740	22 746 960	-2,3

Talousarvion sitovuus

Kuntalain säännökset talousarviosta

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Kauhavan kaupungin taseessa ei ole kertynyttä alijäämää.

Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet

Lain mukaan kaupungin toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Toimielin on sidottu talousarviossa hyväksytyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Kaupunginvaltuusto vahvistaa taloussuunnitelman ensimmäisen vuoden (2024) talousarviona sitovana noudatettavaksi ja taloussuunnitelman 2026–2027 ohjeellisena noudatettavaksi.

Valtuusto päättää ulkoiset määrärahat ja tuloarviot sekä tavoitteet toimielimittäin. Investointimäärärahat myönnetään toimielimille hankkeittain. Talousarvio on siis kaupunginvaltuustoon nähden sitova bruttomääräisenä käyttötalouden ulkoisten erien osalta toimielintasolla ja investointien osalta toimielintasolla hankkeittain tai hankeryhmittäin. Monivuotiset investointihankkeet ovat valtuustoon nähden sitovia myös kokonaiskustannusten eli hankinta-arvon suhteen.

Rahoituslaskelman eristä pitkäaikaisten lainojen lisäys on valtuustoon nähden sitova siten, että se osoittaa talousarviopäätöksellä otettavan uuden lainan enimmäismäärän. Toimielinkohtaisten määrärahojen riittävydestä, tuloarvioiden ja tavoitteiden toteutumisesta vastaavat jäljempänä mainitut tilivelvolliset viranhaltijat ja ao. toimielimet. Toimielimet määräävät käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä vastuualueittain ja kustannuspaikoittain toimielimeen nähden tilivelvolliset viranhaltijat. Pitkäaikaisten lainojen lisäyksen osalta tilivelvollinen on hallintojohtaja. Teknisen toimialan investoinneista tilivelvollinen on tekninen johtaja, sivistystoimialan investoinneista sivistysjohtaja ja kaupunginhallituksen investoinneista kaupunginjohtaja.

Tuloslaskelmaosan sitovat erät ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut.

Kaupunginhallitus antaa talousarviosta täytäntöönpano-ohjeet. Toimielimet hyväksyvät talousarvion vastualue- tai tehtävätasoiset käyttösuunnitelmat tammikuussa 2025. Vastuualueen esimies on oman vastualueensa osalta tilivelvollinen toimielimeen nähden. Käyttösuunnitelman yhteydessä toimielimen määräävät tilivelvollisen viranhaltijan jokaiselle kustannuspaikalle.

Toimielimet seuraavat talousarvion toteumaa kuukausittain. Valtuustolle laaditaan osavuosikatsaus kesäkuun lopun tilanteesta.

Strategisia tavoitteita voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä. Tilinpäätöksessä tulee antaa selostus tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava kaikessa toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita. Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia saattaa toimielinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Kauhavan kaupungin tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä.

Ylimmällä tilivelvollisella johdolla on erityinen vastuu ja velvoite toimia hyvän hallinto- ja johtamistavan sekä eettisten periaatteiden mukaisesti sekä puuttua toiminnassa ilmeneviin epäkohtiin. Johdolla on aktiivinen selonottovelvollisuus vastuullaan olevasta toiminnasta. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esimiestä oman organisaation toiminnasta, taloudesta sekä alaisensa toiminnan valvontavastuusta.

Kaupungin tilivelvollisiksi vuodelle 2025 määritellään seuraavat tahot:

- kaupunginhallituksen jäsenet ja sen jaosto(je)n jäsenet
- lautakuntien jäsenet
- kaupunginjohtaja
- hallintojohtaja
- henkilöstöjohtaja
- kehitysjohtaja
- tekninen johtaja
- sivistysjohtaja

Talousarviolainat, maksuvalmiuden ylläpitäminen ja lainanottovaltuus

Pitkäaikaista lainaa otetaan kaupunginvaltuuston talousarviossa tai erillisellä päätöksellä ao. vuodelle hyväksymä enimmäismäärä. Otettavan lainan määrä määritellään rahoituslaskelmassa. Rahoituslaskelman erä pitkäaikaisten lainojen lisäys on valtuustoon nähden sitova.

Rahoituslaskelman mukaan kaupunki tarvitsee vuoden 2024 investointien rahoittamiseen 6,0 miljoonaa euroa uutta lainaa. Olemassa olevia lainoja lyhennetään 4,0 miljoonalla eurolla. Kaupungin lainakanta liisääntyy vuoden 2025 aikana 2,0 miljoonalla eurolla.

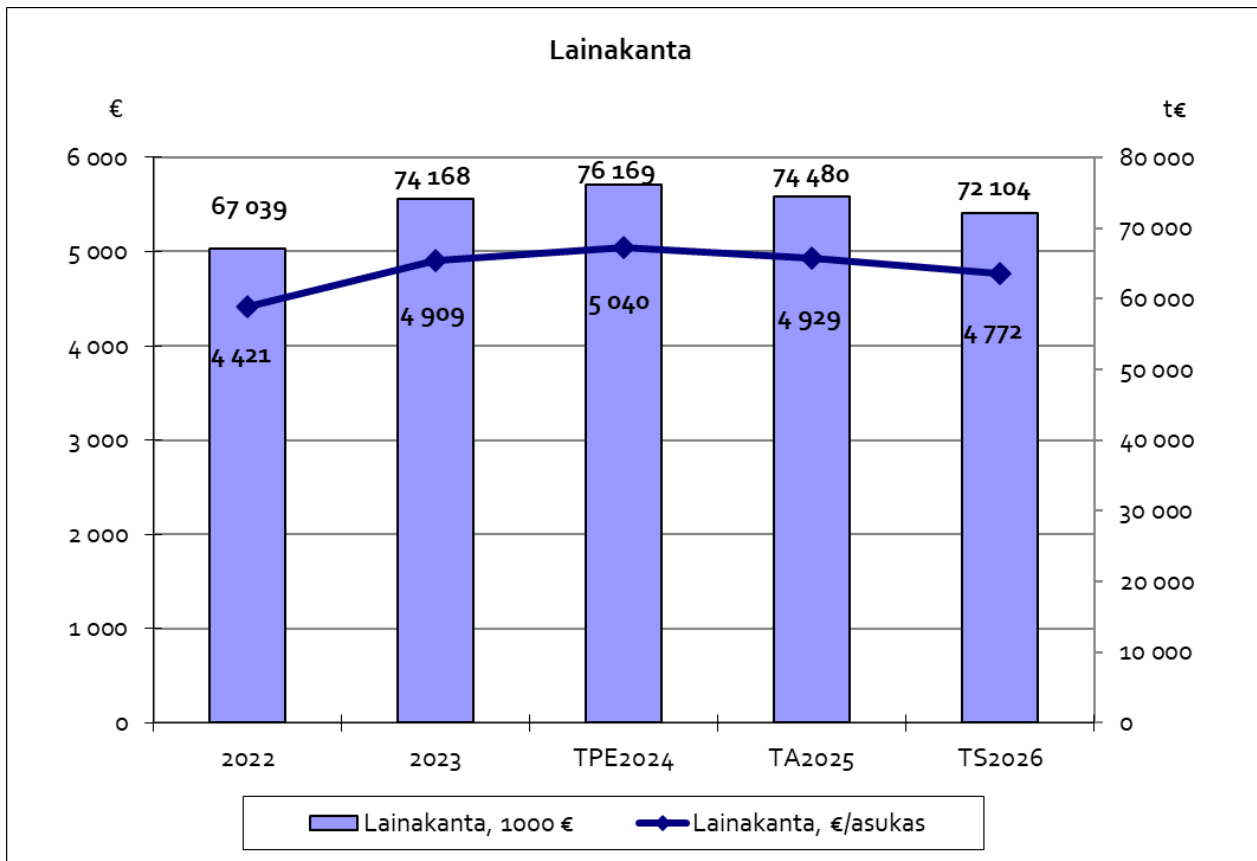
Lainakanta pidetään lainakustannusriskien minimoimiseksi mahdollisimman monipuolisena ja korkoriskeiltä voidaan suojautua eri instrumentteja käyttäen. Lainoja nostetaan tarpeen mukaisesti ja rahoittaja

valitaan rahoitustarjousten perusteella. Lainojen lyhennysohjelmat pyritään yhteensovittamaan suunnitelman mukaisten poistojen kanssa.

Kaupungin maksuvalmiutta seurataan ajantasaisesti. Talousarviolainojen lisäksi kaupunki voi käyttää lyhytaikaisia rahoitusinstrumentteja maksuvalmiuden turvaamiseksi. Kaupungilla on sopimukset kuntatodistusohjelmista Danske Bank A/S:n, Nordea Pankki Suomi Oyj:n, Kuntarahoitus Oyj:n ja OP Markets'n kanssa. Lisäksi kaupungilla on 2,0 miljoonan tililimiitti Danske Bank A/S:ssa.

Pitkäaikaisten talousarviolainojen ja lyhytaikaisten luottojen nostovaltuuksista määrätään hallintosäännössä.

Kaupungin lainamäärä on vuoden 2025 lopussa 76,2 miljoonaa euroa eli noin 5,040 euroa/asukas. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä lainakanta oli 67,0 miljoonaa euroa eli 4.421 €/asukas.

Talousarvioasetelma ja sitovuustasot

KÄYTTÖTALOUS

Sitovuustaso

Valtuusto

Toimielin

Sitovuustaso

Hallitus tai lautakunta

Tehtävä

Keskusvaalilautakunta

Tarkastuslautakunta

Kaupunginvaltuusto

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus

Hallintopalvelut

Taloushallinto

Henkilöstöhallinto

Tietohallinto

Yhteistoiminta

Muu yleishallinto

Yhteistoiminta ja muu yleishallinto

Kehitystoimen hallinto

Elinkeinotoimi ja kehittäminen

Työllisyys

Maaseutupalvelut

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Sivistystoimen hallinto

Liikennepalvelut

Varhaiskasvatus ml esiopetus

Perusopetus

Lukio-opetus

2. asteen ammatillinen koulutus

Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatupalveluiden hallinto

Kansalaisopisto

Nuorisopalvelut

Liikuntapalvelut

Kulttuuripalvelut

Museopalvelut

Kirjastopalvelut

Taiteen perusopetus / Musiikkiopisto

Tekninen lautakunta

Tekninen hallinto

Tilapalvelut

Yhdyskuntatekniikka

Ympäristölautakunta

Ympäristötoimen hallinto

Maankäyttö ja ympäristö

Rakennustarkastus ja asuntotoimi

Tavoitteet kaupunkikonsernin tytäryhteisöille

Kauhavan kaupungin kaupunkikonsernin jäsenyhteisöt

Kuntalain 6 §:n mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan tulee laatia konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätöksessä tytäryhteisöjen tilinpäätös yhdistetään kunnan tilinpäätökseen. Lisäksi konsernitilinpäätöksessä huomioidaan kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt eli yhteisöt, joista kunta omistaa vähintään 20 ja enintään 50 prosenttia.

t:

Tytäryhteisöt:

1. Kauhavan Vuokra-asunnot Oy (100,0 %) sekä sen tytäryhtiöt
 - 1.1 Asunto Oy Jokihovi (56,4 %)
 - 1.2 Asunto Oy Tilhentupa 1 (100,0 %)
 - 1.3 Asunto Oy Tilhentupa 2 (100,0 %)
 - 1.4 Asunto Oy Kauhavan Jokiniityntie 23 (100,0 %)
2. Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy (100,0 %)
3. Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy (100,0 %)
4. Kauhavan Kaukolämpö Oy (100,0 %)
5. Kauhavan Vesi Oy Oy (100,0 %)
6. Kauhavan Jäähalli Oy Oy (96,4 %)
7. Suomen Yrittäjäopisto Oy (75,0 %)
8. Kiinteistöosakeyhtiö Kauhavan Tietotalo (100,0 %), sulautetaan Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy:öön
9. Kiinteistöosakeyhtiö Kauhavan Säästökeskus (78,4 %)

Osakkuusyhteisöt

1. Lappavesi Oy (28,0 %)
2. Härmän Ravikatsomo Oy (26,5 %)
3. Kauhavan yhteismetsä (25,1 %)

Kuntayhtymät:

1. Kuntayhtymä Kymppi (21,82 %)
2. Etelä-Pohjanmaan Liitto (8,1 %)
3. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä (5,62 %)
4. Järvisseudun koulutuskuntayhtymä (19,13 %)

Konsernin yhteiset tavoitteet

Kuntalaki korostaa valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Kaupungin on omistajaohjauksella huolehdittava siitä, että tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kauhavan kaupungin konserniohjeessa annetaan toimintaohjeet ja periaatteet Kauhava-konserniin kuuluville tytäryhteisöille ja soveltuvin osin kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille.

Kuntien taloudellista tilaa tarkastellaan yhä enenevässä määrin konsernitasolla. Esimerkiksi kriisikuntatarastelu tehdään konsernin tunnuslukujen perusteella.

Tilinpäätöksen 2023 mukaan Kauhavalla on kuntakonsernin taseessa ylijäämiä 35,0 miljoonaa. Konsernin lainamäärä oli 9.066 euroa asukasta kohden ja suhteellinen velkaantuneisuus 179,5 prosenttia.

Kaupunkikonsernin talouden tasapainoon vaikuttaa merkittävästi myös tytäryhtiöiden toiminta. Tämän vuoksi tytäryhtiöiden toiminnan tulee olla taloudellista ja tuloksen oltava vähintään lievästi voitollinen.

Kauhavan kaupunki asettaa koko kuntakonsernia koskien seuraavat tunnuslukutavoitteet:

Konsernille asetetut tavoitteet	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Konsernin vuosikate poistoista, %:a	123,8	yli 80	yli 80	yli 80	yli 100
Konsernin omavaraisuusaste, %:a	32,2	yli 25	yli 30	yli 30	yli 30
Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/asukas	9228	alle 12000	alle 11000	alle 11000	alle 10800
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate	1	yli 0,8	yli 0,8	yli 0,8	yli 0,8

Kaupunkikonsernin tunnuslukuihin vaikuttavat kaupungin oman ja sen tytäryhtiöiden toiminnan lisäksi myös mm. kuntayhtymien toiminta jäsenkuntien omistussuuden mukaisesti.

Tunnuslukutavoitteet asetetaan tarkoituksena varmistaa konsernin talouden tasapaino. Lainamäärä tulee kasvamaan taloussuunnittelukauden kaksi ensimmäistä vuotta koulu-, kaupungintalo ja toimitilainvestointien myötä. Tavoitteena on kääntää lainamäärä laskuun vuonna 2026.

Tytäryhteisöille annettavat tavoitteet

Konsernille yhteisesti asetettujen tavoitteiden lisäksi asetetaan tytäryhtiöille yhtiökohtaiset tavoitteet.

Tytäryhteisöt raportoivat valtuustolle toiminnastaan ja taloudestaan vuosittain kaupungin osavuositarkastuksessa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Yhtiöiden toimitusjohtajat lähettävät kaupunginjohtajalle ja hallintojohtajalle toiminnan ja talouden toteutumisasiaportin puolivuositarkastuksena 30.6. ja 31.12. tilanteiden mukaisina. Kaupunginjohtaja ja hallintojohtaja on pidettävä tietoisena kaikista olennaisista toimintaan ja talouteen vaikuttavista asioista.

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy vastaa konsernin vuokra-asuntokannasta.

Yhtiön haasteena on vastata asuntokannan modernisointitarpeeseen. Järkevintä on purkaa vanhentunutta asuntokantaa ja uudistaa sitä hankkimalla huoneistoja markkinaehtoisista kohteista. Kaupunki ja yhtiö käyvät vuosittain yhdessä läpi kaupunkistrategiaan kirjatut vuokra-asuntoyhtiöön liittyvät tavoitteet.

Yhtiön taloudellinen kantokyky asuntojen purkamiseen ja uudiskohteiden hankkimiseen edellyttää kaupungilta yhtiön pääomittamista lähivuosina.

Yhtiölle asetetut tavoitteet koskevat myös Kauhavan Vuokra-asunnot Oy:n tytäryhtiötä As Oy Kauhavan Jokihovi, As Oy Tilhentupa 1 ja 2 sekä As Oy Kauhavan Jokiniityntie 23.

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy ostaa taloushallintopalvelut kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Tilikauden tulos:
 - Lievästi voitollinen.
 - Yhtiöillä ei ole lakisääteistä velvollisuutta maksaa osinkoa kaupungille. Mahdolliset tuotot käytetään asuntokannan modernisointiin.
- Yhtiön vakavaraisuus paranee:
 - Omavaraisuusaste yli 12 %.
- Yhtiöiden maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun tavoitearvo vähintään 0,2.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos vähintään nolla.
- Vieraan pääoman määrä:
 - Enintään 500 euroa / vuokrattu m².

Toiminnalliset tavoitteet:

- Asukkaille tarjotaan viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö:
 - Asuntokannan modernisointi.
- Asuntokanta on riittävän monipuolinen eri perhekoot huomioiden.
- Asuntoja on riittävästi tarjolla kaupungin koko alueella.
- Tilojen käyttöaste:
 - Käyttöaste yli 90 %.
- Yhtiö pyrkii kiihdyttämään asuntotuotantoa hankkimalla asuntoja alkavista kohteista.
-
- Yhtiö tarjoaa asumispalveluita maahanmuuttajille.
- Tehdään selvitys senioriasumisen kehittämistä yhteistyössä kaupungin kanssa.

Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy

Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy:stä on muodostettu kaupungin koko alueen kattava yritystiloja hallinnoiva ja rakennuttava yhtiö. Yhtiö toteuttaa kaupungin omistajaohjauksen mukaiset kohteet.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Lievästi voitollinen.
 - Yhtiöillä ei ole osingonmaksuvelvollisuutta kaupungille.
- Yhtiön vakavaraisuus paranee:
 - Omavaraisuusaste pidetään vähintään vuoden 2024 lopun tasolla (yhtiölle hyväksytään tavanomaista alhaisempi omavaraisuusaste, koska se toteuttaa kaupungin edellyttämiä yritystilasopimuksia ilman kaupungin rahoitusosuutta).
 - Nettovelkaantuneisuusaste pienenee nykyisten vastuiden osalta.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 0,3.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos vähintään nolla.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Tilat ovat vuokrattuina / käytössä mahdollisimman täysimääräisesti:
 - käyttöaste vähintään 90 % mahdollisesta maksimivuokratuotosta.
- Omistuksen siirto yrittäjälle / sijoittajalle on mahdollista.
- Kehittää vapaana olevia toimitiloja uusille yrittäjille.

Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy

Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy hallinnoi sosiaali- ja terveystilavien käyttöön rakennettua hyvinvointikeskusrakennusta. Yhtiön omistamat tilat on vuokrattu kokonaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

Yhtiön omistamaa hyvinvointikeskusta laajennetaan keittiön ja välinehuollon osalta vuonna 2025. Investoinnin arvo on noin 600.000 euroa. Investointi rahoitetaan kiinteistövuokruudellisella lainalla, mikä heikentää kaupungin vakuusasemaa.

Kaupungin omistamien pelastus- ja sote-kiinteistöjen siirtämisestä yhtiölle neuvotellaan siten, että kiinteistöt siirretään yhtiölle 1.1.2026.

Yhtiö voi myydä osan omistamastaan tontista hyvinvointialueen toimitilatarpeelle.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Voitollinen.
 - Yhtiöillä ei ole osingonmaksuvelvollisuutta kaupungille.
- Yhtiön vakavaraisuus paranee:
 - Omavaraisuusaste paranee vuosittain.
 - Nettovelkaantuneisuusaste pienenee.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 0,3.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos vähintään nolla.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Tilat ovat vuokrattuina täysimääräisesti.
- Omistuksen siirto yrittäjälle / sijoittajalle on mahdollista.
- Aktiivinen yhteydenpito ja yhteistyö Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Kauhavan Kaukolämpö Oy

Yhtiölle on laadittu strategia vuoteen 2026.

Yhtiön vision mukaan: Kauhavan Kaukolämpö Oy on paikallinen, Suomen kannattavimpia ja energinen yhtiö. Yhtiö on arvostettu, arvokas ja luotettava kumppani energian tuottajana ja jakelijana. Yhtiö toimii edelläkävijänä tuotannon puhtaudessa, yhteistyössä, toimintamalleissa ja on yhteistyökumppanina ha-
luttu.

Yhtiön strategiset päämäärät:

1. Yhtiön kilpailukyvyyn ja aseman parantaminen.
2. Toimintavarmuus, verkostojen kunto ja hyötysuhde ovat korkeita.
3. Yhtiöllä on palveluja.
4. Yhtiö on energiatehokkuuden edelläkävijä.
5. Talouden tunnusluvut ovat merkittävästi ja mitattavasti parantuneet vuoteen 2026 mennessä.
6. Yhtiö on houkutteleva työnantaja.
7. Yhtiöllä on tuloksiin tähtäävä toimintakulttuuri.
8. Kauhavan Kaukolämpö Oy:n yrityskuva on hyvä.
9. Kauhavan Kaukolämpö Oy on innovatiivinen edelläkävijä, aktiivinen ja luotettava yhteistyökumppani.

Kortesjärven lämpölaitoksen uudistustyö valmistuu Q3/2025. Suunnittelu Ylihärman kiinteän polttoaineen laitoksen laajennuksesta valmistuu vuoden 2025 aikana. Laajennus toteutetaan vuonna 2026.

Yhtiön investointien määrän arvioidaan olevan noin 2,5 miljoonaa euroa. Lisäksi vuonna 2025 erääntyy 3,2 miljoonan euron kertalyhenteinen laina. Yhtiö tulee hakemaan kaupungilta omavelkaista takausta tarvitsemiinsa lainoihin.

Yhtiö on sertifioitu uusiutuvan energian tuottaja.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Voitollinen.
 - Tuottotavoite: 5 % sijoitetulle pääomalle
 - Yhtiö maksaa osinkoa 3 % sijoitetulle pääomalle.
- Yhtiön vakavaraisuus:
 - Omavaraisuusaste: Vuoden 2027 jälkeen kasvaa vuosittain.
 - Nettovelkaantuneisuusaste pienenee vuoden 2027 jälkeen.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on 1,5 vuoteen 2027 mennessä.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos positiivinen.
- Investoinnit:
 - Tavanomaiset, vuotuiset investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella.
 - Merkittävät toiminnan laajennus-, laitos- yms. investoinnit voidaan rahoittaa lainalla.
 - Kaupunki ei osallistu yhtiön investointien rahoittamiseen.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Tuotanto on ympäristöystävällistä:
 - Yhtiöllä on tarjota riittävästi omana tuotteenaan yrityksille sertifioitua kaukolämpöä.
- Yhtiö tuottaa energian kilpailukykyiseen hintaan:
 - Kaukolämmön hintatilasto (energiateollisuus): alle erillistuotannon keskihinnan.
- Tuotannon korkea hyötysuhde säilytetään:
 - Lämmön talteenoton (savukaasujen ja hukkalämpöjen) osuus myynnistä 15 % vuoteen 2027 mennessä.
- Lämmönjakelun turvaaminen kaikissa olosuhteissa:
 - Toimitusvarmuus asiakasjakelujärjestelmässä 99,9 %
- Lämmöntuotanto on tehokasta:
 - Myytävän energian määrä/työntekijä: 14.000 MWh vuoteen 2026

Kauhavan Vesi Oy

Kauhavan Vesi Oy tuottaa talous- ja jätevesihuoltoa Kauhavan kaupungin asukkaille ja alueen teollisuudelle. Yhtiön tavoitteena on tarjota alueelle korkealaatuinen ja varma palvelutaso nyt ja tulevaisuudessa. Toimintaa ohjaavat asiakaslähtöisyys, suunnitelmallisuus ja kestävän kehityksen periaatteet.

Toimintaympäristön ja toimialan muutokset ajavat yhtiötä kehittämään ja tehostamaan toimintaansa jatkuvasti. Viime vuosina on yhtiö erityisesti panostanut toimintavarmuuteen ja tätä työtä jatketaan edelleen.

Tulevan vuoden merkittävimmät investoinnit liittyvät talousvesihuollon toimintavarmuuden kehittämiseen ja verkostojen saneeraukseen. Investointien rahoittamiseksi ei todennäköisesti tarvita kaupungin taakamia lainoja. Yhtiö tarvitsee mahdollisesti kaupungilta lyhytaikaisia kassalainoja.

Yhtiön strategia päivitetään vuonna 2026 uuden kaupunkistrategian valmistuttua.

Yhtiö vuokraa kaupungilta kaupungin vesihuolto-omaisuuden. Omaisuu den liiketoimintakauppa yhtiölle toteutettaneen vuonna 2025.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Voitollinen.
 - Tuottotavoite: 5 % sijoitetulle pääomalle
 - Yhtiö maksaa osinkoa 6 % sijoitetulle pääomalle.
- Yhtiön vakavaraisuus:
 - Omavaraisuusaste yli 20 %.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos positiivinen.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio–tunnusluvun arvo on vähintään 1,0.
- Investoinnit:
 - Tavanomaiset, vuotuiset investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella.
 - Merkittävät toiminnan laajennus-, laitos- yms. investoinnit voidaan rahoittaa lainalla.
 - Kaupunki ei osallistu yhtiön investointien rahoittamiseen lukuun ottamatta kaupungin vesihuolto-omaisuuden mahdollista siirtämistä yhtiölle.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Toimintavarmuus:
 - yksittäisen vedenjakelukatkoksen enimmäispituus 12 tuntia.
- Veden laatu:
 - Talousvesi täyttää talousvesiasetuksen (461/2000) mukaiset terveysperusteiset sekä laatusuositusten mukaiset laatuvaatimukset.
- Jätevedenpuhdistamojen toiminta:
 - Puhdistettu jätevesi täyttää viranomaisten ja lupaehtojen vaatimukset.
- Vuotovesien määrää pyritään vähentämään:
 - Jätevesiverkostoja saneerataan Kauhavan ja Voltin puhdistamojen käsittelypiirissä olevien verkostojen osalta vuotovesimäärän pienentämiseksi.
 - Mittari vuotovesikerroin, tavoitearvo 2.

Kauhavan Jäähalli Oy

Yhtiölle sallitaan rahoituksellisesti 30.000 euroa vaje, joka katetaan kaupungin lyhytaikaisella kassalainalla. Rahoitusvaje johtuu joukkueiden vähenemisestä, mikä pienentää merkittävästi yhtiön tulorahoitustasoa ja energia hinnan merkittävästä noususta.

Kaupungin yhtiölle myöntämät kassalainat konvertoidaan pitkäaikaisella lainalla vuoden 2025 aikana.

Kaupunki omistaa 96,4 prosenttia yhtiön osakkeista.

Kauhavan Jäähalli Oy ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet

- Taloudellinen tulos:
 - vähintään nollatulos.
- Käyttötuntihinta:
 - hyväksytään energian korkeaan hintaan perustuen hoitokustannukset alittava tuntihinta vuodelle 2025.
- Yhtiön vakavaraisuus vahvistuu:
 - Omavaraisuusaste vähintään 22 %.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo vähintään 0,3.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Käyttötunnit: vähintään 1100 tuntia.

Suomen Yrittäjäopisto Oy

Suomen Yrittäjäopisto on valtakunnallisesti toimiva ammatillinen aikuiskouluttaja, yrittäjyyden kulttuurin edistäjä ja aktiivinen toimija. Yrittäjäopisto tuottaa työelämätarpeisiin vastaavaa koulutusta, jolla vahvistetaan kestävä osaamista. Opisto uudistaa ennakkoluulottomasti suomalaista aikuiskoulutusta. SYOn katse on vahvasti tulevaisuudessa ja se tarjoaa yhteiskunnallista arvoa ja elinvoimaa lisääviä palveluita. Työvoimakoulutuksilla SYO edistää työllisyyttä. Yhtiön valtakunnallinen toiminta tukee alueellista ja omistajakuntien kehittämistyötä. Yrittäjäopisto tavoittelee toiminnan kestävä kasvua ja pitää talouden tasapainossa.

Toiminnan vaikuttavuuden varmistaminen on Yrittäjäopiston strategian keskiössä. SYO rakentaa asiakkaidensa kanssa kestävä yritystoimintaa ja hyvää työelämää sekä tarjoaa koulutusalan parasta asiakaspalvelua. SYO luo yksilöllisen asiakaskokemuksen aidolla ohjauksella ja palveluasenteella. Tehokas ja taloudellisesti kestävä arjen toiminta luo perustan organisaation kehittämiseen. Yrittäjämäinen toimintatapa näkyy asiakastyössä ja työyhteisössä. SYO toimii esimerkkinä hyvän työyhteisön rakentamisessa.

Suomen Yrittäjäopiston toiminnan kehittämisen läpileikkaavia teemoja ovat laadukas ja vastuullinen toiminta, ajassa kehittyvä digitaalisuus ja kasvava tunnettuus ja brändi. Vastuullisuus on näkyvä osa kaikkea Yrittäjäopiston toimintaa. Tavoitteena on hyödyntää teknologiaa tehokkaasti arjessa ja saavuttaa digitalisaatiosta kilpailuetua. SYOn brändi rakentuu luotettavuudesta, asiantuntijuudesta, asiakaslähtöisyydestä sekä hyvästä työnantajamielikuvasta. Yhtiön tavoitteena on kasvattaa tunnettua ja imagoa suunnitelmallisesti osana kaikkea toimintaa.

Ammatillisen koulutuksen toimintaympäristö on voimakkaassa muutoksessa. Maan hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä ammatilliseen koulutukseen kohdistuvasta 100 miljoonan euron leikkauksesta, joka on noin 6 prosenttia koko ammatillisen koulutuksen budjetista. Leikkaus kohdistetaan kokonaisuudessaan aikuiskoulutukseen, joten aikuiskoulutukseen erikoistuneena oppilaitoksena Yrittäjäopistoon kohdistuu suhteessa vielä suurempi osuus. AMKEN edunvalvontakyselyn mukaan ammatillisen koulutuksen rahoitussäästöt vaikeuttavat oleellisesti koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä sekä johtavat suurella todennäköisyydellä koulutustoimintojen sopeuttamiseen ja työvoiman vähentämiseen.

Ammatillisen koulutuksen rahoituslakeja ollaan uudistamassa. OKM suunnittelee siirtyvänsä valtionosuusrahoituksessa laskennalliseen perusrahoitukseen ja ilman hakua tapahtuvaan päätöksentekoon. Lisäksi OKM on toteuttamassa määräaikaisen kokeilun, jossa mukava olevat koulutuksen järjestäjät (enintään 40

kpl) saivat laajan tutkintojen järjestämisoikeuden. Tavoitteena on selvittää, miten ammatillisen koulutuksen nykyistä monipuolisemmalla toiminnanohjauksella voitaisiin vahvistaa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta.

Kauhavan kaupunki omistaa Suomen Yrittäjäopisto Oy:stä 75 prosenttia.

Taloudelliset tavoitteet

- Taloudellinen tulos:
 - Voitollinen.
- Yhtiön vakavaraisuus:
 - Omavaraisuusaste yli 50 %.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 1,5.

Toiminnalliset tavoitteet

- Suomen Yrittäjäopiston päätoimipaikka ja hallinto sijaitsevat Kauhavalla
- Suomen Yrittäjäopisto on tunnettu valtakunnallinen yrittäjyyden ja työelämän kehittämisen uudistaja ja kumppani.
 - Suurin ammatillisten yrittäjyyden tutkintojen toteuttaja Suomessa
- Aktiivinen yhteistyö Kauhavan kaupungin kanssa.
 - Koulutusyhteistyö
 - Hanketoiminta
 - Työperäisen maahanmuuton tukeminen koulutuksen ja työllisyyden edistämisen kautta
- Aktiivinen yhteistyö Kuntayhtymä Kympin ja muiden työllisyysalueiden kanssa.

Kiinteistöosakeyhtiö Kauhavan Säästökeskus

Kaupunki omistaa yhtiön osakekannasta ja tiloista 78,42 prosenttia. Yhtiön omistama, kaupungin keskustassa sijaitseva liike-hotellikiinteistö puretaan.

Yhtiön omistukseen jää ao. kiinteistö / tontti. Yhtiö myy tontin asemakaavamuutoksen valmistuttua.

Osakkuusyhtiöihin liittyviä tavoitteita

Kaupunginhallitus määrittää tarvittaessa osakkuusyhteisöille tavoitteita erillispäätöksin.

Kaupunginhallitus seuraa osakkuusyhteisöjen toimintaa. Yhtiökokousedustajien edellytetään välittävän yhtiökokouksuut kaupungin johdolle ja pyytämään konserniohjeen yhtiökokouksen päätöksiin liittyen.

Käyttötalous ja sitovat tavoitteet

Valtuusto myöntää käyttötalousosassa määrärahat ja asettaa tuloarviot eri toimielimille. Käyttötalousosa on valtuustoon nähden sitova toimielin kohtaisten, ulkoisten määrärahojen (toimintamenojen) ja tuloarvioiden (toimintatulojen) suhteen. Toimielin kohtaiset tuloarviot ja määrärahat on alla olevan lisäksi esitelty kunkin toimielimen kohdalla.

Käyttötalousosassa asetetaan myös toimielin kohtaiset, valtuustoon nähden sitovat strategiset tavoitteet. Kauhavan kaupungin strategia hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 2023. Talousarviossa esitetyt tavoitteet pohjautuvat kaupungin strategiaan. Tavoitteiden kautta muodostuvat toimielinten vuoden 2025 toiminnan painopisteet. Kuntalain mukaan toimielin on sidottu talousarviossa hyväksytyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Käyttötalousosassa annetaan myös katsaus hallintokuntien toimintaan sekä toimintaympäristön muutokseen. Luvun lopussa esitetään yhdistelmätaulukot toimielin kohtaisista tuloarvioista ja määrärahoista.

Keskusvaalilautakunnalle myönnetään 157.820 euroa määräraha ja asetetaan 15.000 euron tuloarvio. Tar kastuslautakunnalla osoitetaan 46.260 euron ja valtuustolle 129.950 euron määräraha.

Kaupunginhallituksen vuoden 2025 määräraha on 7.858.640 euroa. Sillä rahoitetaan hallinto-, talous- ja toimistopalvelut, tieto- ja henkilöstöhallinto, yhteistoiminta, muu yleishallinto, kehitystoimen hallinto, elinkeinotoimi ja kehittäminen, kuntamarkkinointi, maahanmuuton palvelut, työllisyyden hoito sekä maa-seututoimi. Kaupunginhallituksen tuloarvioksi asetetaan 885.940 euroa.

Kasvatus- ja opetuslautakunta on ulkoisilta käyttötalousmenoiltaan, ja myös henkilöstömäärältään, suurin lautakunta. Lautakunnan määräraha on 24.111.960 euroa, ja se käytetään varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, perusopetukseen, lukio-opetukseen, sivistystoimen hallintoon, hanketoimintaan ja henkilöliikenne-palveluihin. Vastaaville toiminnoille asetetaan 1.603.500 euron tuloarvio.

Elämänlaatulautakunnan määräraha 3.129.510 euroa käytetään musiikkiopiston opetukseen, kansalais-opiston toiminnan rahoittamiseen, kirjasto-, nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja museopalveluihin sekä näiden hallintoon ja elämänlaatupalveluiden alaisiin hankkeisiin. Elämänlaatulautakunnan tuloarvio on 450.125 euroa.

Teknisen lautakunnan vastualueita ovat tekninen hallinto mukaan lukien rakennuttaminen sekä tilapalvelut ja yhdyskuntatekniikka. Tilapalvelut järjestää kaupungin ruoka- ja puhtauspalvelut. Toimintaan osoitetaan 10.649.600 euron määräraha ja asetetaan 2.428.370 euron tuloarvio.

Ympäristölautakunnan 920.640 euron määrärahalla rahoitetaan maankäytön ja ympäristön, rakennustar-kastuksen ja asuntotoimen sekä ympäristötoimen hallinnon menot ja hanketoiminta. Lautakunnalle asete-taan 237.500 euron tuloarvio.

Määrärahojen ja tuloarvioiden kehitys verrattuna vuoden 2024 talousarvioon ja vuoden 2023 tilinpäätökseen esitetään toimielin kohtaisessa osuudessa.

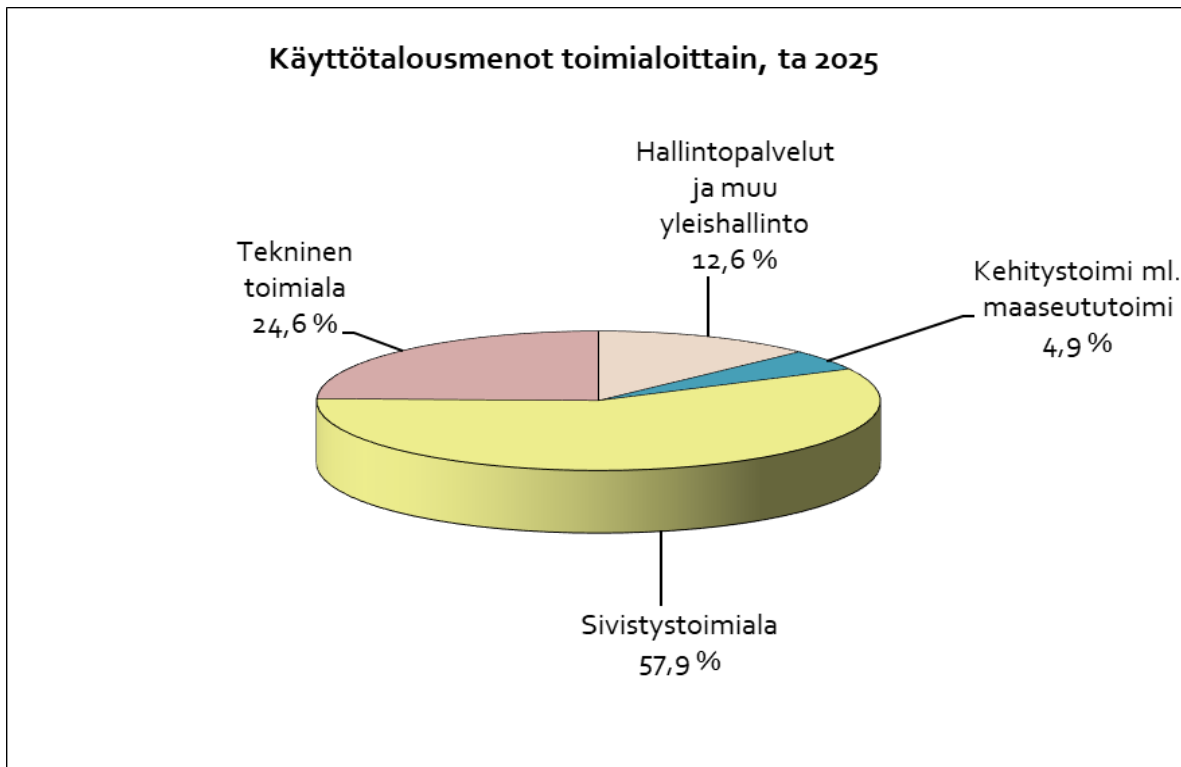
Kauhavan kaupungin vuoden 2025 budjetoidut käyttötalousmenot ovat yhteensä 47.004.380 euroa, kun ne vuonna 2024 olivat 46.525.690 euroa. Vuoden 2024 talousarvion käyttötalousmenoihin verrattuna vuoden 2025 menot ovat 478.690 euroa (1,0 %) korkeammat. Uutena menoeränä talousarvioon sisältyy

1.085.700 euron maksuosuus Kuntayhtymä Kympin menoihin. Kunnilta perittävä osuus työttömyysetuuksiin aikaistuu ja kasvaa noin 440.000 eurolla vuoteen 2024 verrattuna. Nämä huomioiden toimintakulut pienenevät 1.047.000 eurolla vuodesta 2024.

Käyttötaloustuloja on vuodelle 2025 on budjetoitu 5.620.430 euroa. Vuoden 2024 talousarviossa käyttötaloustulojen määrä oli 6.228.970 euroa. Vuoteen 2023 verrattuna vuoden 2025 käyttötaloustulot ovat 608.547euroa eli 9,8 prosenttia pienemmät

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat toimielimille asetettujen strategisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita.

Toimintatuottojen ja -kuluja tiliryhmittäinen tarkastelu tehdään tulolaskelmaosan yhteydessä.

Keskusvaalilautakunta

Lautakunnan tehtäväalueena on vaalien järjestäminen.

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on henkilöstöjohtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Keskusvaalilautakunta	TA2025
Tuloarvio	15 000
Määräraha	157 820

Talouden kehitys	TP2023	TA2024	TA2025
Toimintatuotot, ulkoiset	28 894	84 000	15 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut, ulkoiset	54 643	141 850	157 820
Toimintakate, ulkoinen	-25 749	-57 850	-142 820
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	28 894	84 000	15 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	55 811	141 850	157 820
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-26 918	-57 850	-142 820

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Vuonna 2025 toimitetaan kuntavaalit ja aluevaalit. Molemmat vaalit järjestetään samaan aikaan huhtikuussa. Vaalien läpivieminen edellyttää lisähenkilöstön palkkaamista.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtäväalueena on tilintarkastus ja toiminnan arviointi.

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on hallintojohtaja.

Lautakunnan määräraha

Tarkastuslautakunta	TA2025
Määräraha	46 260

Talouden kehitys	TP2023	TA2024	TA2025
Toimintatulot, ulkoiset	0	0	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	31 014	42 170	46 260
Toimintakate, ulkoinen	-31 014	-42 170	-46 260
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	34 967	44 890	49 280
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-34 967	-44 890	-49 280

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

- Jatkuvasti laadukas ja hyödyllinen arviointitoiminta (=arviointiprosessi)
 - Vuoden 2024 arviointikertomuksen laadinta ja tilintarkastuksen toteuttaminen sekä tilinpäätöksen hyväksymisen valmistelu valtuustolle niin, että arviointikertomus ja tilinpäätös voidaan käsitellä valtuustokauden viimeisessä kokouksessa toukokuun 2025 lopulla.
 - Arviointikertomus valmistuu 15.5. mennessä
 - "Puhdas" tilintarkastuskertomus
- Tilintarkastustoiminnan ohjaaminen
 - Lakisääteisen tilintarkastuksen toteutuksen varmistaminen
 - Vähintään 40 % tarkastuksesta on vastuunalaiseksi nimetyn tilintarkastajan suorittamaa
- Tilintarkastuspalvelua koskevan sopimuksen ehtojen toteutuminen
 - Sopimusehtojen toteutumisen tarkastelu vuosittain

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin vuosittaiset painopistealueet kaupunkikonsernin kokonaisarvioinnissa tarkentuvat arviointisuunnitelmassa ja työohjelmassa. Tarkastuslautakunta voi myös erikseen päättää muiden (ad hoc) arviointien ja tarkastusten toteuttamisesta.

Talousarviossa on varattu 2.000 euroa uuden lautakunnan koulutukseen.

Valtuusto

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on hallintojohtaja.

Valtuuston määräraha

Valtuusto	TA2025
Määräraha	129 950

Talouden kehitys	TP2023	TA2024	TA2025
Toimintatulot, ulkoiset	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	98 846	112 670	129 950
Toimintakate, ulkoinen	-98 846	-112 670	-129 950
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	121 474	133 490	143 420
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-121 474	-133 490	-143 420

Olellaiset talousarvion vaikuttavat huomiot

Valtuuston määrärahassa on varauduttu valtuuston kokouksiin, uuden valtuuston perehdyttämiseen, tutustumis-/opintomatkaan sekä ansioituneiden luottamushenkilöiden huomioimiseen.

Talousarviossa on varaus sähköiseen kokousmateriaaliin tarvittavien laitteiden leasinginvuokriin ja tietoliikenneyhteyksiin.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen tehtäväalueina ovat

- kaupunginhallitus
- hallinto
- taloushallinto
- henkilöstöhallinto
- tietohallinto
- yhteistoiminta
- muu yleishallinto
- kehitystoimen hallinto
- elinkeinot ja kehittäminen
- työllisyys
- maaseututoimi

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on kaupunginjohtaja.

Kaupunginhallituksen määräraha ja tuloarvio

Kaupunginhallitus	TA2025
Tuloarvio	885 940
Määräraha	7 858 640

Talouden kehitys	TP2023	TA2024	TA2025
Toimintatulot, ulkoiset	2 424 987	1 133 100	885 940
Valmistus omaan käyttöön	7 600	17 000	16 500
Toimintamenot, ulkoiset	6 961 712	6 610 980	7 858 640
Toimintakate, ulkoinen	-4 529 125	-5 460 880	-6 956 200
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	3 451 496	2 193 300	1 971 690
Valmistus omaan käyttöön	7 600	17 000	16 500
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	7 502 264	7 088 360	8 432 440
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-4 043 168	-4 878 060	-6 444 250

Kaupunginhallituksen strategiset ja sitovat tavoitteet

1. Tavoite: Uusi markkinointikampanja maan sisäisen muuttoliikkeen edistämiseksi

Mittarit ja tavoitetaso:

- Paluumuuttajakampanjan toteutus

2. Tavoite: Kaupungin verkkosivujen uudistaminen

Mittarit ja tavoitetaso:

- Uudet verkkosivut (Kauhava.fi, Visitkauhava.fi ja Investkauhava.fi).
- Uusi henkilöstön, luottamushenkilöiden ja toimielinten intranet

3. Tavoite: Uusiutuvan energian tuotannon edistäminen ja tuotantoalueet

Mittarit ja tavoitetaso:

- Selvityshankkeen toteutus

4. Kaupungin talous on tasapainossa suunnitelmakaudella

Mittarit ja tavoitetaso:

- Tuloslaskelma: tilikauden tulos ylijäämäinen suunnitelmakaudella
- Tase: tase säilyy ylijäämäisenä

5. Investointien määrä pidetään hallitulla tasolla.

Investoinnit toteutetaan valtuuston hyväksymän hankinta-arvon mukaisesti.

Mittarit ja tavoitetaso:

- Vuosittainen investointitaso: Koulukeskus- ja kaupungintaloinvestointien valmistumisen jälkeen investointien vuositaso lasketaan pysyvästi kolmeen miljoonaan euroon vuodessa
- Lainakanta: Lainakanta laskee vuodesta 2026 alkaen.
- Investointihankkeiden toteutuneista kustannuksista seurataan jatkuvasti
- Valmistuneiden hankkeiden toteutuneista kustannuksista laaditaan selvitys, joka annetaan tiedoksi lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle.

Kaupunginhallitukseen nähden sitova toiminnallinen tavoite:

**1. Hallintopalvelujen ja kehityskeskuksen toiminta ja palvelut ovat laadukkaita ja kustannustehokkaita. Päätöksenteko ja asioiden käsittely on oikeudenmukaista, viivytyksetöntä ja tasa-
puolista**

- Toimistopalveluiden tehokas, poikkihallinnollinen järjestäminen: toimistopalvelujen prosessien uudistaminen, hallintokuntarajat ylittävän tiimimäisen toimintatavan kehittäminen ja laajempi käyttöönotto kaupungintalon tilojen valmistuttua vuonna 2025.
- Digitalisaation edistäminen: digitiekartan toimenpiteiden toteuttaminen
- Asioiden käsittelyaika: alle 3 kuukautta vireilletulosta.
- Toimeenpano: tiedoksianto enintään 10 päivää päätöksenteosta, toimeenpano enintään 10 työpäivää päätöksen lainvoimaistumisesta
- Maaseututoimen palvelujen tehokas järjestäminen: Tilalukumäärä toimihenkilöä kohden on maakunnallista keskiarvoa korkeampi. Päätöksenteko ja asioiden käsittely Ruokaviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Vuosi 2025 on kuntavaalivuosi. Vaalit järjestetään huhtikuussa, ja uuden valtuuston toimikausi alkaa 1.6.2025. Valtuusto nimeää kaupunginhallituksen ja lautakuntien jäsenet kesäkuun alussa. Luottamushenkilöille järjestetään tarvittava perehdytys tehtävänsä. Tähän tarkoitukseen on talousarviossa varattu sekä yhteistä määrärahaa että erityislautakunnille (tarkastus ja ympäristö) oma määräraha.

Kaupunginhallituksen talousarviossa on varattu määrärahat kaupunginhallituksen, kehittämistoimikunnan, konserni- ja henkilöstöjaoston, vanhus- ja vammaisneuvoston, työsuojelu- ja yhteistyötoimikunnan, muiden toimikuntien ja asukaslautakuntien kokouskuluihin. Kaupunginhallituksen talousarvioon sisältyy yleis-, talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon, muun yleishallinnon, yhteistoiminnan (Kuntayhtymä Kympin, ympäristöterveydenhuollon, E-P:n liiton, Kuntaliiton ja KT:n ym. maksusuudet sekä eri yhteisöjen

jäsenmaksut) kehitystoimen hallinnon, elinkeinotoimen ja kehittämisen, työpajatoiminnan, työmarkkina-tuen kuntaosuuden sekä maaseututoimen menoihin sekä vastaavien toimintojen tuloihin. Muuhun yleis-hallintoon sisältyy mm. maksuosuudet verotuskustannuksiin, teosto- ja gramex-maksut sekä pieneläinten talteenoton kulut.

Talousarviossa on varattu 50.000 euron määräraha kylätoiminnan avustuksiin. Määrärahan jakamisesta päättävät asukaslautakunnat.

Kaupunginhallituksen määrärahaan sisältyy 1.085.700 euron maksuosuus Kuntayhtymä Kypmille, 486.800 euron rahoitusosuus Seinäjoen kaupungille ympäristöterveydenhuollon kustannuksiin ja 218.230 euron maksuosuus Etelä-Pohjanmaan liiton menoihin. Strategisiin hankkeisiin on osoitettu 150.000 euroa.

Hallinto sekä talous-, henkilöstö ja tietohallinto

Hallinto- sekä talous-, henkilöstö ja tietohallintopalvelut tarjoavat palvelua ja toimistohenkilöstön kaikille kaupungin toimialoille. Hallintopalvelujen toimiala vastaa mm. kaupunginhallituksen ja valtuuston sekä ja muiden toimielinten kokousprosesseista, kaupunginhallituksen, konserni- ja henkilöstöjaoston, valtuus-ton, asukaslautakuntien sekä vanhus- ja vammaisneuvoston käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta, henkilöstöhallinnosta, asianhallinnasta, tietohallinnosta, taloushallinnosta ja palkanlaskennasta.

Talous-, palkka- ja henkilöstöhallinnon kustannukset siirretään vyöryttämällä (kustannuslaskennallisena eränä) hallintokunnille. Toimistohenkilöstön ja tietohallinnon kulut kohdistetaan hallintokunnille sisäisenä eränä.

Kauhavan kaupungin hallinnon kokoaminen toteutuu alkusyksystä 2025, kun kaupungintalotilojen perus-parannus entisen Tietotaloon valmistuu. Uudistettuun kaupungintaloon sijoittuvat hallinto-, talous-, henkilöstö- ja tietohallintopalvelut, kehityskeskus sekä varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen hallinto.

Poikkihallinnollisten toimistopalvelujen ja tiimimäisen toimintatavaran kehittäminen helpottuu merkittävästi kaupungintalotilojen käyttöönoton myötä. Tehokkaat prosessit, henkilöstön joustava käyttö ja digi-talisaation hyödyntäminen ovat edellytyksiä toiminnan järjestämiselle nykyisellä toimistohenkilöstöre-sursilla.

Kaupungin hallintosääntö päivitetään niin, että uusi sääntö tulee voimaan 1.6.2025. Kaupunginhallitus on asettanut toimikunnan ohjaamaan uudistustyötä.

Digitalisaatiota edistetään digitiekartan mukaisilla toimenpiteillä. Kaupungin kotisivut sekä henkilöstön, luottamushenkilöiden ja toimielinten intrat uudistetaan kesään 2025 mennessä. Kaupungille hankitaan sähköinen arkistojärjestelmä ja sähköisten lomakkeiden käyttöä lisätään. Analogisen arkistomateriaalin digitointiprojekti käynnistetään loppuvuodesta 2025.

Tietoturvaan ja henkilökunnan tietoisuuteen tietoturvasta kiinnitetään huomiota mobiililaitteiden käytön ja tietoturvauhkien lisääntyessä. Kaupungin kumppanina tietoturva- ja ict-asioissa toimii Järvinet Oy ja 3StepIT. Uusi puhelinten ja ict-laitteiden rekisteri otetaan käyttöön vuoden 2025 aikana.

Kehitystoimen hallinto

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- elinkeinoasioiden ja maaseutuelinkeinojen neuvottelukunnan kulut,
- kehityskeskusten yleiset hallintokulut sekä
- kehitysjohdajan viran hoitamisesta aiheutuvat hallinnolliset menot.

Kauhavalla elinkeinoasioita hoitaa Kehityskeskus. Kehityskeskus vastaa tulevaisuuteen suuntautuvalla toimintatavalla yrityspalveluista ja sidosryhmäyhteistyöstä, yritysten toimitila- ja tonttiasioiden edistämisestä, hanketoiminnasta ja kaupunkikehityksestä, kaupunkimarkkinoinnista (visitkauhava, investkauhava, imagomarkkinointi), tiedotuksesta, matkailun kehittamisestä ja tapahtumayhteistyöstä, maahanmuuton koordinaatiosta, strategian seurannasta, työllisyyden hoidosta ja maahanmuuttajien kotouttamisesta. Maaseututoimi vastaa kiinteänä osana Kehityskeskusta Lappajärven ja Evijärven maaseutuhallinnon järjestämisestä.

Kehityskeskus vastaa sidosryhmäyhteistyöstä, osallistuu yhteistyössä teknisen toimen kanssa kaupunkisuunnitteluun, maanhankintaan, maakauppoihin ja kaavoitukseen, vastaa elinkeinotoiminnan yleisestä kehittämisestä sekä uusien hankkeiden valmistelusta. Vuonna 2025 Kehityskeskus toteuttaa aktiivisesti Kehityskeskusten vastuulla olevia hankkeita.

Vuonna 2023 Kehityskeskukseen tuli muutoksia hyvinvointialueuudistuksen myötä kun Kaksineuvoisen työpajatoiminta siirtyi Kehityskeskukseen alaisuuteen. Edelleen muutoksia tuli työpajatoiminnan osalta vuonna 2024 kun kuntouttava työtoiminta siirrettiin liikkeenluovutuksella Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Vuonna 2025 kaupunki toteuttaa edelleen työpajatoimintaa nuorten pajatoiminnan osalta sekä myös aikuisten pajatoiminnan osalta niiltä osin kun kyse ei ole kuntouttavasta työtoiminnasta.

Vuonna 2024 TE 2025 uudistus aiheutti Kehityskeskukseen valmistelutyötä. Kuntayhtymä Kymppi aloittaa työvoimaviranomaisena ensi vuoden alusta. Kehityskeskus avustaa omalta osaltaan toiminnan vakiinnuttamisessa kuntien alkaessa hoitaa työttömien työnhakijoiden neuvontaa ja palveluja 1.1.2025 alkaen.

TE-palvelut 2024-uudistuksessa kunnille siirtyvistä työllisyyspalveluista muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Uusiin valtionosuustehtäviin myönnetään koko maan tasolla täysimääräinen eli 100-prosenttinen valtionosuusrahoitus.

Myös kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee. Työmarkkinatuen lisäksi kuntien vastuulla tulee olemaan peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoitus. Kasvaneet etuuskulut kompensoidaan valtionosuuksina.

Te-uudistuksen lisäksi myös laki kotoutumisen edistämisestä uudistuu 1.1.2025. Uuden lain mukaan kuntien on tarjottava entistä kattavimmat palvelut.

Kehityskeskusten vuoden 2025 talousarvio vastaa muuttuneeseen lainsäädäntöön.

Elinkeino- ja kehittämistoimi

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- yrityksille suunnatut yritys- ja koulutuspalvelut sekä
- hanketoiminnan, markkinointiviestinnän, matkailun ja maahanmuuton sekä maahanmuuttajien kotouttamistoimien kustannukset.

Yritysten palvelut

Kehitysjohtajan ohella kauhavalaisia yrityksiä palvelee kattava yhteistyöverkosto. Elinkeinotoimen palvelut on järjestetty Kauhavalla siten, että yrityksiä voidaan tukea niiden koko elinkaaren ajan toimitila- ja tonttiasioissa, yritystoiminnan aloittamisessa, kehittämis- ja investointihankkeiden suunnittelussa ja uusien työpaikkojen luomisessa yhdeltä luukulta yhteistyössä Suomen Yrittäjäopiston ja muiden alueellisten kehittäjä- ja viranomaisorganisaatioiden kanssa.

Vuoden 2025 osalta aloittavan yrittäjän neuvontaa tarjoavan Uusyrittäjäkeskus Neuvoo-Antavan vastaanotot Kauhavalla jatkuvat. Yrityksille tarjottavia palveluja lisää Kehityskeskuksen kanssa kiinteässä yhteistyössä toimiva SeAMKin korkeakoulukoordinaattori, joka tarjoaa alueen yrityksille esimerkiksi SeAMKin tutkimus-, tuotekehitys ja opinnäytetyö-palveluita.

Yritysten sijoittumismahdollisuuksia edistetään teollisuus- ja liiketonttien markkinoinnilla ja vapaiden toimitilojen markkinointia Investkauhava.fi-kokonaisuudella. Koulutus- ja infotapahtumien järjestämistä yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa aloittaville ja toimintaansa kehittäville yrityksille eri teemoista jatketaan. Kahden kuukauden välein Kehityskeskus lähettää yrityksille uutiskirjeen ajankohtaisista teemoista ja esittelee kuukauden yrityksen.

Kaupungin ja yritysten välinen yhteistyö on tärkeää. Vuoden 2025 osalta jatketaan säännöllistä yhteydenpitoa alueen yritysten, yrittäjäjärjestöjen ja elinkeinoelämän muiden toimijoiden kanssa. Kauhava palkittiin vuosina 2022 ja 2023 Etelä-Pohjanmaan Yrittäjäystävällisimpänä kuntana. Suomen Yrittäjien valtakunnallisessa Kuntabarometri 2024 -kyselyssä keskikokoisten kuntien sarjassa Kauhava sijoittui hienosti neljänneksi. Kuntabarometri -kyselyllä kartoitetaan joka toinen vuosi kuntien ja yrittäjien yhteistyötä sekä elinkeinopolitiikan tilaa valtakunnallisesti, alueellisesti ja kuntakohtaisesti. Samaa palvelutasoa noudatetaan myös vuonna 2025.

Hanketoiminta

Hanketoiminnalla rahoitetaan eri toimijoiden hankkeita sekä maakunnallisina ja seutukunnallisina yhteishankkeina että ainoastaan Kauhavan alueella toteutettavina hankkeina.

Kolmannen sektorin kanssa tehtävä hankeyhteistyö merkittävässä roolissa kaupungin kehittämisessä. Hankkeita toteuttavat valtakunnalliset, maakunnalliset, seutukunnalliset ja paikalliset toimijat, kuten oppilaitokset, kyläseurat ja erilaiset yhdistykset.

Hankkeet jakaantuvat yleishyödyllisiin investointihankkeisiin ja kehittämishankkeisiin. Kauhavalla on toteutettu viime vuosina erityisesti suuria yleishyödyllisiä investointihankkeita. Yleishyödylliset investoinnit ovat esimerkiksi rakentamista tai korjaamista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista. Esimerkkeinä mainittakoon viimeaikaisista hankkeista esimerkiksi LC Alahärmän padelkenttä-hanke, kauhavalalaisten LC-klubien skeittiparkki-hanke ja Pesisjunkkarien Hakolan pesiskenttä-hanke. Hyviä esimerkkejä löytyy myös laajakaistarakentamisessa.

Kaupunki on hakenut hankkeita itse, tukenut aktiivisesti 3. sektorin hakuja ja myöntänyt niihin tarvittavan kuntarahoituksen. Tiukan kuntatalouden aikana hanketoiminnan ja yritystukien kautta on mahdollista saada merkittävä lisäresurssi kaupungin alueella olevan yritystoiminnan kehittämiseen ja tukemiseen sekä mm. kaupungin asumisviihtyvyyden ja palvelujen parantamiseen.

Omana hankkeena Kehityskeskuksessa on vuonna 2025 käynnissä Kauhava Clean Energy-hanke. Uusina kehittämishankkeita on valmisteltu esimerkiksi matkailun, vastuullisasioiden ja TKI-toiminnan edistämiseen liittyvät kehittämishankkeet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Näiden lisäksi tullaan hakemaan uusia hankkeita, mikäli tarpeita on.

Vuonna 2025 osalta Kauhavan kaupunki on rahoittajana mukana useassa erilaisessa kehittämishankkeessa ja kokonaisuudessa, joiden tavoitteena on esimerkiksi edistää yritysten omistajanvaihdoksia, yrittäjyyttä, elintarviketutkimusta, kuluttajakäyttäytymistä, maakuntakorkeakoulutoimintaa, kansainvälistymistä, uusiutuvan energian käyttöönottoa, digitaalista valmistusta ja kestävää kehitystä. Hankkeiden toteuttajia alueella ovat oppilaitokset sekä erilaiset yhdistykset, kuten E-P:n korkeakoulu yhdistys, SeAMK ja Seinäjoen koulutuskuntayhtymä.

Varsinaisia kaupungin lakisääteiseen toimintaan kuuluvia hankkeita hankerahoituksen kautta ei ole mahdollista toteuttaa. Hanke ja tuki tulee olla aina haettuna ennen hankkeen aloittamista.

Kaupunki- ja matkailumarkkinointi sekä viestintä

Positiivisen kuntakuvan luominen ja sen vahvistaminen lisäävät kaupungin veto- ja pitovoimaa sekä kasvattavat kaupungin elinvoimaa. Kaupunkimarkkinointiin sisältyvät seuraavat kokonaisuudet:

- tonttimarkkinointi,
- asukasmarkkinoinnin uusi kampanja,
- yritysten sijoittumiseen ja toimitilamarkkinointiin keskittyvä Invest Kauhava ja
- Visit Kauhava - sekä Käsityökaupunki Kauhava -matkailumarkkinointi

Vuonna 2025 jatketaan loppuvuodesta 2024 aloitettua paluumuuttajakampanjaa. Kampanjan tarkoituksena on tuoda esiin Kauhava asuinpaikkana, jossa pyörii turvallinen ja toimiva arki. Vahvuksiamme ovat mm. edullinen asuminen isoihin kaupunkeihin verrattuna, kotihoidontuen kuntalisä, laadukkaat perhepalvelut, runsas työpaikkatarjonta, monipuolinen tonttivalikoima ja vuokra-asuntotarjonta, uudet koulut ja päiväkodit, toimivat hyvinvointipalvelut ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Kampanjaa toteutetaan monikanavaisena painopistettä vaihtaen. Kampanjan tarkoitus on houkutellessa Kauhavalle uusia asukkaita ja työntekijöitä.

Invest Kauhava markkinointi keskittyy yritysten tarpeisiin markkinoiden toimitiloja ja yritystontteja. Invest Kauhava markkinoinnin puitteissa osallistutaan Alihankintamessuille yhteisosastolla paikallisten yritysten kanssa.

Visit Kauhava matkailumarkkinoinnilla jatketaan matkailijoiden houkuttelemista Kauhavalle sekä kotimaasta että Ruotsista Uumajan alueelta. Vuonna 2025 jatketaan Käsityökaupunki Kauhava -kokonaisuuden toteuttamista, jossa tuodaan esiin koko kaupungin käsityötarjontaa monissa eri muodoissaan; niin käsityökulttuurihistoriaa kuin tämän päivän yrittäjienkin monipuolista tarjontaa. Syksyllä osallistutaan Käsityömessuille yhdessä paikallisten yritysten kanssa. Ruotsin suuntaan markkinointia jatketaan matkustajalautta Aurora Botnialla.

Markkinoinnissa yhteistyötä tehdään ja kehitetään niin talon sisällä yli toimialarajojen kuin ulkoisten sidosryhmien; yritysten, matkailutoimijoiden, tapahtumajärjestäjien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Vuonna 2025 Kauhavalla arvioidaan järjestettävän kesäkuukausien aikana pelkästään jo reilut nelisenkymmentä tapahtumaa, joita Visit Kauhava markkinoi. Tämän lisäksi kaupungin elämänlaatu palvelut järjestää ja tuottaa vuosittain yli 100 tapahtumaa, joiden markkinointiin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Kehityskeskuksen toimesta.

Viestinnän kehittämistä jatketaan. Käytössä olevia viestinnän työkaluja ja toimenpiteitä kehitetään jatkuvasti vastaamaan paremmin tarpeita ja sitä kautta tehostamaan toimintaa. Viestintäryhmällä on tärkeä rooli niin arjen viestintätyössä kuin viestinnän kehittämisessä. Se raamittaa kaupungin viestintää, parantaa kaupungin sisäistä- ja ulkoista viestintää sekä kehittää henkilöstön viestintäosaamista ja yhteistyötä eri toimialojen välillä.

Vuonna 2024 on aloitettu kaupungin verkkosivu-uudistus, jonka myötä Kauhava.fi, Visitkauhava.fi ja Investkauhava.fi uudistetaan kokonaisuudessaan. Verkkosivu-uudistus, jossa kaikki sivut siirretään uudelle julkaisujärjestelmälle, on mittava projekti. Tavoite on, että uudistetut sivustot ovat käytössä kesällä 2025.

Myös rekrytointimarkkinointiin on tarkoitus varata oma määrärahasa tulevan vuoden talousarviossa.

Maahanmuutto

Uusi kotoutumislaki astuu voimaan vuoden 2025 alusta alkaen. Uuden kotoutumislain mukaisesti kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä on kaupungilla. Palveluiden järjestämiseen vaikuttaa myös samaan aikaan voimaan tuleva TE2024 uudistus.

Kotona Kauhavalla - Kauhavan kaupungin kotoutumishjelma 2030 on valmisteltu maahanmuuttotyöryhmässä monialaisena yhteistyönä. Sen laadinnassa on hyödynnetty mm. uutta kaupunkistrategiaa, Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajille vuonna 2023 toteutettua veto- ja pitovoimakyselyä ja eri toimijoille tehtyjä haastatteluita.

Kotoutumishjelma täyttää KOTO24-uudistuksen vaatimukset. Uutena toimenpiteenä aloitetaan monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestäminen.

Laadukas kotouttamistyö on tärkeää. Vuonna 2022 ennen Ukrainan sotaa Kauhavalla oli noin 500 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Näiden lisäksi vuosina 2022–2023 ukrainalaisten majoittamiseen liittyvän kuntamallin ”läpi” kulki Kauhavalla kokonaisuudessaan noin 570 hlöä. Enimmillään kuntamallissa oli Kauhavalla noin 400 henkilöä, joista kotikuntamerkintää haki yli 300. Kuntapaikkojen haku näkyi myös Kauhavan väkilukutilastossa. Nettomaahanmuutto oli vuonna 2023 yhteensä 335 henkilöä.

Keskeisessä roolissa on kaupungin maahanmuuton palveluohjaaja, jonka toimenkuva on hyväksytty konserni- ja henkilöstöjaostossa maaliskuussa 2024. Palveluohjaaja toimii maahanmuuttajien oma-aloitteisuutta tukien sekä olemassa olevaa palveluverkostoa hyödyntäen. Viranhaltijavaltuudet maahanmuutossa ovat hallintosäännön perusteella kehitysjohtajalla. Maahanmuuton palveluohjaaja: tarjoaa neuvontaa ja ohjausta maahanmuuttajille kaupungin palveluihin, valtion virastoissa asiointiin ja arkeen sekä asumiseen liittyen, edistää maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä ja osallisuutta ohjaamalla maahanmuuttajia koulutukseen, työelämään ja harrastusmahdollisuuksiin, koordinoi maahanmuuttotyötä ja välittää tietoa eri sidosryhmille sekä kehittää maahanmuuttotyötä kunnassa.

Yhteistyöverkoston osalta jatketaan yhteistyötä Järvilakeuden kansalaisopiston kanssa. Myös Kymppin alueen maahanmuuttoasiantuntijoiden yhteistyötä tiivistetään.

Työllisyys

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- nuorten työpajatoiminta

- aikuisten työpajatoimina
- työmarkkinatuen kuntaosuus

Työpajatoimintaan tuli muutoksia vuonna 2024 kun kuntouttava työtoiminta siirrettiin liikkeenluovutuksella Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Vuonna 2025 kaupunki toteuttaa edelleen työpajatoimintaa nuorten pajatoiminnan osalta sekä myös aikuisten pajatoiminnan osalta niiltä osin, kun kyse ei ole kuntouttavasta työtoiminnasta. Liikkeenluovutus aiheuttaa kuitenkin henkilöstösuunnitelmassa esitetyjä muutoksia henkilöstöresursseihin ja henkilöstön toimenkuviin.

Työpaja Junkin toiminta käsittää nuorten ja aikuisten työpajatoiminnan. Nuorten työpajatoiminta on suunnattu nuorisolain tarkoittamalle 18–28-vuotiaiden ikäryhmälle. Se käsittää yksilövalmennuksen ja työvalmennuksen sekä mahdollisuuden toimintojen opinnollistamiseen. Aikuisten työpajatoiminta käsittää yksilövalmennuksen ja työvalmennuksen. Työvalmennukseen sisältyy puu-, metalli- ja autoalan ohjausta. Aikuisten työpajalla on mahdollisuus mm. työkokeiluun ja palkkatuettuun työhön.

Yleisesti ottaen työpaja tarjoaa mahdollisuuden ohjattuun ja tuettuun työntekoon ja sitä kautta räätälöityyn polkuun koulutukseen ja työelämään. Toiminnan tarkoituksena on kartoittaa osallistujien työ- ja toimintakykyä ja tukea arjenhallinnassa. Työpajan toimitilat, koneet ja laitteistot tarjoavat lähellä työmarkkinoita olevia työtehtäviä. Työpajalla tehdään esimerkiksi pienimuotoisesti erilaista alihankintaa paikallisille yrityksille työelämää lähellä olevien työtehtävien mahdollistamiseksi. Tutkinnonosien/ tutkintojen suorittaminenkin on mahdollista osana pajajaksoa.

Työpajatoiminta rahoitetaan pääosin kunnan maksuosuuksilla sekä pienimuotoisilla myyntituotoilla. Nuorten pajatoimintaan on haettavissa vuosittain avustus Aluehallintovirastolta.

Pajatoiminta muutti syksyllä 2024 uusiin tiloihin Hallikujalle. Muutostyöt pyritään tekemään vaiheittain pääosin omana työnä osana käyttötaloutta ja päivittäistä työvalmennusta. Muutostyöt jatkuvat myös vuonna 2025.

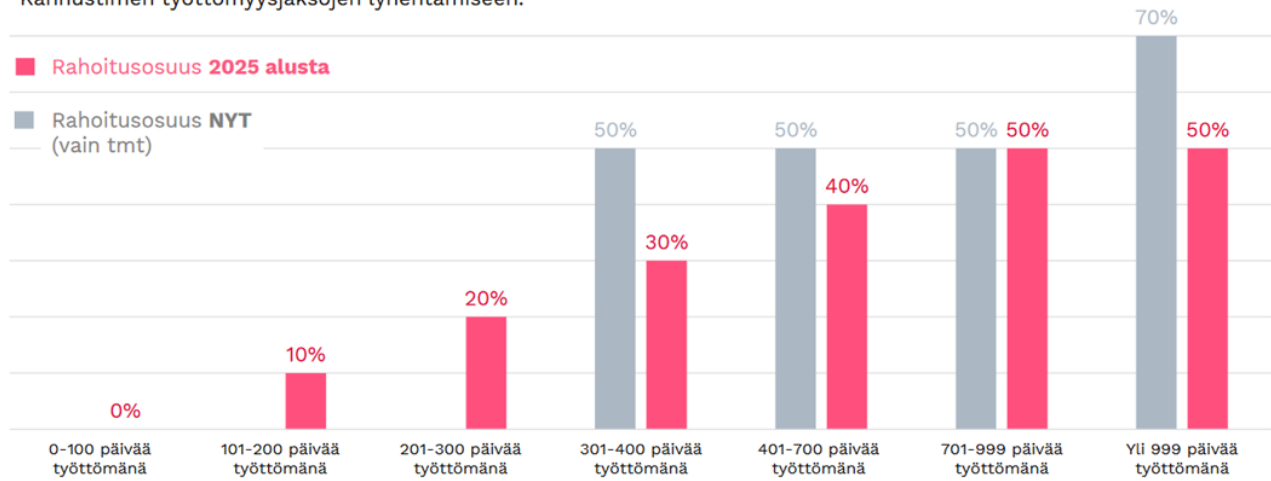
Uudet tilat mahdollistavat työllisyyden hoidon toimijoiden kokoamisen saman katon alle.

Työmarkkinatuen kuntaosuus.

Vuoden 2025 alusta alkaen työmarkkinatuen lisäksi kunnat rahoittavat jatkossa osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta ja työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Lisäksi kuntien rahoitusvastuu aikaistuu ja rahoitusosuus kasvaa portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä.

Aikaisemmassa mallissa valtio rahoitti työmarkkinatuen kokonaan sen maksuerän loppuun, jonka aikana henkilölle on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 300 päivää. Sen jälkeen valtio ja työmarkkinatuen saajan kotikunta rahoittivat työttömyyden ajalta maksetun työmarkkinatuen puoleksi sen maksuerän loppuun, jonka aikana henkilölle on maksettu työmarkkinatukea 1 000 päivää. Sen jälkeen kotikunnan rahoitusosuus suureni 70 %:iin.

Työssäoloehdon täyttyminen katkaisee laskurin.
Kannustimen työttömyysjaksojen lyhentämiseen.

(Kuva Kuntaliitto/ Mehtonen)

Uudessa mallissa kuntien rahoitusvastuu laajenee työmarkkinatuen, peruspäivärahan sekä ansiopäivärahan perusosan osalta. Kuntien vastuu perusosan kuluista kasvaa ja aikaistuu yksilön työttömyysjaksojen pituuden mukaan. Työssäoloehdon täyttyminen ”katkaisee” laskurin. Kasvaneet etuuskulut kompensoidaan valtionosuuksina.

Te 2025 uudistus

TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025 alkaen. Kuntayhtymä Kympillä on työvoimapalveluiden järjestämisvastuusta annettuun lakiin (23.3.2023/380) perustuva vastuu työvoimapalveluista Kuntayhtymän jäsenkuntien alueella 1.1.2025 alkaen.

TE-palvelut 2024-uudistuksessa kunnille siirtyvistä työllisyyspalveluista muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Uusiin valtionosuustehtäviin myönnetään koko maan tasolla täysimääräinen eli 100-prosenttinen valtionosuusrahoitus.

Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Alajärven kaupunki, Alavuden kaupunki, Evijärven kunta, Kauhavan kaupunki, Kuortaneen kunta, Lappajärven kunta, Lapuan kaupunki, Soinin kunta, Vimpelin kunta ja Ähtärin kaupunki. Kuntayhtymän kotipaikka on Kauhavan kaupunki.

1.1.2025 kuntayhtymän palvelukseen siirtyy noin 40 HTV henkilöstöresursseja TE-toimistosta, ELY-keskuksesta ja KEHA-keskuksesta.

Kehityskeskus tukee omalta osaltaan uudistuksen onnistumista.

Maaseutuhallinto

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- maaseutuhallinnon viranomaistoiminta,
- maaseututoimen hanketoiminta ja neuvonta,

Maaseutuhallinnon viranomaistoiminta

Vuonna alkanut 2023 CAP-kausi muutti haettavia tukia ja niiden ehtoja. Nykyisellä eli CAP27-rahoituskaudella on otettu käyttöön satelliittikuva-analyysiin perustuva pinta-alamonitorointi.

Satelliittikuvista kerättyjä indeksitietoja hyödyntäen kuntien maaseutuhallinto ja ELY-keskus arvioivat yhdessä, onko alue tukikelpoinen, onko siellä harjoitettu maataloustoimintaa vuosittain, täyttyykö talviaikaisen kasvipeitteisyyden vaatimus, mikä kasvilaji on kyseessä, onko kasvusto säilytetty ja hoidettu ehtojen mukaisesti, sekä onko nurmet niitetty 15.9. mennessä.

Satelliittikuvia käytetään varmistamaan, että peltotukiehdot täyttyvät. Niistä tarkastellaan viljelyn ja kasvustojen kehittymistä tukihakemuksen tehdyillä peltolohkoilla. Satelliittiseuranta mahdollistaa viljelijöille hakemusten muokkaamisen kasvukauden aikana tarpeen mukaan.

Tulkintaa vaativien GT-kuvien määrä kasvaa järjestelmän laajentumisen myötä. Kauhavan maaseutuhallinnossa tulee vuoden 2024 kokemusten perusteella olemaan noin 1000 kuvaa. Viljelijöille on tarjottava ohjeistusta ja muistutuksia kuvien ottamisesta, ja hallinnon tehtävänä on arvioida kuvat vuosittain.

Pinta-alatukien käsittely, mukaan lukien tarkistukset ja päätöksenteko, hoidetaan kokonaisuudessaan yhteistoiminta-alueilla. Lisäksi kuntien tehtäviin on tullut uutena hallinnollinen valvonta, joka aiemmin kuului yksinomaan ELY-keskuksille. Hakemuskäsittelyn ja valvonnan tarkka erottelu on poistunut, sillä pinta-alamonitorointi sisältää molempia elementtejä. Pinta-alamonitoroinnista syntyy hakemustarkisteita, joihin on puututtava ennen tukien maksamista. Hylätty ala aiheuttaa saman seuraamuksen kuin valvonnassa hylätty ala.

Maaseutuhallinnon tehtävät eivät ole vähentyneet vaan muuttaneet muotoaan. Jatkossakin tehtäviin kuuluu lisääntyvien valvonnallisten tehtävien lisäksi perinteinen neuvonta ja tukihakemusten käsittely. Neuvonta ja koulutus vaativat vuonna 2025 edelleen paljon työtä. Vuotta 2025 koskevat muutokset sisältävät joidenkin vaikeiden hakuvaatimusten lieventämistä ja ehtojen muuttamista. Näiden asioiden kouluttamiseen ja neuvontaan panostetaan myös vuodelle 2025. Yhteisen maatalouspolitiikan sääntöjen omaksuminen ja kertaaminen tulee edelleen vaatimaan työtä.

Ajantasainen tiedonvaihto viljelijöiden ja hallinnon välillä on olennaista. Viljelijöiden apuna on mobiilisoluvellus Vipu-mobiili, josta tulee jokaisen tukia hakevan viljelijän työkalu, jolla otetaan myös hallinnon pyytämät kuvat kasvustosta. Kuntien maaseutuhallinto joutuu antamaan henkilökohtaista opastusta sovelluksen käytössä. Lisäksi tulee tarjota neuvontaa sovelluksiin, joilla viljelijät seuraavat kasvitauteja, rikkakasveja ja tuholaisia. Tämä toiminta liittyy ympäristökorvauksen toimenpiteisiin.

Arvio työtehokkuudesta

Viranomaistehtävissä toimii neljä kokopäiväistä työntekijää ja yksi, joka työskentelee 80 % työajasta. Tehokkuus on valtakunnalliseen ja maakunnalliseen tasoon verrattuna hyvä. Suomessa maaseutuhallinnossa on vuonna 2023 yhteensä 254,72 henkilöä, ja sen kustannukset ovat 16 252 193 euroa. Tilojen määrä on 43 286, mikä tarkoittaa keskimäärin 375,46 euron kustannusta per tila.

Maakunnan muihin yksiköihin verrattuna toiminta on tehokasta, sillä niiden kustannukset ovat pääosin yli 400 euroa per tila. Kauhavalla viranomaistoiminnan kustannukset olivat vuonna 2023 keskimäärin 314 euroa per tila. Jatkossa pyritään säilyttämään sama tehokkuustaso.

Maaseutuhallinnon neuvonta ja hanketoiminta

Hanketoiminnassa mennään Kauhavan kaupunkistrategian mukaan. Yksi edunvalvonnan kärjistä on kauhavalaisen ruuan ja energiatuotannon kehittäminen. Toimenpiteenä on ajassa kehittyvän maatalouden edistäminen: biotalous, bioenergia, liitännäispalvelut ja yhteistyö.

Olemme mukana kehittämistoimenpiteissä, joilla alkutuotannon edellytyksiä Kauhavan hallintoyksikön alueella kehitetään edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti. Maatalousyrittäjiä aktivoidaan oman toimialan kehittämiseen, uusien liiketoimintamuotojen ja toimintamallien sekä innovaatioiden etsimiseen sekä hyödyntämiseen. Suurtuotannon tarpeisiin varaudutaan ja olemassa olevaa tuotantoalueiden kartoitusta päivitetään. Myös viljelijöiden jaksamista ja osaamista taloudellisesti hankalana aikana pyritään tukemaan.

Maaseutuelinkeinojen neuvottelukuntaa hyödynnetään pohdittaessa uusia kehittämistarpeita ja hankkeita.

Turkistuotantoon saatiin Suomen Yrittäjäopiston hallinnoima turkishanke, varaudutaan tämän Leaderhankkeen hankerahoitukseen.

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtävääalueina ovat

- Sivistystoimen hallinto
- Varhaiskasvatus ja esiopetus
- Perusopetus
- Lukiokoulutus
- Toisen asteen ammatillinen koulutus
- Henkilöliikennepalvelut

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on sivistysjohtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Kasvatus- ja opetuslautakunta	TA2025
Tuloarvio	1 603 500
Määräraha	24 111 960

Talouden kehitys	TP2023	TA2024	TA2025
Toimintatulot, ulkoiset	2 543 152	2 043 660	1 603 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	24 887 044	24 690 710	24 111 960
Toimintakate, ulkoinen	-22 343 892	-22 647 050	-22 508 460
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	2 543 152	2 043 660	1 603 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	32 313 775	32 809 210	31 492 600
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-29 770 623	-30 765 550	-29 889 100

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

1. Tarkoituksenmukaiset ryhmäkoot perusopetuksen osalta

Mittarit:

- Keskimääräinen oppilaiden lukumäärä/oppitunti, OPH:n ryhmäkokosuositusten toteutuminen %-osuutena kaikista oppitunneista

2. Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen lasten ja oppilaiden tuen oikea-aikaisuus ja resurssointi. Oppimisen tuen lakiuudistuksen henkilöstön koulutus ja käyttöönotto.

Mittarit:

- Asiakastyytyväisyyskyselyn keskiarvo
- Oppilaskohtainen ohjaajaresurssi perusopetuksessa
- Lakiuudistus: Tuen mallin käyttöönotto k/e

3. Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen, koulupudokkuuden ennaltaehkäisy koulunuorisotyön ja muun moniammatillisen yhteistyön edistäminen

Mittarit:

- Kouluterveyskysely
- Teaviisari
- Lukuvuosikysely koulun ja kodin välillä
- Koulupoissaolojen seuranta / oppilas

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoivaa, jossa tulee erityisesti painottaa pedagogiikkaa. Kaikilla lapsilla on oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen perheiden tarpeiden mukaisesti. Esiopetuksessa noudatetaan maakunnallista esiopetuksen suunnitelmaa.

Varhaiskasvatuksessa keskeiset toiminta-alueet tulevat valtakunnallisesta sekä paikallisesti laadittavasta varhaiskasvatussuunnitelmasta. Paikallisesti painotetaan pedagogisessa toiminnassa mm. lähialueiden hyödyntämistä tutustumiskohteina ja eteläpohjalaisen kulttuuriperinteen ja –tietouden vaalimista. Osana varhaiskasvatustoiminnan kehittämistä on jatkettu Ihmeelliset vuodet – menetelmän käyttöönottoa ja henkilöstön kouluttamista. Varhaiskasvatuksen digitalisaatiota ja sähköisiä palveluita kehitetään ja uusia toimintoja otetaan käyttöön vuoden 2025 aikana lisäämällä yksiköiden tietokonekantaa ja kouluttamalla henkilöstöä. Myös S2 (suomi toisena kielenä) -toiminnan kehittämistä jatketaan vuonna 2025.

Kauhavan kaupunki järjestää varhaiskasvatuspalveluita päiväkotihoidossa ja perhepäivähoidossa kunnallisena palveluna. Vuorohoitoa järjestetään arkipäivisin kaupungin jokaisessa neljässä taajamassa. Viikonloppujen ja arkipyhien aikainen vuorohoito on keskitetty Kirkkorannan ja Ylihärjän päiväkoteihin 11/2024 alkaen. Esioppilaiden tarvitsema esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus järjestetään samassa yksikössä kuin esiopetuskin.

Kapasiteettitiedot	2025	2024	2023	2022	2021	2020
Päiväkodit	7	7	7	6 (7)	6 (7)	6 (7)
Perhepäivähoitajat	12	13	14	15	17	26
Lastenhoidon tuen piirissä lapsia		120	155	109	107	260

Syntyneet lapset vuosittain (vuoden 2024 on sisältää syntyneet lapset 1.10.2024):

10/2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
62	108	92	108	105	102	115

Kauhavalla lasten syntyvyys on laskussa, mikä oleellisesti tulee tulevaisuudessa vaikuttamaan varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen. Valtioneuvoston tavoitteena on varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen lähes 90 prosenttiin ikäluokasta. Kauhavalla 1 - 2 –vuotiaiden osallistumisaste vaihtelee syntymävuodesta riippuen 39–57 prosentin välillä, alle vuoden vanhoja (2024 syntyneitä) on varhaiskasvatuksessa muutama lapsi. Osallistumisaste 3-5 –vuotiaiden varhaiskasvatuksessa on noin 84-87 prosenttia ikäluokasta. Esiopetukseen osallistuu koko ikäluokka. Esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvien määrä on tällä hetkellä 80 prosenttia ikäluokasta. Päiväkotien käyttöastetta on lisännyt jonkin verran Kauhavalle asettautuneet monikulttuuristen perheiden lapset.

Kauhavan kaupunki tuottaa varhaiskasvatuspalveluita yhteistoimintasopimuksen mukaisesti myös Evijärven kunnalle. Evijärvellä työskentelevä varhaiskasvatuksen henkilöstö on Kauhavan kaupungin palveluksessa.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Haasteena taloussuunnitelmakaudella tulee olemaan lapsimäärien vaikutusten arviointi ja toimenpiteet varhaiskasvatuspalveluissa. Huolimatta pienentyvistä ikäluokista, on ikäluokakohtainen osallistumisaste noussut. Henkilöstön määrän arviointia toteutetaan jatkuvasti huomioiden varhaiskasvatuslain edellyttämät työntekijämitoitukset, eläköityvien työntekijöiden vakanssien täyttämisen tarpeet sekä tulossa oleva henkilöstörakennemuutos, jonka myötä osa työtehtävistä muuttuvat varhaiskasvatuksen sosionomien tehtäviksi.

Varhaiskasvatuslaissa (1.8.2018) säädetään tarkemmin henkilöstön mitoituksesta, jonka mukaan varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien määrä tulee lisääntymään ja vastaavasti lastenhoitajien määrä vähentymään. Näiden muutosten läpiviemiseen on siirtymäsäännökset, joiden mukaan henkilöstömitoitus tulee olla lain mukainen 1.8.2030 mennessä. Muutokset tehdään huomioimalla eläköitymiset sekä muut varhaiskasvatuksen rakenteet ja toimintayksikköjen määrällinen tarve. Varhaiskasvatuslakiin tuli 1.8.2021 voimaan tiukennus henkilöstömitoituksesta ja siitä poikkeamisesta. 1.8.2022 tuli voimaan uusi lakimuutos liittyen varhaiskasvatuksessa järjestettävään tukeen kolmitasoisen tuen myötä, mikä edellyttää riittävän henkilöstömäärän arviointia lähivuosina.

Perusopetus

Lukuvuonna 2024–2025 perusopetusta vuosiluokille 1–6 järjestetään Alahärmän yhtenäiskoulussa, Kauhavan yhtenäiskoulussa, Korttesjärven yhtenäiskoulussa, Kosolan koulussa, Voltin koulussa ja Ylihärmän yhtenäiskoulussa. Näissä järjestetään myös aamu- ja iltapäivätoimintaa. Perusopetusta vuosiluokille 7–9 järjestetään Alahärmän yhtenäiskoulussa, Kauhavan yhtenäiskoulussa, Korttesjärven yhtenäiskoulussa ja Ylihärmän yhtenäiskoulussa.

Kapasiteettitiedot, perusopetus:

Alakoulujen kapasiteettitiedot	2024- 2025	2023- 2024	2022- 2023	2021- 2022	2020- 2021
Alakouluja 31.12.	2	3	3	5	5
Perusopetuksen oppilaat	216	362	367	614	647
Tuntikehys	428,5	756,5	796,5	1.193	1.256,5

Yhtenäiskoulujen kapasiteettitiedot	2024- 2025	2023- 2024	2022- 2023	2021- 2022	2020- 2021
Yhtenäiskouluja 31.12.	4	3	3	2	2
Perusopetuksen oppilaat	1.276	1.043	1.056	750	771
Tuntikehys	2.836,9	2.269	2.135	1.521,4	1.479,7

Yläkoulujen kapasiteettitiedot	2024- 2025	2023- 2024	2022- 2022	2021- 2022	2020- 2021
Yläkouluja 31.12.	0	1	1	2	2
Perusopetuksen oppilaat	0	127	135	259	260
Tuntikehys	0	386,1	363	818	586,5

Tuntikehykseen on sisällytetty rehtorien ja opinto-ohjaajien opetusvelvollisuustuntimäärä yleis- tai erityisopetukseen lukuvuodesta 2018–2019 alkaen. Nämä opetusvelvollisuustuntimäärät sisältyvät koululle myönnettyyn kokonaistuntimäärään / tuntikehykseen.

Lukuvuoden 2025–2026 tuntikehys päätetään keväällä 2025.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Ylihärman koulukeskuksen uusi yläkoulurakennus valmistuu marraskuussa 2024 ja se otetaan opetuskäyttöön vuoden 2025 alusta.

Kevätlukukaudella 2025 toteutetaan yksi määräaikaisen joustavan perusopetuksen (JOPO) kokeilu 7 – 9 vuosiluokkien yhteydessä. Joustavan perusopetuksen toiminta tukee oppilaita perusopetuksen oppimäärän suorittamisessa, toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä pitkällä tähtäimellä työelämään sijoittumisessa sekä syrjäytymisen ehkäisemisessä. JOPO-opetuksen mahdollinen jatkuminen arvioidaan syksyllä 2025 vuoden 2026 henkilöstösuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman uusi tuntijako tulee voimaan 1.8.2025. Luku-, kirjoitus- ja laskutaitojen vahvistamiseen tarkoitetuista lisätunneista annetun asetuksen (286/2024) mukaan vuosiluokilla 1-2 sekä äidinkielen ja kirjallisuuden että matematiikan opetusta lisätään yhdellä vuosiviikkotunnilla ja vuosiluokilla 3-6 äidinkielen opetusta lisätään yhdellä vuosiviikkotunnilla. Yhteensä opetuksen määrä vuosiluokilla 1-6 lisääntyy siten kolme vuosiviikkotuntia. Tuntijakouudistuksessa ei lisätä opetussuunnitelman sisältöjä, vaan annetaan aikaa asioiden oppimiseen.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tukea ollaan uudistamassa. Perusopetuslain muutoksen myötä Opetushallitus päivittää sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet. Paikalliset opetussuunnitelmat täytyy päivittää perusteiden mukaisesti ennen elokuuta 2025. Uudistuksen kustannusvaikutukset tiedetään vasta, kun perusopetuslain muutos on hyväksytty. Tavoitteena on, että eduskunta päättää lakimuutoksesta loppuvuoden 2024 aikana ja että muutos astuu voimaan 1.8.2025.

Lukiokoulutus

Kauhavalla lukiokoulutusta antavat Härman lukio ja Kauhavan lukio. Lukuvuoden 2024–2025 osalta syksyllä 2024 Härman lukiossa oli 55 opiskelijaa ja Kauhavan lukiossa 167 opiskelijaa. Kaikki ikäluokat opiskelevat uuden opetussuunnitelman mukaisesti. Molemmat lukiot syventävät opiskelijoiden ja opettajien osaamista sähköisen ylioppilaskokeen toteuttamisessa sekä tekoälyn käytössä niin laitteiston, koulutuksen kuin harjoituskokeiden osalta. Molemmissa lukioissa toimii liikunnan monilajiryhmät.

Lukuvuoden 2024–2025 alusta Härman ja Kauhavan lukioissa on yksi yhteinen rehtori, joka vastaa molemmista lukioista. Tällä ratkaisulla tavoitellaan taloudellisen säästön lisäksi myös erilaisten yhteistyömuotojen monipuolistamista.

Härmän lukion opiskelijat voivat ottaa opinto-ohjelmaansa Opinlakeus-verkoston, Härmänmaan musiikkiopiston tai muun 2. asteen oppilaitoksen kurssia sen mukaan mitä opetussuunnitelmassa määrätään. Kyseeseen tulevat muun muassa niin sanotut harvinaiset kielet tai sellaiset oppiaineet, joita lukion vähäisen valinnan vuoksi ei voida toteuttaa.

Molemmat lukiot ovat mukana Kauhavan kaupungin hallinnoimassa hankkeessa "Lakeuden lukioiden opimisen tuen kehittäminen". Se jatkaa osittain edellisen lukuvuoden "Lisää laatua Lakeuden lukioihin" -hanketta, jonka aikana jokaiselle hankelukiolle tuotettiin laatustrategia. Hankekoulut saivat uuden hankkeen toteuttamiseksi 108 000 euron valtionavustuksen. Hankerahoilla on palkattu määräaikainen erityisopettaja, jonka tavoitteena on kehittää samanaikaisopetusta ja ryhmämuotoista opetusta, mutta myös lisätä yksilötukea lukio-opiskelijoille.

Molemmat lukiot työstävät yhteistyössä Suomen Yrittäjäopiston, kauhavalaisten yrittäjäjärjestöjen ja mahdollisesti muiden yhteistyökumppanien kanssa yrittäjyyskasvatukseen liittyvän hankkeen lukuvuoden aikana. Lukiot pyrkivät myös käynnistämään varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen kanssa yhteistyön Kauhavan kaupunkistrategiassa mainitun yrittäjyyskasvatuspolun rakentamiseksi varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ja mahdollisesti jopa korkea-asteelle.

Toisen asteen ammatillinen koulutus

2. asteen ammatillisesta koulutuksesta vastaavat Seinäjoen koulutuskuntayhtymä ja Järviselän koulutuskuntayhtymä. Näillä koulutuksen järjestäjillä ei ole toimipaikkaa Kauhavan kaupungin alueella. Talousarvioon ei sisälly rahoitusosuutta ao. kuntayhtymien menoihin.

Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatulautakunnan tehtäväalueet:

- Elämänlaatu palveluiden hallinto
- Kirjastopalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Liikuntapalvelut
- Museopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Vapaa sivistystyö
- Taiteen perusopetuksen musiikin laaja oppimäärä

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on sivistysjohtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Elämänlaatulautakunta	TA2024
Tuloarvio	450 120
Määräraha	3 129 510

Talouden kehitys	TP2023	TA2024	TA2025
Toimintatulot, ulkoiset	419 736	464 250	450 120
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	2 970 042	3 085 660	3 129 510
Toimintakate, ulkoinen	-2 550 306	-2 621 410	-2 679 390
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	419 736	464 250	450 120
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	4 977 248	4 778 380	5 361 980
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-4 557 512	-4 314 130	-4 911 860

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

1. Kuntalaisten omaehtoisen liikunnan ja liikkumisen tukeminen ja lisääminen.

Mittari ja tavoitetaso:

- Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä: 11 ryhmää viikossa ja liikuntatapahtumia 12 vuodessa, keskimäärin tapahtuma kuukaudessa. Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä kaikille kuntalaisille, ja erityisesti erilaisille kohderyhmille (työttömät, opiskelun ulkopuolella olevat nuoret ja ylipainoiset sekä seuratoiminnan ulkopuolella olevat lapset ja nuoret). Teaviisari, osallistuminen ja sitoutuminen.

2. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen taiteen, kirjallisuuden ja kulttuurin keinoin

Mittari ja tavoitetaso:

- Matalan kynnyksen taide- ja kulttuurisisältöiset kerhot, tapahtumat ja kokoontumiset kaupunginosittain lapsille, nuorille ja perheille. Säännöllisesti järjestettävät satutuokiot

kaikissa kirjastoissa, kirjavinkkaukset ja kirjailijavierailut koululaisille sekä kirjallisuuteen ja kulttuuriin liittyvät teematapahtumat 1-2 kertaa vuodessa kaikille kuntalaisille. Teaviisari, osallistuminen, lukutaito.

3. Kuntalaisten osallisuuden lisääminen

Mittari ja tavoitetaso:

- Osallistavaa toimintaa 4- 6 kertaa vuoden aikana poikkitaiteellisesti elämänlaatupalveluiden yhteistyönä (esim. työpajat, yhteisötaide, graffitikurssi, toiminta-, teema- ja ulkoilupäivät).

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Elämänlaatupalveluiden hallinto

Tehtäväalueeseen sisältyvät elämänlaatupalveluiden hallinnon lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä ehkäisevä päihdetyö. Elämänlaatupalveluissa on kaksi viranhaltijaa, kirjastopäällikkö ja musiikkiopiston rehtori. Härmänmaan musiikkiopiston rehtori toimii määräaikaisena viranhaltijan voimin lukuvuoden 2024-2025. Kirjastopäällikön vastuulla on kirjaston toiminta. Vuoden 2025 aikana tulee ratkaistavaksi myös miten koko elämänlaatupalvelujen esihenkilötehtävät hoidetaan ja miten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön tarvittavan lisäresurssi ratkaistaan. Talousarviovuoden 2024 aikana elämänlaatupalvelujen esihenkilötehtävät on hoidettu määräaikaisin ratkaisuin. Vuoden 2024 ensimmäisen puoli vuotta Härmänmaan musiikkiopiston rehtori vastasi musiikkiopistosta, kirjastopäällikön vastuulla ovat olleet muut elämänlaatupalvelut pl. musiikkiopisto. Vuoden jälkimmäisen puolen vuotta, esihenkilötehtävät ovat olleet jaettuna siten, että elämänlaatupalvelujen lähiesihenkilön tehtävät ovat olleet hankekoordinaattorin vastuulla ja sivistysjohtaja on vastannut kirjaston ja musiikkiopiston esihenkilötehtävistä sekä koko elämänlaatupalvelujen esihenkilötehtävistä, joissa on tarvittu viranhaltijan toimivaltaa.

Elämänlaatulautakunta ja sen alaiset palvelualueet tarjoavat Kauhavan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia laadukkaaseen ja monipuoliseen vapaa-ajanviettoon, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Elämänlaatupalveluiden kaikilla palvelualueilla panostetaan hyvään yhteistyöhön omien toimijoiden lisäksi kuntalaisten, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa. **Tavoitteena on ottaa käyttöön yksi yhteinen tapahtumakalenteri koko Kauhavan alueella.**

Tehtäväalueeseen sisältyy Harrastamisen riemua kaikkialla -hankkeen menot ja siihen saatava 80 prosentin valtionavustus. Hankkeen kautta järjestetään koululaisille erilaisia kerhoja ja liikuntamahdollisuuksia. Hankkeen budjetista osa kohdistetaan käytettäväksi Kauhavan jäähallin tarjoamiin harrastusmahdollisuuksiin tutustumiseen. Elämänlaatulautakunnan alaisia hankkeita on muitakin. Hanketoiminnan myötä edistetään koulupäivän aikaista liikkumista Move all day- hankkeella, koulunuorisotyötä edistetään koulunuorisotyötä Kauhavalla –hankkeella sekä liikunnallista elämäntapaa Kärrynpyörää kaiken ikää 2 – hankkeella. Hankkeiden avulla on mahdollista monipuolistaa ja kokeilla erilaisia toimintoja, jotka edistävät esimerkiksi liikunnan lisäämistä arkeen.

Hyvinvoinnin edistämistyön resurssointi on huomioitu elämänlaatulautakunnan osalta. Elämänlaatulautakunta esitti ja päätti 28.8.2024 kokouksessaan, että Kauhavan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön tulee saada lisäresurssia elämänlaatupäällikön palkkaamisen myötä. Kunnalla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalvelut toteuttavat kirjastolain (1492/2016) yleisille kirjastoille määrittelemiä tehtäviä. Kirjastot tarjoavat pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitävät monipuolista ja ajantasaista kokoelmaa, edistävät lukemista, lukutaitoa ja kirjallisuutta, tarjoavat tietopalvelua, digiopastusta ja ohjausta sekä tiloja työskentelyyn, oppimiseen ja harrastamiseen. Kirjastot tarjoavat ajantasaiset, laadukkaat ja alueellisesti samanarvoiset kirjastopalvelut kaikille kauhavalaisille ikään tai varallisuuteen katsomatta. Omalla toiminnallaan kirjastot parantavat kuntalaisten elämänlaatua, lisäävät hyvinvointia, vahvistavat osallisuutta ja ehkäisevät syrjäytymistä. Jo ennestään laajojen aukioloaikojen lisäksi omatoimipalvelut kaikissa neljässä toimipisteessä sekä kirjastoautopalvelut lisäävät kirjaston lakisääteistä käytettävyyttä ja saavutettavuutta. Kirjastoauto on tärkeä erityisesti haja-asutusalueen asukkaille, mutta sen palvelualueeseen kuuluvat myös päiväkodit ja koulut.

Kulttuuripalvelut ja kotiseututyö

Kulttuuripalvelut järjestävät konsertteja, näyttelyitä sekä eri taiteenaloihin ja kotiseututyöhön liittyviä tapahtumia ja tilaisuuksia koko Kauhavan kaupungin alueella. Kulttuuripalvelut toteuttavat kulttuurikasvatussuunnitelmaa yhdessä kirjasto- ja museopalveluiden kanssa. Luodaan kaikenikäisille kuntalaisille mahdollisuus kokea taide-elämyksiä sekä harjoittaa ja toteuttaa omaa luovuuttaan. Kulttuuripalvelut tekevät laajaa yhteistyötä muiden paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Pääkirjaston yhteydessä oleva Galleria Kaari —näyttelytila tuottaa näyttelyitä, mahdollistaa taidekasvatusprojekteja sekä lisää elämänlaatu- palveluiden eri toimijoiden yhteistyötä.

Kulttuuripalveluihin varataan määrärahat sekä isojen kulttuuritapahtumien avustuksiin että yleis- ja kohdeavustuksiin. Lisäksi Kauhavan elämänlaatulautakunta myöntää vuosittain Kauhavan kulttuuripalkinnon. Avustuksiin on varattu yhteensä 43.600 euroa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut tukevat monipuolisesti kuntalaisten liikuntaharrastuksia, liikunta- ja urheiluseurojen kilpailutoimintaa sekä kuntalaisten omaehtoista liikuntaharrastusta. Liikuntapalvelut järjestävät ohjattua liikuntaa, liikuntatapahtumia, -kampanjoita ja -ryhmiä yhdessä yhdistysten ja seurojen kanssa. Kaupungin liikuntapaikkarakentamisessa ja sen suunnittelussa liikunnanohjaajat ovat aktiivisesti mukana. Lähi- ja ulkoliikuntapaikkoja kehitetään ja niitä markkinoidaan.

Hankerahoituksen avulla on mahdollista täydentää ja monipuolista palveluvalikoimaa, kuten tuottamalla liikunnanohjausta ostopalveluna. Liikuntapaikkaselvitys on aloitettu vuoden 2024 aikana, mutta se vaatii toimenpiteitä myös vuonna 2025. Liikuntapaikkaselvitystä on tarkoitus hyödyntää myös osana matkailumarkkinointia sekä talousarviovalmistelua.

Liikuntapalveluiden avustukset jakautuvat ohjaaja-, kohde- ja yleisavustuksiin sekä urheilijastipendeihin. Em. avustuksiin on varattu yhteensä 136.000 euroa.

Museopalvelut

Museopalvelut tallentavat alueen historiaa ja kulttuuria ja mahdollistavat siihen tutustumisen. Museokohteita Kauhavalla on useita niin omassa omistuksessa kuin yksityistenkin omistamana. Museopalveluilla on tiivistä yhteistyötä kotiseutumuseoiden ja muiden museokohteita ylläpitävien yhdistysten kanssa

Kauhavan kaupungilla on kaksi ammatillisesti hoidettavaa museota; Puukko- ja tekstiilimuseo sekä Suomen Jääkärimuseo. Suomen Jääkärimuseo on Suomen ainoa jääkäriliikkeeseen keskittyvä museo. Se tekee tiivistä yhteistyötä jääkäreiden koulutuskaupunkina toimineen Hohenlockstedtin kanssa. Puukko- ja tekstiilimuseo puolestaan edustaa alueen käsityöperinnettä ja sen historiaa sekä merkityksellinen osa Kauhavan käsityökaupunki-imagoa.

Nuorisopalvelut (sisältäen ennalta ehkäisevän ja etsivän nuorisotyön sekä Ohjaamon ja nuorisovaltuuston)

Kauhavan nuorisopalvelut luovat edellytyksiä viihtyä, toimia ja harrastaa koko Kauhavan alueella:

- toteuttamalla nuorisotilatoimintaa joka kaupunginosassa
- tekemällä koulunuorisotyötä yläkouluilla, sekä peruskoulun nivelvaiheissa
- edistämällä nuorisotiedotusta
- ehkäisemällä syrjäytymistä kannustamalla monipuolisiin harrastuksiin
- toteuttamalla erilaisia nuorisotapahtumia
- edistämällä yhteistoimintaa yhdistysten ja kaupungin kesken
- myöntämällä toiminta-avustuksia nuorisotyötä tekeville yhdistyksille ja järjestöille
- avustamalla nuorten omaa tiedotusta ja elinolojen parantamista yhdessä nuorisovaltuuston kanssa
- tekemällä jalkautuvaa nuorisotyötä alueen suurempiin tapahtumiin

Etsivää nuorisotyötä toteutetaan Kauhavan kaupungin lisäksi Evijärven ja Lappajärven kunnissa. Etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkaamiseen saadaan vuosittain valtionavustusta.

Nuorisopalveluiden yleis-, kohde- ja ohjaaja-avustuksiin varataan määrärahat samoin kuin erityisavustusta ostopalvelusopimuksiin. Avustuksiin on varattu yhteensä 55.000 euroa kesäduuniin, Härmänmaan 4H-yhdistykselle ja loput yleis-, kohde-, ja ohjaaja-avustuksiin.

Ohjaamo Kauhava tarjoaa palveluja myös Lappajärven ja Evijärven kuntien alueelle. Ohjaamokoordinaattorina toimii nuoriso-ohjaaja.

Nuorisovaltuusto toimii toimintasääntönsä mukaisesti nuoriso-ohjaajan ohjauksessa.

Härmänmaan musiikkiopisto (taiteen perusopetuksen palvelut)

Härmänmaan musiikkiopisto on taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta antava lakisääteinen oppilaitos. Härmänmaan musiikkiopisto toimii Kauhavan kaupungin kaikissa kaupunginosissa sekä Lappajärven kunnassa.

Opiskelija saa perusopintojensa päätteeksi taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen. Perusopintojen jälkeen opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän syventävät opinnot.

Kaupunki saa opetuksen järjestämiseen valtionosuutta opetustuntimäärän (11.326 tuntia) ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Valtionosuuden saamisen ehtona on valtionosuustuntien toteutuminen vähintään myönnettyjen valtionosuustuntien mukaisesti vuosittain.

Järvilakeuden kansalaisopisto

Kauhavan kaupungin rahoitusosuus kansalaisopiston vuoden 2025 toimintaan on 170.000 euroa.

Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan tehtäväalueet:

- Tekninen hallinto
- Rakennuttaminen
- Tilapalvelut
- Yhdyskuntatekniikka

Kaupunginvaltuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on tekninen johtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Tekninen lautakunta	TA2025
Tuloarvio	2 428 370
Määräraha	10 649 600

Talouden kehitys	TP2023	TA2024	TA2025
Toimintatulot, ulkoiset	2 335 471	2 256 460	2 428 370
Valmistus omaan käyttöön	81 918	88 990	96 770
Toimintamenot, ulkoiset	11 551 361	10 957 510	10 649 600
Toimintakate, ulkoinen	-9 133 972	-8 612 060	-8 124 460
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	13 769 592	15 135 300	15 141 790
Valmistus omaan käyttöön	81 918	88 990	96 770
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	13 866 228	14 479 400	14 141 290
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-14 719	744 890	1 097 270

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

1. Palveleva liikenneverkko

Mittarit ja tavoitetaso:

- Alempiasteisen liikenneverkon kunnon edistäminen: avustettavia hankkeita 10 km/ vuosi
- Kaavateiden kunnon parantaminen: perusparannusta 0,5 km/ vuosi

2. Kasvatus- ja koulutus turvallisessa ympäristössä

Mittarit ja tavoitetaso:

- Terveiden ja toimivien oppimisympäristöjen ylläpito: huolletaan kiinteistöjä suunnitelmien mukaisesti ja korjataan ennakoivasti
- Kouluruokailussa lähiruuan suosiminen: lähiruuan osuus 85 %
- Monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet: ylläpidetään hyvätasoisia ja houkuttelevia lähiliikunta- ja harrastustiloja sekä yhdistysten kokoontumistiloja

3. Vahva kuntatalous

Mittarit ja tavoitetaso:

- Investointien suunnittelu, tiukka budjettiseuranta ja budjetissa pysyminen: ei budjetin ylityksiä
- Käyttämättömistä kiinteistöistä luopuminen: toimeenpannaan päätökset kiinteistöjen käyttötarkoituksista, myynnistä ja purkamisesta
- Erilaisten avustusten ja hankerahoitusmahdollisuuksien tehokas hyödyntäminen yhteistyössä 3. sektorin kanssa: haetaan valtionavustuksia omiin hankkeisiin ja tuetaan 3. sektorin hankkeita suunnitteluvaiheessa

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Tekninen hallinto

Tehtäväalueelle on budjetoitu teknisen lautakunnan ja -toimiston kulut. Hallinnossa työskentelee vuonna 2025 tekninen johtaja ja rakentamispäällikkö 70 prosentin työpanoksella. Tekninen lautakunta kokoontuu 8-9 kertaa vuodessa.

Rakennuttaminen

Alahärmän koulu ja kirjasto hanke jatkuu vielä yläkoulun pihojen osalta 2025 määrärahojen puitteissa.

Ylihärmän yläkoulun luokkatilat ja liikuntasali valmistuvat vuoden 2024 loppuun mennessä. Vanha yläkoulu puretaan ja sen tilalle rakennetaan uusi ruokasali ja oppilashuollon tiloja vuoden 2025 aikana. Purku ja rakennustöiden vuoksi Ylihärmän koulukeskuksen palvelukeittiö ei ole käytössä vuonna 2025, joten lämmin ruoka tuodaan Alahärmästä koko vuoden ajan. Tilapäisenä ruokailutilana toimii osa liikuntasalista. Oppilashuollon tilat toimivat väliaikaisesti kaupungin omissa parakkitiloissa sekä yläkoulun opettajien taukotiloissa.

Kaupungintalon peruskorjaushanke alkaa vuoden 2024 marraskuussa ja päättyy rakennustöiden osalta keuhällä 2025.

Tilapalvelut

Tilapalveluiden käyttötalousbudjetissa on huomioitu vuoden 2025 aikana tapahtuvat muutokset Ylihärmän koulukeskuksen osalta. Uusi yläkoulu otetaan käyttöön tammikuun alussa, vanhan yläkoulun purkukustannukset on huomioitu käyttötalouspuolella ja väliaikaisia ratkaisuja joudutaan tekemään sekä ruokailutilojen järjestämisessä koko vuoden ajan, että musiikkiopiston ja valmistavan opetuksen tilojen kanssa alkuvuodesta. Alahärmän koulukeskuksen osalta säästötavoitteet toteutuvat sitä mukaa, kun tarpeettomasta rakennusmassasta päästään eroon. Esimerkiksi keittiömoduulin vuokrasopimus päättyy alkuvuodesta. Kauhavan vanha terveyskeskus on laitettu kylmilleen, mutta purkuun varattu määräraha on karsittu vuodelta 2025. Hallinnon keskittäminen on huomioitu käyttötalousmenoissa elokuusta lähtien uuden kaupungintalon osalta. Keskuskeittiön osalta toiminta alkaa täysipainoisesti vuoden 2025 alussa. Lopulliset säästöt saavutetaan, kun loputkin jakelukeittiöt ja Tiheikön päiväkotit poistuvat.

Puhtauspalvelujen tavoitteena on edelleen laadukas ja taloudellinen siivoustoiminta. Puhtauspalvelut tarjoaa muille hallintokunnille myös sovittuja oheispalveluja. Oma tuotantoa täydennetään ostopalveluilla.

Henkilöstön jaksamiseen panostetaan pyrkimällä tasapuolisesti jaettuuihin työalueisiin ja mahdollisuuksien mukaan työnkiertoon sitä haluaville.

Kiinteistöjä peruskorjataan kiireellisyys ja annetut määrärahat huomioiden. Hyvinvointialueen kiinteistöjen osalta tehdään kiireellisimpiä korjauksia, lopullisia päätöksiä odoteltaessa.

Kapasiteettitiedot / Asunnot ja toimitilat	2025	2024	2023	2022
Kaupungin suoraan omistamien rakennusten lukumäärä	78	80	83	85
Kaupungin omistamien rakennusten tilavuus, m ³	423.429	416.149	428.909	439.312
Kaupungin omistamien rakennusten kerrosala, m ²	89.231	87.545	90.370	92.065
Lämmitettävien rakennusten lkm	59	60	63	73
Lämmitettävien rakennusten tilavuus, m ³	423.429	401.077	413.837	435.521
Ruokapalvelu	2025	2024	2023	2022
Valmistuskeittiöiden lukumäärä	1	1	2	4
Palvelukeittiöiden lukumäärä	8	8		
Jakelukeittiöiden lukumäärä	4	4	10	26
Kouluaterioiden lukumäärä, kpl	360.160	371.750	377.910	393.880
Kaksineuvoiselle myydyt ateriat, kpl	0	0	0	96.900
Päiväkotiaterioiden lkm	281.440	283.030	314.574	327.660

Yhdyskuntateknikka

Yhdyskuntateknikan tavoitteena on lisätä kaupunkilaisten liikkumismahdollisuuksia autoilun sijasta pyöräilyyn ja kävelyyn. Vuosittain pyritään rakentamaan uusia kevyenliikenteenväyliä 1–3 km, mutta vuodelle 2025 ei ole tulossa määrärahaa. Katuvalaistusta uusitaan led-valoiksi 10 kilometrin (1–2) katuvälokeskuk-
sen vuosivauhtia. Liikuntapaikat sekä leikkipuistot pidetään vähintään nykyisellä tasolla. Katuinfraa perus-
parannetaan yhteistyössä Kauhavan Vesi Oy:n ja Kauhavan Kaukolämpö Oy:n kanssa. Vuoden 2025 aikana
aloitetaan Kauhavan Kauppatien saneerausta. Myös Vääpelikylän katuverkoston suunnittelu saneeraus
sekä Torialueen suunnittelu käynnistyy Kauppatien alitusten osalta.

Yksityisteiden tiekuntien aktivointia jatketaan edelleen ja yhdessä tiekuntien kanssa pyritään saamaan val-
tion avustuksia. Kaupunki osallistuu yksityisteiden perusparannushankkeisiin määrärahojen puitteissa.
Kaavateiden asfaltointeja toteutetaan tarpeen mukaan, määrärahojen riittäessä.

Mäki-Hannuksen kaava- alueen 1-vaiheen rakentamista valmistellaan.

Suunnitelmat laaditaan Louhikon?, Ruusutien, Roihankujan sekä Oskarintien osalta.

Yksityisteiden kunnossapidon avustusta jatketaan. Avustuksiin on varattu 100.000 euroa.

Tavoitteena on nolla liikennevahinkoa vuoden 2025 aikana.

Saatujen määrärahojen puitteissa pyritään jatkamaan Kauhavan urheilupuiston laajentamista heittopaikan
sekä katsomon suunnittelun osalta. Kitkan urheilukeskuksen frisbee-golf radan heittopaikat uusitaan. Yli-
viitalan urheilukeskuksen perusparantamisen suunnittelu aloitetaan ja Vallamin latupohjaa perusparanne-
taan.

Viheralueiden ja puistojen määrä ja myös koko on kasvanut yli 30 %:a viimeisen viiden vuoden aikana. Tämän lisäksi kesäkukkaistutusten määrää on lisätty huomattavasti päätösten ja pyyntöjen perusteella. Myös muilta osin työn määrä on lisääntynyt (esim. roskisten, hankerahoituksella toteutettujen toiminnallisten puistojen määrä).

Samaan aikaan ei kuitenkaan ole lisätty henkilöstömäärää eikä määrärahoja kausihenkilöstön palkkaamiseen. Myös kesätyöntekijöiden saatavuus on heikentynyt vuosi vuodelta palkkatason jäätyä merkittävästi jälkeen muista kesätyönantajista ja kausityöntekijöitä on tällä hetkellä 3-5 henkilöä vähemmän hoitotason ylläpitämiseen nähden. Ostopalvelun tarjoajia on etsitty tuloksettomana. Henkilöstövajaus vaikuttaa suoraan hoitotasoon. Koska resursseja ei kaupungin taloudellisesta tilanteesta johtuen voida lisätä, joudutaan hoitotasoa laskemaan edelleen.

Mukautus toteutetaan käyttämällä kaupungin puistoille ja viheralueille sopeutettua hoitotasoluokitusta sekä vähentämällä kesäkukkaistutuksia vastaamaan käytettävissä olevia henkilöstöresursseja. Ympäristöhoito painottuu ainoastaan taajamien ydinkeskustoihin ja toiminta keskittyy lakisääteisten toimintojen tekemiseen (mm. leikkipuistojen tarkastukset).

Myös liikunta-alueiden hoidossa nykyiset resurssit ovat alimitoitettut. Erityisesti haasteita aiheuttaa liikuntapaikkavastaavan puute, mutta myös osaltaan vajaa hoitajaresurssi. Tämä vaikuttaa myös vuoden 2025 aikana hoitotasoon ja hoidon oikea-aikaisuuteen. Hoitajaresurssia saadaan paikattua ostopalveluilla, mutta liikuntapaikkavastaavan työtä ei.

Kapasiteettitiedot	2025	2024	2023	2022
<i>Liikenneväylät</i>				
Kaupungin kunnossapitämät kaavatiet, km	173	173	173	172
Asfaltoidut kaavatiet, km	127	126	125	124
Kaupungin kunnossapitämät yksityistiet, km	430	430	428	428
Avustettavat yksityistiet, km	200	200	200	200
Kaupungin hallussa oleva tievalaistus, km	79	78	77	77
<i>Puistot ja yleiset alueet</i>				
Kaavoitettujen puistojen pinta-ala, ha	315	315	315	314
<i>Metsätilat</i>				
Kaupungin omistaman metsän pinta-ala, ha	866	858	858	855

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan tehtäväalueet:

- Ympäristötoimen hallinto
- Maankäyttö ja ympäristö
- Rakennusvalvonta ja asuntotoimi

Kaupunginvaltuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on tekninen johtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Ympäristölautakunta	TA2025
Tuloarvio	237 500
Määräraha	920 640

Talouden kehitys	TP2023	TA2024	TA2025
Toimintatulot, ulkoiset	167 770	247 500	237 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	675 094	884 140	920 640
Toimintakate, ulkoinen	-507 324	-636 640	-683 140
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	179 296	247 500	237 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	830 143	989 160	1 024 720
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-650 848	-741 660	-787 220

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

1. **Asiantuntevan ja lainmukaisen viranomaispalvelun saatavuus kaikilla osa-alueilla. Lupahakemukset johtavat lainmukaiseen päätökseen.**
Mittarit ja tavoitetaso:
 - Ennakkoneuvonta: Riittävä neuvonta ennen lupahakemuksen jättämistä
 - Pätevä henkilöstö: Säännöllinen koulutus >5 päivää / henkilö /vuosi
 - Asuntotoimen palvelujen taloudellinen ja tehokas tuottaminen: Energia- ja korjausavustusneuvontaa
 - Riittävä henkilöstömäärä: Palvelut saadaan tuotettua ajantasaisesti ja lainmukaisesti

2. **Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun palvelut tuotetaan tehokkaasti, sähköistä asiointia hyödyntäen.**
Mittarit ja tavoitetaso:
 - Rakennuslupien kustannukset / lupa: kustannus ei ylitä määriteltyä taksumaa
 - Rakennuskannan dokumentointi ja rakennuskannan ajantasaistaminen
 - Rakennuslupien käsittelyaika: alle 30 vrk
 - Tiedottamisen lisääminen ajankohtaisissa asioissa sekä yleisesti että rajatuille asiakasryhmille 2-4 tiedotetta / vuosi

3. Kaavoitus

Mittarit ja tavoitetaso:

- Yhteistyön tiivistäminen kaupungin organisaation sisällä sekä konserniyhtiöiden kesken 1-2 kokousta /vuosi
- Oman työn osuus kaavoituksessa: asemakaavojen laadinnassa oman työn osuus vähintään 70 prosenttia.

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Ympäristötoimen vastuualueella työskentelee rakentamispäällikkö (virka jaettu teknisen toimen kanssa), rakennustarkastaja, maakäyttöpäällikkö, maankäyttöasiantuntija, kaavoitusasiantuntija, paikkatietoasiantuntija, kartoittaja sekä kaksi ympäristöasiantuntijaa.

Toiminta järjestetään niin, että lain mukaiset, vuosittaiset valvontatehtävät hoidetaan olemassa olevalla henkilöstöllä. Valvonnasta peritään taksan mukainen maksu. Taksa ajantasaistetaan vuosittain.

Uusi rakentamislaki tulee voimaan vuoden 2025 alussa ja se tulee vaikuttamaan rakennusvalvonnan lupamaksutuloihin tuloihin vähentävästi. Lakimuutos aiheuttaa myös tarpeen ohjelmistojen päivityksiin. Lisäksi rakennusvalvonnan arkistojen digitointi lisää käyttötalouden kustannuksia tulevina vuosina.

Maankäyttö ja ympäristö

Maankäyttö

Joka taajamaan on laadittu kaavoitusohjelman mukaisesti osayleiskaava ohjaamaan maanhankintaa ja asemakaavoitusta. Vuonna 2014 hyväksytyn alueidenkäyttöstrategiatyön yhteydessä laaditun kaavoitusohjelman mukaisista osayleiskaavoista ainoastaan Kortesjärven Palojärven osayleiskaava on laatimatta.

Uusien laajempien asemakaava-alueiden kaavoitus etenee vuonna 2025 osayleiskaavojen osoittamilla laajenemisalueilla. Vireillä olevia maanomistajan tarpeista lähteneitä kaavamutoksia viedään eteenpäin ja uusiin voidaan reagoida nopealla aikataululla henkilötäydennyksistäkin johtuen.

Kaupungin omistamien metsiä hoidetaan metsäsuunnitelman mukaisesti. Taajamametsien hoito etenee ja se toteutetaan yhdyskuntatekniikan kanssa yhteistyössä. Kaupungin vesilupien selvitystyö jatkuu ja toimenpiteistä Purmojärven vesiluvassa asetettujen veloitteiden mukainen laskeutusaltaiden kunnostus toteutetaan mahdollisuuksien mukaan vuoden 2025 aikana.

Mittauspalvelut keskittyvät teknisen toimen ja rakennusvalvonnan mittauksiin ja se huolehtii myös mm. numeeristen aineistojen ajantasaisuudesta sekä yhdyskuntatekniikan verkostomittauksista.

Paikkatietojärjestelmän hankinta etenee ja useiden kuntien yhteishankintaa koordinoi Järvinet Oy. Alkuvuodesta 2025 aloitetaan kaupungin omien numeeristen aineistojen siirtäminen järjestelmään ja tehdään järjestelmän käyttöönotto. Järjestelmä kokoaa rakennusvalvonnan, kaavoituksen, mittauksen, yhdyskuntatekniikan, puistojen, ympäristö- ja maa-ainesluvituksen sekä konserniyhtiöiden aineistot samaan järjestelmään. Järjestelmään tuodaan myös muiden viranomaisten ja julkisten toimijoiden avoimet aineistot. Järjestelmähankinta tukee siirtymää valtakunnalliseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään (Ryhti). Karttapohjaista tietojärjestelmää hyödynnetään luvituksessa, suunnittelussa, päätöksenteossa sekä jatkossa myös tiedon jakamisessa kuntalaisille karttapalvelun kautta.

Ympäristö

Järjestelmähankinnan myötä henkilöresurssia tarvitaan tiedon oikeellisuuden varmistamiseen ja sitä kautta toiminnan kehittämiseen. Luvat ja ilmoitukset käsitellään viivytyksettä. Henkilöstöresurssia ohjataan enenevässä määrin lupien valvontaan.

Toiminnasta ja laki- ym. muutoksista tiedottaminen jatkuu ja myös pohjavesialueiden suojeleusuunnitelman mukaisia toimenpiteitä toteutetaan.

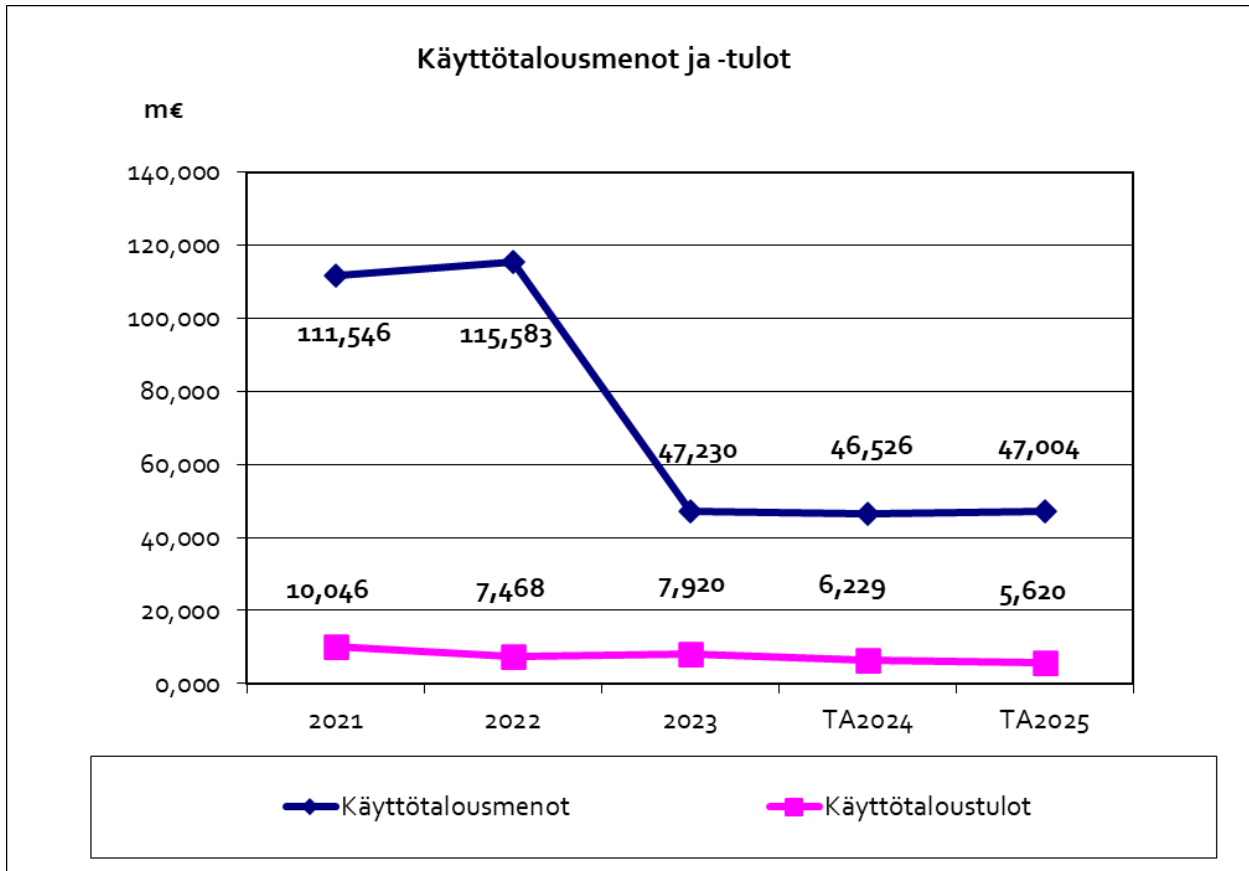
Rakennustarkastus ja asuntotoimi

- Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset viranomaistehtävät: mm. lupa-, neuvonta- ja valvontatehtävät.
- Asuntotoimen hoitoon kuuluvat tehtävät: mm. valtion asuntorahaston avustuksiin liittyvät neuvontatehtävät
- Kaupunginvaltuuston hinnoittelemien omakoti-, rivitalo- ja teollisuustonttien esittely ja myynti

Yhdistelmä käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista

KÄYTTÖTALOUS Toimielin	ULKOISET MENOT			ULKOISET TULOT		
	TP2023	TA2024	TA2025	TP2023	TA2024	TA2025
Keskusvaalilautakunta	54 643	141 850	157 820	28 894	84 000	15 000
Tarkastuslautakunta	31 014	42 170	46 260	0	0	0
Kaupunginvaltuusto	98 846	112 670	129 950	0	0	0
Kaupunginhallitus	6 961 714	6 610 980	7 858 640	2 424 988	1 133 100	885 940
Kasvatus- ja opetuslautakunta	24 887 044	24 690 710	24 111 960	2 543 152	2 043 660	1 603 500
Elämänlaatulautakunta	2 970 042	3 085 660	3 129 510	419 736	464 250	450 120
Tekninen lautakunta	11 551 358	10 957 510	10 649 600	2 335 471	2 256 460	2 428 370
Ympäristölaulakunta	675 094	884 140	920 640	167 770	247 500	237 500
YHTEENSÄ	47 229 756	46 525 690	47 004 380	7 920 012	6 228 970	5 620 430
Verotulot				33 172 131	31 902 000	33 314 000
Valtionosuudet				17 195 324	14 490 700	15 288 900
VERORAHOITUS YHTEENSÄ				50 367 455	46 392 700	48 602 900

KÄYTTÖTALOUS Toimielin	SISÄISET JA ULKOISET MENOT			SISÄISET JA ULKOISET TULOT		
	TP2023	TA2024	TA2025	TP2023	TA2024	TA2025
Keskusvaalilautakunta	55 811	141 850	157 820	28 894	84 000	15 000
Tarkastuslautakunta	34 967	44 890	49 280	0	0	0
Kaupunginvaltuusto	121 474	133 490	143 420	0	0	0
Kaupunginhallitus	7 502 264	7 088 360	8 432 440	3 451 496	2 193 300	1 971 690
Kasvatus- ja opetuslautakunta	32 313 775	32 809 210	31 492 600	2 543 152	2 043 660	1 603 500
Elämänlaatulautakunta	4 977 248	4 778 380	5 361 980	419 736	464 250	450 120
Tekninen lautakunta	13 866 228	14 479 400	14 141 290	13 769 592	15 135 300	15 141 790
Ympäristölaulakunta	830 143	989 160	1 024 720	179 296	247 500	237 500
YHTEENSÄ	59 701 910	60 464 740	60 803 550	20 392 166	20 168 010	19 419 600

Tuloslaskelma

ULKOINEN TULOSLASKELMA

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos €	Muutos %
VARSINAINEN TOIMINTA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 055 838	1 880 870	1 365 560	-515 310	-27,4 %
Maksutuotot	745 490	586 130	537 250	-48 880	-8,3 %
Tuet ja avustukset	1 679 490	1 424 250	1 206 930	-217 320	-15,3 %
Muut toimintatuotot	2 439 193	2 337 720	2 510 690	172 970	7,4 %
	7 920 011	6 228 970	5 620 430	-608 540	-9,8 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	89 518	105 990	113 270		
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat	-22 886 594	-23 275 740	-22 746 960	528 780	-2,3 %
Henkilösivukulut	-5 798 660	-5 972 680	-5 690 890	281 790	-4,7 %
Palvelujen ostot	-9 592 172	-9 354 470	-10 988 680	-1 634 210	17,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 964 266	-4 808 820	-4 817 480	-8 660	0,2 %
Avustukset	-1 391 748	-1 475 700	-1 455 100	20 600	-1,4 %
Muut toimintakulut	-2 596 317	-1 638 280	-1 305 270	333 010	-20,3 %
	-47 229 756	-46 525 690	-47 004 380	-478 690	1,0 %
TOIMINTAKATE	-39 220 228	-40 190 730	-41 270 680	-1 079 950	2,7 %
Verotulot	33 172 131	31 902 000	33 314 000	1 412 000	4,4 %
Valtionosuudet	17 195 324	14 490 700	15 649 900	1 159 200	8,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	206 501	45 000	45 000	0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	515 401	390 500	405 500	15 000	3,8 %
Korkokulut	-1 521 426	-1 800 000	-1 950 000	-150 000	8,3 %
Muut rahoituskulut	-240 493	-57 000	-57 000	0	0,0 %
	-1 040 017	44 971 200	47 407 400	2 436 200	5,4 %
VUOSIKATE	10 107 210	4 780 470	6 136 720	1 356 250	28,4 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 286 103	-5 762 820	-6 172 170	-409 350	7,1 %
Kertaluonteiset poistot	-2 194 970				
Arvonalentumiset	-25 984				
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Satunnaiset tuotot	536 165				
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	2 136 317	-982 350	-35 450	946 900	-96,4 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	144 386	130 620	91 950	-38 670	-29,6 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		60 000	60 000	0	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 280 704	-791 730	116 500	908 230	-114,7 %

Toimintatuottojen eli käyttötaloustulojen yhteismäärä on 5.620.430 euroa.

Myyntituottoja on arvioitu kertyvän 1.365.560 euroa. Vuoden 2024 talousarvioon verrattuna myyntituotot pienenevät 515.310 euroa eli 27,4 prosenttia. Maksutuotoiksi on budjetoitu 537.250 euroa, missä on vuoden 2024 verrattuna vähennystä 48.880 euroa eli 8,3 prosenttia. Tukien ja avustusten määrä vähenee 15,3 prosentilla ollen 1.206.930 euroa. Muutos johtuu mm. kaupungin hallinnoimien hankkeiden vähenemisestä sekä niihin saatavista valtionavustuksista. Muita toimintatuottoja arvioidaan kertyvän 2.510.690 euroa, mikä on 172.970 euroa ja 7,4 prosenttia vuodelle 2024 budjetoitua enemmän.

Toimintakuluja eli käyttötalousmenoja arvioidaan kertyvän 47.004.380 euroa.

Toimintakuluihin sisältyvät rakennuttamisen kulut ja muu omana työnä tehtävä osuus omaisuuden perusparantamisesta kohdistetaan investointeihin Valmistus omaan käyttöön -erän kautta. Käyttötalososasta investointeihin vyörytettävä osuus 113.270 euroa. Vuoden 2024 talousarviossa vyörytettävä määrä on 105.990 euroa.

Vuodelle 2025 budjetoidut henkilöstökulut ovat 29.248.420 euroa. Henkilöstömenot kasvavat 1,7 prosenttia vuodelle 2024 budjetoituun verrattuna. Palkkamäärärahat on varattu siten, että kesäkuukuun 2024 palkkojen tasoa on korotettu 1,5 prosentilla sopimuslatasta riippuen.

Palvelujen ostoihin osoitetaan 10.988.680 euroa, mikä on 1.634.210 euroa eli 17,5 prosenttia enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Muutos selittyy suurelta osin te-uudistuksesta, minkä myötä talousarvioon on varattu määräraha Kuntayhtymä Kympin maksusuuteen.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat – tiliryhmän menoihin on budjetoitu 4.817.480 euroa, mikä on 8.660 euroa (0,2 %) enemmän kuin vuodelle 2024. Avustuksiin on budjetoitu 1.455.100 euroa. mikä on 20.600 euroa (1,4 %) vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Muihin toimintakuluihin on varattu 1.305.270, mikä on 20,3 prosenttia (333.010 €) vuotta 2024 vähemmän. Kulujen vähentyminen johtuu vuokramenojen vähenemisestä, kun moduulirakennusten vuokrasopimuksia päättyy.

Toimintatuottojen, valmistus omaan käyttöön –erän ja toimintakulujen erotukseksi eli toimintakatteeksi muodostuu -41.270.680 euroa. Toimintakate osoittaa, mikä osuus käyttötalouden eli kunnan toiminnan kustannuksista tulee kattaa verorahoituksella. Verorahoitukseen luetaan sekä verotulot että valtionosuudet. Vuoden 2024 talousarvioon verrattuna toimintakate heikkenee (negatiivisuus kasvaa) 1.079.950 eurolla eli 2,7 prosentilla.

Vuoden 2025 talousarviossa verotulojen määräksi on arvioitu:

Tulovero (kunnallisvero)	26.077.000 euroa
Yhteisövero	2.748.000 euroa
Kiinteistövero	4.489.000 euroa
Yhteensä	33.314.000 euroa
Verotulot, euroa/asukas	2.205 euroa

Valtionosuudet on budjetoitu seuraavasti:

Peruspalvelujen valtionosuus	13.361.600 euroa
Veromenetysten kompensatio	2.290.300 euroa
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2.000 euroa
Yhteensä	15.649.900 euroa
Valtionosuudet, euroa/asukas	1.036 euroa

Korko- ja muita rahoitustuottoja arvioidaan kertyvän 505.500 euroa. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy omavelkaisista takauksista perittävät takausprovisiot. Korko- ja muihin rahoituskuluihin on budjetoitu 1.857.0000 euroa. Lainojen korkomenoihin on varattu 2.007.000 euroa, mikä on 150.000 euroa enemmän kuin vuonna 2024.

Vuoden 2025 budjetoitu vuosikate on 6.136.720 euroa. Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Mikäli vuosikatetason mittarina käytetään talousarvion poistoja aiheuttavien investointien määrää, on vuosikate selvästi liian alhainen. Mittarina voidaan käyttää myös suunnitelman mukaisten poistojen määrää. Sumu-poistoja arvioidaan talousarviovuonna kertyvän 6.172.170 euroa, eli budjetoidut poistot ovat vain 35.450 euroa vuosikatetasoa korkeammat. Entisten kuntien ylijäämärahastoista ja kuntaliitoksen yhdistymisavustuksella toteutetuista investoinneista on muodostettu poistoero, jota puretaan suunnitelman mukaisten poistojen tahdissa. Yhteensä poistoeroa arvioidaan vuonna 2025 purettavan 91.950 eurolla. Poistoeron vähentyminen huomioiden netto-poistotasoksi muodostuu 6.080.220 euroa, mikä on vuosikatetasoa alhaisempi.

Vuonna 2025 kaupunki lyhentää pitkäaikaisia lainoja 4.008.560 eurolla. Rahoituksellisesti vuosikate riittää kattamaan lainojen lyhennykset kokonaisuudessaan. Vuosikatteesta jää 2.128.160 euroa käytettäväksi investointien rahoitukseen.

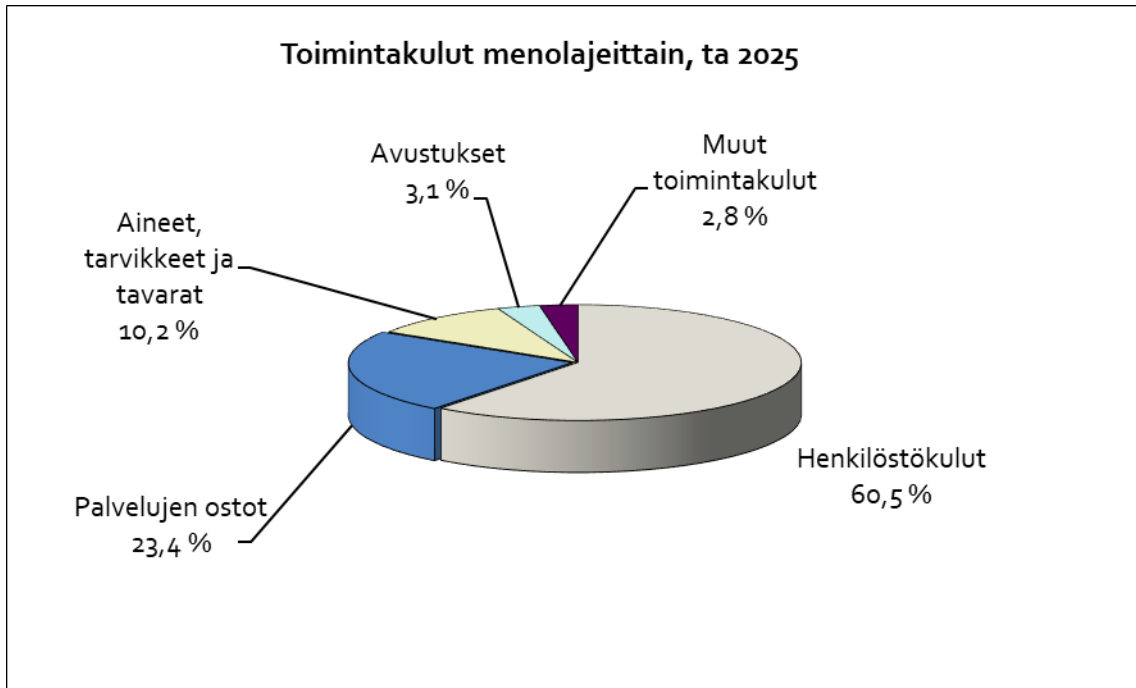
Henkilöstörahastoa puretaan rahaston käyttöä vastaavasti 60.000 eurolla.

Tilikauden 2025 budjetoiduksi alijäämäksi muodostuu 116.500 euroa.

Talousarviokirjassa esitetään myös sekä sisäiset että ulkoiset erät sisältävä tuloslaskelma. Ulkoisessa tuloslaskelmassa esitetään ne luvut, jotka tosiasiallisesti tulevat kaupungin ulkopuolelta kassaan tai lähtevät ulos kaupungin kassasta. Sisäiset ja ulkoiset erät sisältävässä tuloslaskelmassa esitetään myös kaupungin hallintokuntien toisilleen "ostamat ja myymät" palvelut, eli kaupungin sisäinen palvelutoiminta.

Sisäisiä eriä ovat mm.

- toimistohenkilöstön, tietohallinnon ja tietoverkon kustannukset, jotka tulevat tuloksi yleishallinnolle ja menoksi hallintokunnille
- sisäiset tilavuokrat, jotka tulevat tuloksi tilapalvelulle ja menoksi käyttäjille, tilapalvelun sisäiselle vuokralaiselle.
- sisäiset ateriapalvelut, jotka tulevat tuloksi ruokapalvelulle ja menoksi kouluille ja päiväkodeille.
- liikunta-alueiden hoito, joka tulee tuloksi yhdyskuntatekniikalle ja menoksi elämänlaatu- ja liikuntapalveluille / liikuntapalveluille.

Sisäiset tulot ja menot kohdistuvat käyttötalouteen. Niiden yhteissumma on yhtä suuri, jolloin niillä ei ole vaikutusta toimintakatteeseen, vuosikatteeseen eikä tilikauden tulokseen.

Tuloslaskelma, joka sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät, esitetään informatiivisena tietona.

SISÄINEN + ULKOINEN TULOSLASKELMA

	TP 2023	TA 2024	TA 2024	Muutos €	Muutos %
VARSINAINEN TOIMINTA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	8 565 899	8 487 170	8 004 110	-483 060	-5,7 %
Maksutuotot	746 668	586 130	537 250	-48 880	-8,3 %
Tuet ja avustukset	1 679 490	1 424 250	1 206 930	-217 320	-15,3 %
Muut toimintatuotot	9 400 108	9 670 460	9 671 310	850	0,0 %
	20 392 165	20 168 010	19 419 600	-748 410	-3,7 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	89 518	105 990	113 270	7 280	6,9 %
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat	-22 886 594	-23 275 740	-22 746 960	528 780	-2,3 %
Henkilösivukulut	-5 798 660	-5 972 680	-5 690 890	281 790	-4,7 %
Palvelujen ostot	-15 103 411	-15 960 770	-17 627 230	-1 666 460	10,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 964 266	-4 808 820	-4 817 480	-8 660	0,2 %
Avustukset	-1 391 748	-1 475 700	-1 455 100	20 600	-1,4 %
Muut toimintakulut	-9 557 232	-8 971 020	-8 465 890	505 130	-5,6 %
	-59 701 911	-60 464 730	-60 803 550	-338 820	0,6 %
TOIMINTAKATE	-39 220 228	-40 190 730	-41 270 680	-1 079 950	2,7 %
Verotulot	33 172 131	31 902 000	33 314 000	1 412 000	4,4 %
Valtionosuudet	17 195 324	14 490 700	15 649 900	1 159 200	8,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	206 501	45 000	45 000	0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	515 401	390 500	405 500	15 000	3,8 %
Korkokulut	-1 521 426	-1 800 000	-1 950 000	-150 000	8,3 %
Muut rahoituskulut	-240 493	-57 000	-57 000	0	0,0 %
	-1 040 017	44 971 200	47 407 400	2 436 200	5,4 %
VUOSIKATE	10 107 210	4 780 470	6 136 720	1 356 250	28,4 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 286 103	-5 762 820	-6 172 170	-409 350	7,1 %
Kertaluontoiset poistot	-2 194 970				
Arvonalentumiset	-25 984				
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Satunnaiset tuotot	536 165				
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	2 136 317	-982 350	-35 450	946 900	-96,4 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	144 386	130 620	91 950	-38 670	-29,6 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		60 000	60 000		
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		0	0	0	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 280 704	-791 730	116 500	908 230	-114,7 %

Taloussuunnitelma 2025–2027

	TP 2023 t€	TA 2024 t€	TA 2025 t€	TS 2026 t€	TS 2027 t€
Myyntituotot	3 056	1 881	1 366	1 393	1 421
Maksutuotot	745	586	537	548	559
Tuet ja avustukset	1 679	1 424	1 207	1 231	1 256
Muut toimintatuotot	2 439	2 338	2 511	485	495
TOIMINTATUOTOT	7 920	6 229	5 620	3 657	3 731
Valmistus omaa käyttöön	90	106	113	60	60
Palkat	-22 887	-23 276	-22 747	-23 217	-23 681
Henkilösivukulut	-5 799	-5 973	-5 691	-5 808	-5 925
Palvelujen ostot	-9 592	-9 354	-10 989	-11 208	-11 433
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 964	-4 809	-4 817	-4 415	-4 504
Avustukset	-1 392	-1 476	-1 455	-1 462	-1 470
Muut toimintakulut	-2 596	-1 638	-1 305	-1 355	-1 382
TOIMINTAKULUT	-47 230	-46 526	-47 004	-47 467	-48 394
TOIMINTAKATE	-39 220	-40 191	-41 271	-43 749	-44 604
Verotulot	33 172	31 902	33 314	35 064	35 480
Valtionosuudet	17 195	14 491	15 650	16 317	15 628
Korko- ja muut rahoitustuotot	722	436	451	450	450
Korko- ja muut rahoituskulut	-1 762	-1 857	-2 007	-2 100	-2 000
VUOSIKATE	10 107	4 780	6 137	5 982	4 954
Poistot	-8 507	-5 763	-6 172	-6 042	-6 342
Satunnaiset tuotot	536				
TILIKAUDEN TULOS	2 136	-982	-35	-61	-1 388
Varausten ja rahastojen muutokset	144	191	152	120	120
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 281	-792	117	59	-1 268
KERTYNYT YLI- / ALIJÄÄMÄ	13 770	12 978	13 095	13 154	11 886

Vuosien 2026 ja 2027 taloussuunnitelmiin liittyy merkittäviä muutoksia ja epävarmuustekijöitä vuoteen 2025 verrattuna. Suunnitelma on laadittu kahden (2) prosentin inflaatio-oletuksella sekä toimintatuottojen että toimintakulujen osalta lukuun ottamatta avustusmenoja, joiden määrää on korotettu 0,5 prosentilla sekä vuodelle 2026 että 2027. Taloussuunnitelma on laadittu vuodelle 2025 määrätyillä veroprosenteilla.

Hyvinvointialueen vuokraamat sote- ja pelastustoimen rakennukset on yhtiötettävä vuoden 2026 alusta alkaen. Näin olleen näiden rakennusten vuokratuotto ja kulut poistuvat kaupungilta. Vuoden 2026 taloussuunnitelmassa nämä on huomioitu muissa toimintatuotoissa, henkilöstömenoissa (-0,5 htv) sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden tiliryhmässä. Yhtiötettävien rakennusten poistot on huomioitu suunnitelman mukaisissa poistoissa.

Verotulot on huomioitu kuntakohtaisen veroennustekehikon mukaisina. Valtionosuudet perustuvat VM:n kuntatalouden suunnitelmakehikon ennusteisiin, ja niistä on vähennetty ns. pienten lukioiden korotetun valtionosuuden vaikutus vuosilta 2026 (50 %) ja 2027 (100 %). Lisäksi taloussuunnitelmassa on oletuksena ollut valo-opetuksen väheneminen ja sen valtionosuutta pienentävä vaikutus. Vuonna 2027 toteutettavaksi suunnitellun valtionosuusuudistuksen kuntakohtaista vaikutusta ei ole vielä tiedossa, eikä uudistustaiten ole huomioitu vuoden 2027 valtionosuuksien määrässä. Korkotason arvioidaan olevan noin 2,5 prosenttia.

Poistojen määrä nousee vuonna 2025, kun mm. Ylihärän yläkoulu ja kaupungintalo valmistuvat. Näiden poistot näkyvät kuitenkin täysimääräisenä vasta vuonna 2026. Sote- ja pelastustoimen rakennusten siirtäminen vuoden 2026 alusta yhtiölle pienentää poistoja noin 450.000 eurolla, minkä vuoksi vuoden 2026 poistojen kokonaismäärä pienenee. Vuode 2027 poistoissa on huomioitu mm. Kauppätien ja perusparannettujen kaavateiden poistot.

Laaditun taloussuunnitelman mukaan talous näyttää pysyy tasapainossa vuonna 2026 mutta kääntyy alijäämäiseksi vuonna 2027.

Tasetarkastelussa on huomioitu vuodelle 2024 hyväksytyn talousarvion mukainen alijäämätaso. Tilinpäätösennusteen mukaan vuonna 2024 päästään vähintään nollatulokseen. Taloussuunnitelman mukaan kaupungin tase säilyy ylijäämäisenä.

Investoinnit

Yhteenveto investoinneista

Vuoden 2025 investointimenojen kokonaismääräksi muodostuu 8.675.000 euroa. Investointeihin kohdistuu rahoitusosuuksia 140.000 euroa ja investointituloja kertyy 50.000 euroa. Nettoinvestointien määräksi muodostuu 8.485.000 euroa. Investointimäärästä 8.235.000 euroa on poistoja lisääviä.

Kaupunginhallituksen investointimenot ovat 860.000 euroa, mistä 300.000 euroa käytetään kiinteän omaisuuden hankintaan. Kiinteän omaisuuden myyntituotoksi on budjetoitu 50.000 euroa. Kaupungin verkko- ja intranet-uudistuksiin sekä digitalisaatiota edistäviin tietokoneohjelmistoihin (mm. sähköinen arkisto, Nepton-työaikaohjelmisto, sähköiset lomakkeet) osoitetaan 100.000 euroa vuonna 2025. Muihin pitkävaikutteisiin menoihin on varattu 260.000 euroa vuodelle 2025 ja 100.000 euroa vuodelle 2026. Vuoden 2025 varauksesta 10.000 euroa kohdistuu osallistavaan budjettiin, 200.000 euroa laajakaistarakentamisen tukemiseen sellaisille alueille, joille sitä ei saada markkinaehtoisesti ja 50.000 euroa arkistomateriaalin digitalisointiin. Digitalisointia jatketaan vuonna 2026. Kalustohankintoihin osoitetaan 200.000 euroa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnalle budjetoidaan 45.000 euroa. Varhaiskasvatuksen piha- ja leikkivälineisiin investoidaan 20.000 euroa ja koulutoimen atk-ohjelmistoihin 25.000 euroa.

Teknisen lautakunnan investointimenojen kokonaismäärä on 7.770.000 euroa. Summasta 5.510.000 euroa kohdistuu rakennuksiin, 50.000 euroa koneisiin ja kalustoon, 30.000 muihin pitkävaikutteisiin menoihin sekä 2.180.000 kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin.

Alahärmän koulukeskuksen rakentaminen jatkuu pihatöillä ja varavoimalaitteiston hankinnalla. Näihin tarvitaan vuonna 2025 210.000 euroa. Piharakentamista jatketaan 150.000 eurolla ns. välitalon purkamisen jälkeen vuonna 2027. Kustannusten muodostuminen ja valtuuston hyväksymän hankinta-arvon riittävyys esitetään luvussa *Usealle vuodelle kohdistuvat investointihankkeet*.

Ylihärmän koulukeskusrakentaminen jatkuu varsinaisen yläkoulun rakentamisen lisäksi purettavan yläkoulurakennuksen tilalle tehtävillä tiloilla, kalustamisella ja piharakentamisella. Näihin varataan 2.200.000 euroa vuodelle 2025, 300.000 euroa vuodelle 2026 ja 10.000 euroa vuodelle 2027. Kustannusten muodostuminen ja valtuuston hyväksymän hankinta-arvon riittävyys esitetään luvussa *Usealle vuodelle kohdistuvat investointihankkeet*.

Kaupungintalotilojen perusparantamiseen osoitetaan 2.800.000 euroa. Kaupungintalo otetaan käyttöön elo-syyskuussa 2025. Kaupungintalohankkeen hyväksytty hankinta-arvo on 5.100.000 euroa, josta 1.100.000 euroa kohdistuu perusparannettavan kiinteistön hankintahintaan.

Muihin rakennuksiin budjetoidaan 300.000 euroa. Kohteina ovat Kosolan koulun ilmastointi, Artturintuvan kylpyhuoneremontti, Korttesjärven terveysaseman piha-alueen kunnostus ja Purmojärven päiväkodin lämmityskattilan uusiminen.

Koneisiin ja kalustoon on budjetoitu 50.000 euron määräraha. Tätä voidaan käyttää mm. rakennusautomaatioon, lämmönvaihtimiin, kulunvalvontaan, varautumiseen poikkeustilanteisiin sekä ruokahuollon, puhtauspalvelujen ja kiinteistönhoidon koneisiin ja kalustoon.

Kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin osoitetusta 1.480.000 euron määrarahasta 300.000 euroa kohdistetaan teknisen lautakunnan päätöksellä mm. kaavateihin ja kevyen liikenteen väyliin.

Vuonna 2025 saatetaan loppuun Rengon / Airassalon alueen teiden saneerauksen 4. vaihe ja varaudutaan maksamaan 3. vaiheen lunastusmaksut maanomistajille. Näihin tarvitaan yhteensä 270.000 euroa. Vääpelikylän alueen tiestön perusparannus käynnistyy 200.000 eurolla. Hanke toteutetaan vuosina 2025–2027. Louhikon alueen perusparannus toteutetaan vuonna 2026. Mäki-Hannuksen asuntoaluetta laajennetaan vuosina 2026–2027.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden määrärahasta sidotaan 100.000 euroa yksityisteiden ja siltojen perusparannuksen kaupungin rahoitusosuuksiin (ehtona tiekunnan saama valtionavustus), 50.000 euroa ympäristön parantamiseen ja 200.000 euroa liikunta-alueiden perusparantamiseen ja varustamiseen. Tekninen lautakunta toteuttaa liikunta-alueinvestoinnit elämänlaatulautakunnan tammikuussa 2025 päättämän ohjelman mukaisesti. Tievalaistuksen uusimiseen ja rakentamiseen kohdistetaan 100.000 euroa. Valaistuksen uusiminen led-tekniikalle näkyy säästöinä käyttötaloudessa.

Alahärmän Ruusutie toteutetaan 140.000 eurolla perillisittä kuolleen henkilön jälkeen kaupungille tulleilla varoilla. Perintövarat kohdistetaan hankkeelle 140.000 euron rahoitusosuutena.

Kauppapien perusparannushanke on käynnistynyt vuonna 2024 verkostojen kartoituksella ja suunnittelytyöllä. Hankkeen alustava kustannusarvio on noin 2.500.000 euroa, ja sen rahoituksesta vastaavat kaupunki ja Ely-keskus kumpikin 50 prosentin osuudella. Hankkeen rakennuttajaa ei ole vielä päätetty. Koska kaupungin rahoitusosuus tulee olemaan yli miljoona euroa, käsitellään se investointiosassa erillishankkeena. Talousarviossa varataan hankkeen kustannuksiin 700.000 euroa vuodelle 2025 ja 500.000 euroa vuodelle 2026.

Kauppapien rakentamiseen yhdistyvänä hankkeena toteutetaan Kauhavan keskustan kehittämiseen liittyvä kuivatus- ja suunnittelu. Tähän osoitetaan 70.000 euroa talousarviovuodelle ja 200.000 euroa suunnitelmavuosille 2026 ja 2027.

Lisäksi tekninen lautakunta selvittää Korttesjärven puukoulun hankerahoitusmahdollisuuksia.

Elämänlaatulautakunnalle ja ympäristökunnalle ei ole osoitettu investointimäärärahoja vuodelle 2025.

Investoinneissa kestävä taso joudutaan ylittämään vielä vuonna 2025. Pitkään tavoiteltu, suunnitelman mukaisten poistojen määrän alittava taso saavutetaan vuonna 2026, jolloin kaikki isot rakennushankkeet on toteutettu ja voidaan keskittyä kiinteistöjen ylläpitosaneerauksiin sekä liikenneväylien peruskorjaamiseen. Nettoinvestointien määrä on 4.200.000 euroa vuonna 2026 ja 2.550.000 euroa vuonna 2027.

Koska vuoden 2025 investointitaso on selvästi poistotasoa ja vuosikatetasoa korkeampi, joudutaan investoinnit rahoittamaan suurelta osin lainanotolla. Lainannostotarve määritellään rahoituslaskelmassa, ja lopullinen tarve riippuu kaupungin talouden kehittymisestä ja investointien toteutuksen aikataulusta. Kaupungin lainakanta kasvaa edelleen vuonna 2025, mutta kääntyy hienoiseen laskuun vuonna 2026.

Investoinnit käsitellään kaupunginvaltuuston päätöksen 16.9.2019 § 58 mukaisesti toimielimittäin hankeryhmäkohtaisina määrärahoina. Mikäli yksittäisen hankkeen kustannusarvio on vähintään miljoona euroa, käsitellään se kuitenkin erillishankkeena ja omana määrärahanaan.

Talousarviokirjan liitteenä esitetään investointisuunnitelma, josta selviää hankeryhmäkohtaisen määrärahan kohdistuminen eri hankkeille. Osa hankkeista on sellaisia, että niillä toteutetaan useampia kohteita. Teknisen lautakunnan tulee tammikuussa 2025 määrittellä ns. määrärahan sisäiset pääkohteet. Osa

määrärahasta voidaan jättää myöhemmin kohdennettavaksi. Suunnitelma tulee antaa kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Pienempien investointihankkeiden toteutukseen kaupunki hakee yhteistyökumppaneiksi järjestöjä ja muita kolmannen sektorin toimijoita, jotka pystyvät hyödyntämään eri rahoituskanavia. Myös kaupungin omista investoinneista on hyödynnettävä kaikki mahdollinen ulkopuolinen rahoitus edellyttäen, että hanke on mainittu talousarviossa.

Usealle vuodelle kohdistuvat investointihankkeet

Talousarvioon sisältyy useamman vuoden aikana toteutettavia investointihankkeita, joille valtuusto on päättänyt hankinta-arvon. Niiden kohteiden kustannusten muodostumista tulee seurata ja varmistua, että hyväksytyt hankinta-arvo ei ylity.

Talousarvioon sisältyy seuraavat useamman vuoden aikana toteutettavat hankkeet:

Alahärmän koulukeskus

Valtuusto on 14.2.2022 hyväksynyt Alahärmän koulukeskuksen hankinta-arvoksi 12,2 miljoonaa euroa.

Hankkeelle on 31.10.2024 mennessä kertynyt kustannuksia 12.226.647,47 euroa, eli kustannukset ylittävät hankinta-arvon 26.647,47 eurolla.

Hankinta-arvoon sisältyvien töiden loppuun saattamiseen tarvitaan 400.000 euroa, eli valtuuston hyväksymä hankinta-arvo tulee ylittymään noin 430.000 eurolla.

Kertyneet kustannukset	Yhteensä	Urakkasopimus	Jäljellä
	€	€	€
KVR-urakka	9 745 000,00	9 745 000,00	0,00
KVR-urakan lisä- ja muutostyöt	639 294,92		
Työmaavalvonta	170 293,40	179 600,10	9 306,70
Työmaavalvonnan lisä- ja muutostyöt	3 810,00		
Rakennuttajan kustannukset	20 893,87		
Kalustaminen ja varustaminen	1 145 281,94		
Piha-alueen kustannukset	380 363,06		
Muut kulut	50 317,73		
Valmistus omaan käyttöön	71 392,55		
Yhteensä	12 226 647,47 €	9 924 600,10	9 306,70
Hankinta-arvosta jäljellä	-26 647,47 €		

Ylihärmän koulukeskuksen yläkoulurakennus

Valtuusto on 12.6.2023 hyväksynyt Ylihärmän koulukeskuksen hankinta-arvoksi 11,0 miljoonaa euroa.

Hankkeelle on 31.10.2024 mennessä kertynyt kustannuksia 7.769.799,26 euroa.

Hankinta-arvoon sisältyvien töiden loppuun saattamiseen tarvitaan noin 3.550.000 euroa, eli valtuuston hyväksymä hankinta-arvo tulee ylittymään noin 320.000 eurolla.

Kertyneet kustannukset	Yhteensä	Urakkasopimus	Jäljellä
	€	€	€
Kokonaisurakka (rakennusurakka)	7 047 000,00	9 975 000,00	2 928 000,00
Suunnittelu	358 399,76	281 543,00	-76 856,76
Työmaavalvonta	102 545,87	219 095,00	116 549,13
Rakennuttajan kustannukset	97 521,26		
Kalustaminen ja varustaminen	132 237,36		
Piha-alueen kustannukset	1 637,00		
Muut kulut	11 428,02		
Valmistus omaan käyttöön	19 029,99		
Yhteensä	7 769 799,26 €	10 475 638,00	3 044 549,13
Hankinta-arvosta jäljellä	3 230 200,74 €		

Kaupungintalo

Valtuusto on 6.5.2024 hyväksynyt kaupungintalohankkeen hankinta-arvoksi 5,1 miljoonaa euroa, josta 1,1 miljoonaa euroa kohdistuu kiinteistön hankintaan ja 4,0 miljoonaa euroa suunnitteluun, perusparannukseen, valvontaan, rakennuttamiseen sekä kalustamiseen ja varustamiseen.

Hankkeelle on 31.10.2024 mennessä kertynyt kustannuksia 1.212.113,76 euroa, eli hankinta-arvosta on jäljellä 3.887.886,24 euroa.

Kertyneet kustannukset	Yhteensä	Urakkasopimus	Jäljellä
	€	€	€
Rakennuksen hankinta	1 100 000,00		
Suunnittelu-urakka	64 812,00	81 015,00	16 203,00
Suunnittelu-urakan muutos- ja lisätyöt	27 024,50		
Rakennusurakka	0,00	3 292 000,00	3 292 000,00
Rakennusurakan lisä- ja muutostyöt	0,00		
Valvontaurakka	0,00	49 500,00	49 500,00
Valvontaurakan lisä- ja muutostyöt	462,00		
Rakennuttajan kustannukset	7 416,37		
Irtokalusteet, kalustaminen	0,00		
Muut kulut	12 398,89		
Valmistus omaan käyttöön	0,00		
Yhteensä	1 212 113,76 €	3 422 515,00	
Hankinta-arvosta jäljellä	3 887 886,24 €		

Investointihankkeet

Vuoden 2025 investointiohjelma ja vuosien 2026–2027 investointiohjelma on esitetty seuraavan sivussa taulukossa. Vuoden 2025 investointiohjelma mukaiset määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketasolla. Suunnitelmavuosien määrärahat ja tuloarviot ovat ohjeellisia.

INVESTOINTIOHJELMA 2025 JA INVESTOINTISUUNNITELMA 2026 - 2027

Toimielin / Hankkeen nimi	2025	2026	2027
Kaupunginhallitus			
Kiinteä omaisuus			
Määräraha	-300 000	-150 000	-300 000
Tuloarvio	50 000	50 000	50 000
Atk-ohjelmistot			
Määräraha	-100 000		
Koneet ja kalusto			
Määräraha	-200 000		
Muut pitkävaikutteiset menot			
Määräraha	-260 000	-150 000	
Kaupunginhallitus yhteensä			
Määrärahat	-860 000	-300 000	-300 000
Tuloarviot	50 000	50 000	50 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Määräraha	-20 000		
Atk-ohjelmistot			
Määräraha	-25 000		
Kasvatus- ja opetuslautakunta yhteensä			
Määrärahat	-45 000	0	0
Tekninen lautakunta			
Kaupungintalo			
Määräraha	-2 800 000		
Alahärmän koulukeskus			
Määräraha	-210 000		-150 000
Ylihärmän koulukeskus			
Määräraha	-2 200 000	-300 000	-10 000
Muut rakennukset			
Määräraha	-300 000	-400 000	-400 000
Koneet ja kalusto			
Määräraha	-50 000	-160 000	-160 000
Muut pitkävaikutteiset menot			
Määräraha	-30 000	-30 000	-30 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Määräraha	-1 480 000	-2 560 000	-1 550 000
Tuloarvio, rahoitusosuus	140 000		
<i>Määrärahasta sidotaan</i>			
<i>Teknisen lautakunnan päätöksellä 890.000 €</i>			
<i>Ruusutie 140.000 €, rahoitusosuus 140.000 €</i>			
<i>Tievalaistus 100.000 €</i>			
<i>Avustus yksityisteiden peruseräparannukseen, ehtona</i>			
<i>valtionavustus, 100.000 €</i>			
<i>Liikunta-alueet 200.000 €</i>			
<i>Ympäristön parantaminen 50.000 €</i>			
Kauppatien saneeraus			
Määräraha	-700 000	-500 000	
Tekninen lautakunta yhteensä			
Määrärahat	-7 770 000	-3 950 000	-2 300 000
Tuloarviot, rahoitusosuudet	140 000	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ			
MÄÄRÄRAHAT	-8 675 000	-4 250 000	-2 600 000
TULOARVIOT	190 000	50 000	50 000

Rahoituslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
	€	+ muut. €	€	€	€
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA					
Tulorahoitus					
Vuosikate	10 107 210	4 780 470	6 136 720	5 982 000	4 954 000
Satunnaiset erät	536 165				
Tulorahoituksen korjausevät	-180 961	-25 000	-30 000	-30 000	-30 000
<i>Tulorahoitus yhteensä</i>	10 462 414	4 755 470	6 106 720	5 952 000	4 924 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-16 882 152	-15 660 700	-8 675 000	-4 250 000	-2 600 000
Rahoitusosuudet investointeihin	96 100	486 100	140 000		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	5 711 808	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>Investoinnit yhteensä</i>	-11 074 244	-15 124 600	-8 485 000	-4 200 000	-2 550 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-611 830	-10 369 130	-2 378 280	1 752 000	2 374 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-1 095 832	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Antolainasaamisten vähennykset	1 244 194	3 009 000	3 009 000	3 009 000	3 009 000
<i>Antolainauksen muutokset yhteensä</i>	148 362	9 000	9 000	9 000	9 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000 000	18 500 000	6 000 000	3 000 000	2 700 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 949 422	-9 075 630	-4 008 560	-4 680 000	-5 075 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 442 054				
<i>Lainakannan muutokset yhteensä</i>	-507 368	9 424 370	1 991 440	-1 680 000	-2 375 000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toim.ant.varojen ja po:n muutokset	130 475				
Vaihto-omaisuuden muutos	-10 057				
Käyttöomaisuuden oikaisuerä					
Saamisten muutos	1 000 253	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	111 125				
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä</i>	1 231 795	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	872 790	9 433 370	2 000 440	-1 671 000	-2 366 000
Rahavarojen muutos	260 960	-935 760	-377 840	81 000	8 000

Rahoituslaskelman mukaan kaupunki tarvitsee vuonna 2025 uusia pitkäaikaisia lainoja investointien rahoittamista varten 6.000.000 euroa (valtuustoon nähden sitova erä). Lainaa nostetaan kuitenkin vain rahoituksen kannalta välttämätön määrä. Kaupungin kokonaislainamäärä kasvaa 1.991.447 euroa ollen v. 2025 lopulla n. 76.159.200 euroa eli 5.040 euroa/asukas (asukasluku 31.8.2024: 15.110). Lainakanta kääntyy hienoiseen laskuun vuodesta 2026 alkaen. Rahoituslaskelman mukaan lainakanta pienenee 1.680.000 eurolla vuonna 2026 ja 2.375.000 eurolla vuonna 2027. Vuoden 2027 lopussa kaupungin lainakanta on 72.104.200 euroa. Suunnitelman mukaan asukaskohtainen lainamäärä on vuoden 2027 lopussa 4.772 euroa.

Liitteet

Henkilöstösuunnitelma

Nimike	2023	2024	2025	2026	2027
kaupunginjohtaja	1	1	1	1	1
HALLINTOPALVELUJEN TOIMIALA					
hallintojohtaja	1	1	1	1	1
henkilöstöjohtaja	1	1	1	1	1
tietohallintokoordinaattori	1	1	1	1	1
hallintosihteeri	3	3	4	4	4
hallinnon assistentti	1	0	0	0	0
palveluneuvoja	1	1	1	1	1
asianhallintasihteeri	1	1	1	1	1
taloussihteeri	1	1	1	1	1
kirjanpitäjä	2	2	2	2	2
palkkasihteeri	2	2	0	0	0
palkka-asiantuntija	0	0	2	2	2
toimistosihteeri	6	7	6	6	6
koulusihteeri	2	2	2	2	2
yrityspalvelusihteeri	1	1	1	1	1
viestintä- ja markkinointikoordinaattori	1	1	1	1	1
HALLINTOPALVELUJEN TOIMIALA YHT.	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00
KEHITYSKESKUS					
kehitysjohtaja	1	1	1	1	1
<i>määräaikainen projektipäällikkö</i>	2	2	1	1	0
<i>määräaikainen projektisuunnittelija</i>	1	0	0	0	0
<i>määräaikainen projektijohtaja</i>	1	1	0	0	0
<i>määräaikainen maahanmuuton palveluohjaaja</i>	0	1	1	0	0
vastaava ohjaaja	1	1	1	1	1
työvalmentaja	2	1	0	0	0
<i>määräaikainen työvalmentaja</i>	1	1	0	0	0
yksikövalmentaja	1	0	0	0	0
työ- ja yksikövalmentaja	1	0	2	2	2
maaseutupäällikkö	1	1	1	1	1
maaseutuasiamies	3	3	3	3	3
KEHITYSKESKUS YHT.	15,00	12,00	10,00	9,00	8,00

Nimike	2023	2024	2025	2026	2027
SIVISTYSTOIMIALA					
Hallinto					
sivistysjohtaja	1	1	1	1	1
opetuspäällikkö	1	1	1	1	1
Hallinto yht.	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Varhaiskasvatus ja esiopetus					
varhaiskasvatuspäällikkö	1	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen palveluohjaaja	2	2	2	2	2
varhaiskasvatuksen erityisopettaja	3	3	3	3	3
päiväkodin johtaja	5	4	4	4	4
varhaiskasvatuksen opettaja	35	31	35	35	35
* avoin toimi	0	4	1	1	1
<i>määräaikainen varhaiskasvatuksen opettaja</i>	2	1	1	1	0
lastenhoitaja	47	48	50	50	50
* avoin toimi	0	2	0	0	0
<i>määräaikainen lastenhoitaja</i>	17	14	12,50	11	11
perhepäivähoitaja	17	15	15	14	14
<i>määräaikainen perhepäivähoitaja</i>	4	2	2	2	2
ryhmäavustaja/henkilökohtainen avustaja	2,50	0,50	0,50	0,50	0,50
<i>määräaikainen ryhmäavustaja/henkilökohtainen avustaja</i>	7	4,50	4	2	2
Varhaiskasvatus ja esiopetus yht.	142,50	132,00	131,00	126,50	125,50
Perusopetus					
yhtenäiskoulun rehtori	3	4	4	4	4
yhtenäiskoulun apulaisrehtori	1	1	1	1	1
alakoulun rehtori	1	0	0	0	0
lehtori	43	43	48	48	48
kiertävä engl opettaja, lehtori	1	1	1	1	1
oppilaanohjaaja, lehtori	3	3	3	3	3
<i>määräaikainen tuntiopettaja, yhtenäiskoulu JOPO-opettaja</i>	0	1	1	1	0
<i>määräaikainen tuntiopettaja, yläkoulu ja yhtenäiskoulu</i>	4	4	0	0	0
luokanopettaja	52	55	55	55	55
<i>määräaikainen valmistavan opetuksen opettaja</i>	0	4	4	4	4
päätoiminen tunti/resurssiopettaja, alakoulu	0	1	0	0	0
erityisluokanopettaja	10	10	10	10	10
lehtori, S2 opetus	1	2	2	2	2
<i>määräaik. erityisop. konsultat. tuki ja lukiok. erit.op.</i>	1	0	0	0	0
erityisopettaja, laaja-alainen	12	11	11	11	11
kiertävä erityisopettaja	1	1	1	1	1
<i>määräaikainen erityisopettaja, alakoulu</i>	1	1	0	0	0
koulunkäynnin ohjaaja	57	55	53	53	53
Perusopetus yht.	191,00	197,00	194,00	194,00	193,00
Lukiokoulutus					
rehtori	2	2	1	1	1
lehtori	14	16	16	16	16
päätoiminen tuntiopettaja	2	1	1	1	1
lukion erityisopetus ja koordinointi	0	1	1	1	1
opinto-ohjaaja, lehtori	1	1	1	1	1
Lukiokoulutus yht.	19,00	21,00	20,00	20,00	20,00

Nimike	2023	2024	2025	2026	2027
Elämänlaatu palvelut					
Musiikkiopisto					
rehtori, elämänlaatu palveluiden esimies	1	1	1	1	1
virkasuhteinen soitonopettaja, piano	3	3	3	3	3
virkasuhteinen soitonopettaja, viulu	2	2	2	2	2
virkasuhteinen soitonopettaja, huilu	1	1	1	1	1
virkasuhteinen soitonopettaja, klassinen kitara	1	1	1	1	1
virkasuhteinen varhaisiän musiikkikasvatuksen opettaja	1	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, piano	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, hahmotusaineet	1	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, laulu	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, klarinetti	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, lyömäsoittimet	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, bändisoittimet	1	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, harmonikka	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, kantele	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, vasket	0,28	0,28	0,28	0,28	0,28
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, sello	0,31	0,31	0,31	0,31	0,31
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, jousiorkesteri	0,26	0,26	0,26	0,26	0,26
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, musisoi-ryhmä	0,23	0,23	0,23	0,23	0,23
Musiikkiopisto yht.	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00
Kirjasto					
kirjastopäällikkö	1	1	1	1	1
kirjastonhoitaja	3	3	3	3	3
kirjastoautovirkailija	1	1	0	0	0
kirjastovirkailija	3	3	4	4	4
Kirjasto yht.	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Muut elämänlaatu palvelut					
<i>määräaikainen hyvinvointipäällikkö (2025-2026)</i>	0	0	1	1	0
nuoriso-ohjaaja	3	3	3	3	3
etsivä nuorisotyöntekijä	3	3	3	3	3
kulttuuri-ohjaaja	1	1	1	1	1
museointendentti	1	1	1	1	1
liikunnanohjaaja	2	2	2	2	2
Muut elämänlaatu palvelut yht.	10,00	10,00	11,00	11,00	10,00
Elämänlaatu palvelut yht.	33,00	33,00	34,00	34,00	33,00
SIVISTYSTOIMIALA YHT.	387,50	385,00	381,00	376,50	373,50

Nimike	2023	2024	2025	2026	2027
TEKNINEN TOIMIALA					
Hallinto					
tekninen johtaja	1	1	1	1	1
rakentamispäällikkö	0,5	0,7	0,7	0,5	0,5
rakennusasiantuntija	0,4	0,4	0,40	0,40	0,40
Hallinto yht.	1,90	2,10	2,10	1,90	1,90
Tilapalvelut					
tilapalvelupäällikkö	1	1	1	1	1
Kiinteistöhoito					
rakennusasiantuntija	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
kiinteistöhoitaja	8	8	8	8	8
kirvesmies	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
putkiasentaja	1	1	1	1	1
Kiinteistöhoito yht.	12,10	12,10	12,10	12,10	12,10
Ruoka- ja puhtauspalvelut					
palvelupäällikkö	1	1	1	1	1
siivoustyönohjaaja	1	1	1	1	1
ruokapalveluvastaava	2	1	0	0	0
ruokapalvelusuunnittelija	0	0	1	1	1
laitoshuoltaja	20,74	22,74	21,74	21,74	21,74
laitoshuoltaja (varahenkilö)	1	1	1	1	1
palvelutyöntekijä, puhtauspalvelut	2,86	2,86	1,86	1,86	1,86
ruokapalveluiden tuotannonohjaaja	0	0	1	1	1
kokki	11,60	11,60	11,50	11,50	11,50
ruokapalvelutyöntekijä	11,60	11,60	9,40	9,40	9,40
palvelutyöntekijä, ruokapalvelut	2,66	2,66	1,66	1,66	1,66
Ruoka- ja puhtauspalvelut yht.	54,46	55,46	51,16	51,16	51,16
Tilapalvelut yht.	67,56	68,56	64,26	64,26	64,26
Yhdyskuntatekniikka					
yhdyskuntatekniikan päällikkö	1	1	1	1	1
tiemestari (työnjohtaja)	1	1	1	1	1
kunnossapitotyöntekijä	7,50	7,00	7,00	7,00	7,00
kaupunginpuutarhuri	1	1	1	1	1
puutarhuri	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
puistotyöntekijä, htv	4	4	4	4	4
Yhdyskuntatekniikka yht.	15,00	14,50	14,50	14,50	14,50
Maankäyttö ja ympäristö					
maankäyttöpäällikkö	1	1	1	1	1
maankäyttöasiantuntija	1	1	1	1	1
paikkatietoasiantuntija	1	1	1	1	1
kartoittaja	1	1	1	1	1
kaavoitusasiantuntija	1	1	1	1	1
ympäristöasiantuntija	2	2	2	2	2
Maankäyttö ja ympäristö yht.	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Rakennustarkastus					
rakentamispäällikkö	0,50	0,30	0,30	0,50	0,50
rakennustarkastaja	1	1	1	1	1
Rakennustarkastus yht.	1,50	1,30	1,30	1,50	1,50
TEKNINEN TOIMIALA YHT.	92,96	93,46	89,16	89,16	89,16
Kaikki yhteensä	520,46	515,46	505,16	499,66	495,66

Investointisuunnitelma

	2025	2026	2027
	€	€	€
Kaupunginhallitus			
Kiinteä omaisuus	250 000	100 000	250 000
Kiinteän omaisuuden hankinta	300 000	150 000	300 000
Kiinteän omaisuuden myynti	-50 000	-50 000	-50 000
Atk-ohjelmistot	100 000		
Kotisivut, intranet, sähköinen arkisto, Nepton -laajennus ym digitalisaation edistäminen			
Kalusto	200 000	0	0
Kaupungintalo	200 000		
Muut pitkävaikutteiset menot	260 000	150 000	0
Osallistava budjetointi	10 000		
Laajakaistahankkeiden kuntarahaosuudet	200 000		
Arkistojen digitointi	50 000	150 000	
Kaupunginhallitus yhteensä	810 000	250 000	250 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	20 000	0	0
Pihaleikkivälineet	20 000		
Atk-ohjelmistot	25 000	0	0
Wilman / Primuksen lisäominaisuudet	25 000		
Kasvatus- ja opetuslautakunta yhteensä	45 000	0	0
Tekninen lautakunta			
Erillishankkeet	5 210 000	300 000	160 000
Kaupungintalo	2 800 000		0
Alahärmän koulukeskus	210 000	0	150 000
Ylihärmän koulukeskus	2 200 000	300 000	10 000
Muut rakennukset	300 000	400 000	400 000
Kosolan koulun ilmastointi			
Kortesjärven terveysaseman piha			
Artturintuvan pesuhuoneremontti			
Purmojärven päiväkodin lämmityskattilan uusiminen			
Rakennukset yhteensä	5 510 000	700 000	560 000
Koneet ja kalusto	50 000	160 000	160 000
Rakennusautomaatio, lämmönvaihtimet, sähkölukitus ja turvallisuus, keittiöt, työkoneet	30 000	140 000	140 000
Varautuminen poikkeustilanteisiin mm sähkökatkoksiin	20 000	20 000	20 000
Muut pitkävaikutteiset menot	30 000	30 000	30 000
Rakennustekniset kuntoarviot ja -tutkimukset	30 000	30 000	30 000

	2025	2026	2027
	€	€	€
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 340 000	2 560 000	1 550 000
Yhdyskuntatekniikka, kaavatiet ja kevyen liikenteen väylät teknisen lautakunnan päätöksellä	890 000		
Kaavateiden ja kevytväylien rakentaminen, perusparannus, päällystys			
Hulevesiverkosto			
Rengon alueen 3. ja 4. vaihe 2025			
Vääpelinkylän alueen perusparannus 2025-2027			
Louhikon alueen perusparannus 2026			
Mäki-Hannuksen laajennus 2026-2027			
Suunnittelukustannukset			
Ruusutie v. 2024, käytetään perintönä saatuja varoja	140 000		
Rahoitusosuus, käytettävät perintövarat	-140 000		
Tievalaistus	100 000		
Yksityisteiden ja siltojen perusparannus, nettomeno (ehtona valtionavustus)	100 000		
Liikunta-alueiden rakentaminen, perusparantaminen ja varustaminen	200 000		
Ympäristön parantaminen	50 000		
Kauppatien saneeraus (erillishanke)	700 000	500 000	
Tekninen lautakunta yhteensä, netto	7 630 000	3 950 000	2 300 000
NETTOINVESTOINNIT YHTEENSÄ	8 485 000	4 200 000	2 550 000

Palveluista perittävien maksujen yleiset perusteet

Yleistä maksupolitiikasta

Maksupolitiikan voidaan määritellä sisältävän ne periaatteet, joita toimielimet noudattavat tehdessään maksujen perusteita ja maksujen tasoja koskevia päätöksiä.

Maksupoliittisia tavoitteita ja toimintalinjoja laajalti tarkasteltaessa tulee ottaa kantaa mm. seuraaviin seikkoihin:

1. rahoitustarpeen kattaminen (maksuilla katettava osuus tuloista, taksojen rakenne ja sen vaikutus tuloihin jne.);
2. maksujen vaikutus palvelusten kysyntään yleensä ja erityisesti eri kausina (kuukaudet, vuorokauden ajat jne.);
3. maksujen vaikutus tilojen (kapasiteetin) käyttöasteeseen (mm. kilpailunäkökohdat);
4. tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat (laskuttaminen / käteismaksu / luottotappioiden ehkäisy / rahavarojen hallussapidon riski / perintätoimien kannattavuus jne.);
5. arvonlisäverollisuus. Tällä on erityinen merkitys kiinteistöjen käyttöluovutusten kohdalla; (mikäli kiinteistö vuokrataan arvonlisäverottomalla sopimuksella, ei kunta saa vähentää investointi- ja käyttömenojen arvonlisäveroa)
6. maksujen kohdistuminen eri käyttäjäryhmiin (ansiotason mukaiset ryhmät, lapset, vanhukset, vieraskuntalaiset jne.), mitkä kaupungin viranomaiset päättävät maksuista, yleisvaltakunnalliset ja eri sektoreiden toimintaa ja rahoitusta koskevat tavoitteet (mm. taksojen yhtenäistäminen, kustannusvastaavuus);
7. paikalliset, maksupolitiikkaan vaikuttavat erityistekijät;
8. Kauhavan kaupunkistrategia.

Maksupolitiikan seurannan tulee tapahtua jatkuvan raportoinnin ja talousarvion perusteluihin liitettävien katsausten muodossa. Tarvittavia tulkintoja voidaan antaa esim. talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

Ylimpänä valvovana viranomaisena toimii kaupunginhallitus

Käsitteistö

Osa kunnallisista maksuista on julkisoikeudellisia maksuja, joiden kantaminen perustuu nimenomaisiin säännöksiin laissa.

Joskus organisaatiomuodon valinta itsessään ratkaisee tarkastelutavan. Mikäli kunta esim. perustaa jonkin toiminnon operointiin osakeyhtiön eikä sen suhteen päättä mistään erityisrahoituksesta eikä laista tms. muuta johdu, on se tulkittava siten, että osakeyhtiö on perustettu tuottamaan voittoa.

Kunnat ryhtyivät 1997 soveltamaan kirjanpitolakia, mikä osaltaan antaa mallia siitä, miten esim. tietyn yksikön tulokäsitemääräytyy. Toisaalta kustannus- eli sisäisen laskennan sektorille on tullut uusia näkemyksiä sekä metodin (esim. toimintolaskenta) että näkemyksen puolelle (esim. elinkaariajattelu, jota voisi edustaa kaatopaikan jälkihoitokulut).

Maksupolitiikka

Kaupunki voi periä myös yksityisoikeudellisia maksuja. Näiden maksujen kantamisessa kaupungin asema on sama kuin vastaavan laitoksen omistavan tai vastaavia palveluksia tarjoavan yksityisen yhteisön.

Kuntaliitto antaa suosituksia ja malleja erilaisten maksujen, taksojen ja tariffien määrittämisestä.

Maksun käsite on tässä ohjeistossa ymmärretty varsin laajasti ja siihen sisältyy sellaisiakin tuloeriä kuin vuokria ja korvauksia, koska ne voidaan mm. kustannusten kattavuuden, kohtaannon ja perinnän vuoksi rinnastaa varsinaisiin maksuihin.[1]

SUORITTEIDEN KUSTANNUKSET JA NIIDEN LASKEMINEN

Yleistä

Suoritteiden hinnoittelu edellyttää suoritteiden omakustannushinnan selvittämistä. Suoritekohtaisesti laskettavia maksuja määrättäessä on selvítettävä kunkin yksittäisen suoritteen kustannukset erikseen. Kuntien ja kuntayhtymien kustannuslaskentaa säätelee valtakunnallinen ohjeistus JHS 203 eli julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukaupungin suositus. Ohjeistus liittyy kiinteästi Kuntatieto-uudistukseen, joka pyrkii yhtenäistämään mm. kuntien ja kuntayhtymien tilirakenteita ja kustannuslaskentaa sekä sitä kautta taloustiedon vertailukelpoisuutta.

Mikäli sisäisen laskentatoimen soveltamisessa esiintyy tulkintaa vaativia kohtia, on niiden ratkaiseminen suoritettava yhteistyössä rahatoimen kanssa.

Otettaessa käyttöön uusia maksuja tai tarkistettaessa jo olemassa olevien maksujen suuruutta, on pyrittävä suoritteiden omakustannushintaan, ellei palvelun luonne, markkinaolosuhteet tai muut sellaiset tekijät erityisesti edellytä omakustannushintaa alempia tai korkeampia maksuja.

Omakustannushintaa alemmat maksut

Omakustannushintaa alempi maksu tulee kysymykseen, mikäli tätä puoltavat sosiaali- ja koulutuspolitiikkaan liittyvät tai muut näihin verrattavat perusteet.

Harvoille käyttäjille tarkoitettut sekä erityispalvelukset on yleensä hinnoiteltava omakustannushinnan mukaisesti.

Omakustannushintaa korkeammat maksut

Kun toimielimet tuottavat samanlaisia suoritteita kuin esimerkiksi yksityiset yritykset tai henkilöt, tulee kaupungin hinnoitella tuote markkinaperusteisesti. Mikäli kaupunki toimii jossakin toiminnassa markkinoilla, on kyseinen toiminta eriyttävä siten, että kilpailullinen toiminta voidaan erottaa kaupungin muusta toiminnasta, todentaa hinnoittelun perusteet sekä se että kilpailullista toimintaa ei tueta verovaroilla. Kilpailullista toimintaa ja sen eriyttämismahdollisuutta valvoo kilpailu- ja kuluttajavirasto, ja vuodesta 2023 alkaen tästä on raportoitava muun kuntaraportoinnin yhteydessä valtiokonttorille.

MAKSUJEN MÄÄRÄÄMIS- JA TARKISTAMISMENETTELY

Ensisijainen velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin maksujen määräämiseksi ja tarkistamiseksi on suoritteita tuottavalla toimielimellä. Toimielinten on selvitettävä, sisältyykö niiden suoritustuotantoon sellaisia suoritteita, jotka tulisi asettaa maksullisiksi ja seurattava, ovatko maksuja koskevat ohjeet tarkoituksenmukaisia, sekä ryhdyttävä tarvittaessa asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Maksujen taso on tarkistettava vuosittain tai olosuhteissa tapahtuvien muutosten perusteella. Mikäli maksulle vahvistetaan kaava (esim. kaukolämpö), on samassa yhteydessä määrättävä, miten kaavan soveltaminen suoritetaan (kuka / aikataulu, minkä mukaan tarkistus suoritetaan / ulkoinen muutos, joka laukaisee arviointiprosessin jne).

Maksujen suuruuden tarkistaminen kustannusten muutosten perusteella on pääsääntöisesti suoritettava ennen talousarviokäsittelyä. Toimielinten on pidettävä luetteloa voimassa olevista maksuista. Luetteloa käsitellessään tulee toimielinten tarkistaa vuosittain, vastaavatko kannettavat maksut niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat kyseisen suoritteiden tuottamisesta.

Toimielimen tulee talousarvioesityksensä käsittelyn yhteydessä käsitellä maksuluettelo, johon liittyy suunnitelma maksuihin tehtävistä muutoksista perusteluineen sekä seurausvaikutuksineen.

MAKSUJEN PERIMINEN

Maksujen periminen suoritteiden vastaanottajalta tulee ensisijaisesti pyrkiä järjestämään siten, että periminen tapahtuu joko suoritteiden tuottamiseen ryhdyttäessä tai heti suoritteiden tuottamisen jälkeen riippuen ensi sijassa siitä, miten maksun periminen voidaan käytännöllisemmin ja varmimmin toteuttaa. Maksujen perimisessä tulee ottaa huomioon luottotappioiden ehkäiseminen sekä käteisen rahan hallussapitoon liittyvä turvallisuusriski. Maksutapojen ja välineiden kehittyminen sekä suoritteiden luovuttamisen sähköiset toimintatavat (esim. verkkokauppa) tulee ottaa huomioon. Sähköiseen palveluun kuuluva maksu tulee suorittaa samassa prosessissa sähköisesti. Viranomaispalvelujen sähköistämisen valtakunnallisena alustana toimii suomi.fi-verkkopalvelu, ja siihen kytkettyä maksamisen prosessia hallinnoi valtiokonttori. Kaupungit ovat veloitettuja ottamaan käyttöön suomi.fi-palvelun maksuominaisuuden 30.11.2022 mennessä.

Maksujen periminen suoritteiden tuottamiseen ryhdyttäessä tulee kysymykseen lähinnä kiinteiden maksujen yhteydessä. Milloin maksu peritään jälkikäteen, on sen tapahduttava yleensä siinä vaiheessa, jolloin valmis suorite tai todiste suoritteesta luovutetaan vastaanottajalle.

MAKSUPOLITIIKAN PÄÄPERIAATTEET

Maksupolitiikan toteuttaminen

Maksuja, jotka ovat kaupungin toimivallan piirissä, käsitellään kahdesta eri näkökulmasta: yleensä poliittinen päätöksentekijä päättää perusteet, jota maksuun sovelletaan ja sen pohjalta valmistellaan varsinainen päätös maksusta. Usein nämä kaksi eri näkökulmaa yhdistyvät yhdeksi ja samaksi prosessiksi, jolloin ne eivät erotu prosessin eri vaiheina.

Talousarvio ja taloussuunnitelma ovat valtuuston ja kaupunginhallituksen taloudenohjauksen välineitä. Käsitellessään talousarvion ja -suunnitelman on valtuuston ja kaupunginhallituksen sisällytettävä päätöksentekonsa piiriin myös maksujen määräytymisperusteet, jotka sitten toimivat ko. tulosalueen ja/tai tulosyksikön yksityiskohtaisen valmistelun perusteena.

Maksun määräytymisperusteet

Tarkasteltaessa kaupungin maksupolitiikkaa kokonaisuudessaan, on siinä noudatettava seuraavia hinnoitteluperiaatteita:

1. Maksu vastaa vähintään palveluksista aiheutuneita kustannuksia.
2. Maksuilla katetaan tuntuva osa palvelumuodon aiheuttamista kustannuksista.
3. Vain vähäinen osa tuotantotoiminnasta aiheutuvista menoista katetaan maksutuloilla.
4. Palvelu hinnoitellaan yleisten markkinahintojen mukaisesti.
5. Palvelu hinnoitellaan lähinnä harkinnanvaraisten, usein Kauhavan paikallisista olosuhteista johtuvien tekijöiden perusteella.
6. Maksun päättää joku muu, esim. valtio.

Mikäli suoritteen luovuttaminen on järjestetty useammalla kuin yhdellä tavalla, on suoritteelle tarvittaessa määrättävä useampi hinta, joiden tasossa on otettava huomioon mahdollinen lisäkustannus lisävaihtoehdon järjestämisestä.

Lisäkustannus voidaan periä myös palvelumaksuna, jolloin varsinainen suoritehinta on yhtenäinen.

Maksun määräytymisperuste ilmaistaan maksuluokkien 1, 2, 3, M, H ja V avulla:

Maksuluokka 1

Maksun suuruus asetetaan vastaamaan vähintään suoritteen omakustannushintaa. Maksun suuruuden tarkoituksena on toiminnan menojen kattaminen palvelujen käyttäjiltä perityillä maksuilla käyttömäärän mukaisessa suhteessa. Tällöin ne kaupunkilaiset, jotka eivät käytä kyseistä palvelua, eivät joudu vero- tai muin varoin tukemaan palvelumuodon ylläpitoa.

Maksuluokka 2

Maksun suuruus edustaa palvelun omakustannushintaan nähden tuntuvaa korvausta suoritteesta, mutta on kuitenkin suoritteen omakustannushintaa alhaisempi. Maksuilla pyritään siten kattamaan tuntuva osa palvelun aiheuttamista kustannuksista, mistä syystä on katsottu, että tähän maksuluokkaan lukeutuvilla maksuilla tulisi kattaa esim. puolet tai enemmän suoritteen omakustannushinnasta. Maksuja peritään palveluista, joita ei ole katsottava välttämättömiksi palveluiksi, mutta joista omakustannushintaa vastaavaa maksua ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista periä.

Maksuluokka 3

Maksun suuruutta pidetään omakustannushinnan kannalta usein vähäisenä eikä maksun osuutta palvelun rahoituksessa ole siten pidettävä useinkaan merkittävänä. Maksun katsotaan lukeutuvan tähän maksuluokkaan, mikäli sen suuruus palvelun omakustannushintaan nähden on vähäinen tai esim. enintään puolet omakustannushinnasta. Maksuja peritään palveluista, jotka on katsottava lähinnä välttämättömiksi peruspalveluiksi ja joiden sijoittamista tähän maksuluokkaan voidaan useissa tapauksissa perustella esim. sosiaali- ja koulutuspoliittisilla syillä. Vaikka tähän maksuluokkaan sijoitetuilla maksuilla ei olekaan kaikissa tapauksissa mainittavaa merkitystä palvelun rahoituksessa, on kuitenkin katsottu maksujen perimisellä olevan eräissä tapauksissa merkitystä suoritteiden kysynnän ohjaamisessa.

Maksuluokka M

Markkinaolosuhteet määrittävät maksun tai korvauksen suuruuden. Tilanteissa, joissa suoritteella on markkinahinta, hinnoitellaan suorite eräissä tapauksissa yleisillä markkinoilla vallitsevan hintatason mukaisesti. Siten suoritteesta perittävä maksu tai korvaus ei ensisijaisesti määräydy maksuluokissa 1, 2 tai 3 noudatettujen periaatteiden mukaan. Käytännössä markkinatilanteesta johtuen maksu saattaa kuitenkin sijoittua joko maksuluokkaan 1, 2 tai 3 huolimatta erilaisesta määräytymisperusteesta.

Maksuluokka H

Maksut ovat harkinnanvaraisia ja niiden asettaminen sekä suuruudesta päättäminen määräytyy Kauhavan kaupungin paikallisten olosuhteiden mukaan. Palvelun hinnoittelu suoritetaan tähän maksuluokkaan lukeutuvien maksujen osalta kaupungissa vallitsevien olosuhteiden perusteella, jolloin maksun tai korvauksen suuruus ei määräydy tässäkin tapauksessa maksuluokissa 1, 2 tai 3 noudatettujen periaatteiden mukaan. Käytännössä, paikallisista olosuhteista riippuen maksu kuitenkin sijoittuu joko maksuluokkaan 1, 2 tai 3 huolimatta erilaisesta määräytymisperusteesta.

Maksuluokka V

Valtion viranomainen tai muu toimivaltainen taho määrää maksun suuruuden. Useiden palvelujen osalta on valtion viranomaisten taholta määrätty palveluista perittävien maksujen suuruus tai niiden vaihtelurajat, eikä kaupungilla siten ole vapaata harkintavaltaa näiden palvelujen hinnoittelussa. Useissa tapauksissa kyseiset maksut edustavat palvelun omakustannushintaan nähden vähäistä suuruusluokkaa, mikä johtuu hinnoitteleman viranomaisen yhteiskuntapoliittisista tavoitteista.

MAKSUPOLITIIKAN VALVONTA JA TULKINTA

Jokainen toimielin valvoo omalla toimialallaan maksupolitiikan noudattamista.

Tulkinnoista vastaa tarvittaessa kaupunginhallitus.

[1]

Maksuja määrittäessä päätetään siitä tulosta, joka tulee kaupungille. Sen lisäksi kaupunki voi ja usein joutuuakin kantamaan arvonlisäveroa valtiolle. Maksun perusteella kannettava arvonlisävero ei siis ole kaupungin tuloa vaan se on osa veronkantojärjestelmää. Siksi päätöksenteossa on päätettävä ensin kaupungille kuuluva tulo ja sitten todettava, onko maksu arvonlisäverojärjestelmän piiriin kuuluva ja jos on, niin mitä verokantaa maksuun sovelletaan.

On mahdollista, että maksun yhteydessä kannetaan myös muita veroja tai veronluonteisia maksuja, jotka tilitetään edelleen. Nämä on pidettävä erillään kaupungille kuuluvasta tulosta myös päätöksenteossa.

Päätöksenteossa on siten

1. ensin päätettävä kaupungille suoritettava maksu ja
2. sen jälkeen todettava, mitä muita maksuja kannetaan kaupungille tulevan maksun ohella sekä
3. näytettävä asiakkaan kokonaismaksu.

Joissakin tapauksissa maksun määrää kaupunkia sitovasti esim. valtio, mutta kaupungille jää liikkumatilaa sen suhteen, minkälaisia maksua peritään eri palvelukäyttäjiltä, esim. varhaiskasvatuksen maksut kuuluvat tällaiseen maksuryhmään. Tällöin tulee tätä ohjeistoa soveltaa maksun sijasta siihen päätöksentekoon, jolla päätetään maksun kohdentumisesta eri palvelukäyttäjien kesken.

Talousarvion tuloarvioiden ja määrärahojen yhteenveto

	2025	2025	2024	2024
	Määrärahat	Tuloarviot	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA				
Keskusvaalilautakunta	157 820	15 000	141 850	84 000
Tarkastuslautakunta	46 260		42 170	
Kaupunginvaltuusto	129 950		122 670	
Kaupunginhallitus	7 858 640	885 940	6 600 980	1 133 100
Kasvatus- ja opetuslautakunta	24 111 960	1 603 500	24 690 710	2 043 660
Elämänlaatulautakunta	3 129 510	450 120	3 085 660	464 250
Tekninen lautakunta	10 649 600	2 428 370	10 957 510	2 256 460
Ympäristölaulukunta	920 640	237 500	884 140	247 500
TULOSLASKELMAOSA				
Valmistus omaan käyttöön		113 270		105 990
Verotulot		33 314 000		31 902 000
Valtionosuudet		15 649 900		14 490 700
Korkotulot		45 000		45 000
Muut rahoitustulot		405 500		390 500
Korkomenot	1 950 000		1 800 000	
Muut rahoitusmenot	57 000		57 000	
INVESTOINTIOSA				
Kaupunginhallitus	860 000	50 000	2 263 000	300 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta	45 000			
Elämänlaatulautakunta				
Tekninen lautakunta	7 770 000	140 000	13 397 700	236 100
Ympäristölaulukunta				
RAHOITUSOSA				
Tulorahoituksen korjaukset		-30 000		-25 000
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	3 000 000		3 000 000	
Antolainasaamisten vähennys		3 009 000		3 009 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		6 000 000		18 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	4 008 560		9 075 630	
Lyhytaikaisten lainojen muutos				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Rahavarojen muutos	-377 840		-935 760	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA	64 317 100	64 317 100	75 183 260	75 183 260